

Leto XXI. Stev. 177

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC

UREJA UREDNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen
petka. Cena 10 dinarjev

Ljudska

PRAVICA

»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVljena 1. OKTOBRA
1954 # MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1955 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
OD 1. JUNJA 1955 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z »BORBO«

Potrebe in možnosti

V svojem govoru v Karlovcu, kjer je opozoril na potrebo po zožitvi investicij za izgradnjo pri- nas, je tovariš Tito rekel: »Skratka, mi moramo zdaj forsirati tista podjetja, ki bodo čimprej dajala produkte, da bomo otipljivo videli sadove dosežanega dela, da bodo ti produkti koristili zboljšanju življenjskega standarda, na drugi strani pa, da bomo dosegli ravnotežje v naši plačilni bilanci.«

Nekakšna ekspanzija potreb v različnih oblikah na raznih področjih družbenega življenja je potem normalna v socialistični de- želi, ki vzhodno z naglim razvojem proizvajalnih sil dviga iz nekdanje zaostalosti tudi raven življenjskih potrebščin, nove zahteve po osebnem in družbenem življenjskem standardu. Sicer pa lahko tudi takšna ekspanzija ugodno vpliva na nagli razvoj gospodarstva s tem, da z neneh- nim naraščanjem potreb izpod- niha tudi vse tiste pobude, ki so buja tudi v njej. Toda proti- slovlja med potrebami in mož- nostmi se lahko nadaljujejo v smeri nadaljnjega napredka samo dotlej, dokler se gibljejo v do- ločenih mejah. Zunaj teh meja se začneja »iztegovanje čez ograde«, kakor je rekel tovariš Tito na omenjenem zboru, začne se proti- slovlje, ki čedalje bolj vodi v motnje.

Ce imamo torej zdaj ob raznih razpravah o razdelitvi narodnega dohodka, pa tudi pri uveljavljanju konkretne gospodarske poli- tike podjetij, komun itd. pred- očni izključno argumente o takš- nih ali drugačnih gospodarskih, zdravstvenih, prosvetnih itd. po- trebah, tedaj dejansko ničesar ne dokazujemo, ker dokazujemo samo splošno znano resnico, ki ve- lja bolj ali manj za vse. Umetno se lahko samo takšne razprave in takšna gospodarska politika, ki ima, da bi zadovoljila določene potrebe, pred očmi obstoječe možnosti, vedeče v uskladitev medsebojno vzročno povezanih potreb in proizvajalnih sil.

Našemu gospodarskemu siste- mu in sedanji metodologiji plani- ranja se še ni posrečilo na zado- voljiv način urediti vprašanja takšne uskladitve. Naš gospodarski sistem in sedanja metodolo- gija priznavata široke pravice raznim nosilcem potrošnje (pod- jetjem, komunam, tudi republi- škim), hkrati pa jim ne določata tudi dovolj čvrstih okvirov, da bi uskladili potrošnjo z gospodarski- mi potenciali skupnosti. Če pre- slojamo ves ta problem ozko, vi- dimo, da lahko vsak izmed teh nosilcev vsaj formalno opraviči svoje »iztegovanje čez ograde« in kršitev splošnih gospodarskih proporcij s tem, da poudarja pravice, ki ga ne večajo, da bi v vsakem konkretnem primeru ra- val v skladu s splošno politiko skupnosti.

Gospodarski sistem in planske instrumente je treba seveda stalno izpopolnjevati, da bi s predpisi še natančneje določili obveznosti glede nadaljnje uskladitve ožjih

koristi s širšimi. Imamo pa tudi določene politične obveznosti za razne organe samoupravljanja, da svojo pobudo uskladijo z osnovno linijo gospodarske politike, ki jo narekujejo potrebe skupnosti. Tu govorimo o potrebi enotnega gledanja komun na naše gospodar- stvo, ki, kakor pravi tovariš Tito, »pomeni v določenem smislu iz- gradnjo demokratičnega centra- lizma v zavesti ljudi, tako da se bo vsaka komuna zavedala, ka- tere so njene dolžnosti do skup- nosti.«

Gibanje gospodarstva v prvem polletju kaže razen pomembnega povečanja proizvodnje znatne po- jave neskladnosti med proizvo- dno in potrošnjo, med možnostmi in vztrajanjem na zadovoljevanju raznih potreb. To najboljše kaže neupravičeno povečanje in- vesticij (118.497.000.000 dinarjev v prvih petih mesecih nasproti 77.930.000.000 dinarjev v istem ob- dobjju lanskega leta) z nadaljnjo težnjo po povečanju, kakor tudi velik porast proračunske potroš- nje (105.338.000.000 v prvih petih mesecih nasproti 88.753.000.000 v istem obdobju lanskega leta. Od- stranjevanje neskladnosti, do ka- terih privede takšno naraščanje potrošnje, se nujno zrcali v na- sprotnih sadovih, kakor so tisti, ki smo jih želeti doseči z gospo- darsko neupravičenim formiranjem zadovoljevanja teh ali onih investicijskih ali proračunskih potreb po vsej sili. Posledica tega je tudi naraščanje cen, ki se kot takšno spet postavlja proti temu forsiranju, ter svojevrstna logika investicijskega in proračunskega trošenja, ki ne upošteva več go- spodarske upravičenosti, s tem pa tudi ne stvarnosti v smislu za- dostitve najnujnejšim potrebam gospodarstva in družbe. Vse to pa povzroča nazadovanje življenj- skega standarda.

Vsekakor bo potrebno tudi v zveznem družbenem planu za pri- hodnje leto storiti ustrezne ukre- pe, da bomo uresničili tisto, kar je rekel tovariš Tito glede na- daljnje investicijske politike. »Treba je razviti tista podjetja, ki nam bodo takoj dajala pro- dukte. Skratka, treba je nekoliko bolj gospodarsko gledati in upo- števatvi vire, ki jih imamo v naši državi, ter si prizadevati, da jih bomo izkoristili, da bodo čimprej dostopni našim ljudem za zbolj- šanje njihovega življenjskega standarda.«

Toda že v tekoči gospodarski politiki raznih organov upravlja- nja, zlasti v podjetjih in komunah, bi lahko začeli uveljavljati takšno usmeritev. Imamo več možnosti, da bi se ti organi v večjem obsegu usmerili na nala- ganje razpoložljivih sredstev v razne rekonstrukcije v podjetjih in v izpopolnjevanje proizvodnih procesov v njih, dalje v pospeševanje kmetijstva v najrazličnej- ših oblikah, v graditve in popra- vilo cest in zboljšanje prometa na splošno, v napredek obrti in v vse drugo, kar bo naglo rodilo gospo- darske sadove in neposredno pri- pomoglo k zboljšanju življenjske- ga standarda. M. B.-c

Razširitev trgovine s Sovjetsko zvezo

Ugoden razvoj menjave blaga je že na osnovi prvega sporazuma po normalizaciji stikov z ZSSR omogočil njeno povečanje za dobro tretjino

Beograd, 30. jul. (Tanjug). — Predstavniki jugoslovanske vlade in sovjetskega veleposlaništva v Beogradu sta danes v državnem tajnistvu za zunanje zadeve pod- pisala dopolnilne blagovne se- zname, ki so priložni kot sestavni del trgovinskih pogodb med obema deželama, sklenjeni letos v začetku januarja v Moskvi. Vrednost v tem sporazumu zaje- tega blaga je znašala po prvotnih seznamih kakih 20 milijonov dolarjev, z novimi dodatnimi se- znam pa se poveča za 60 %, ozi- roma za 12 milijonov v obeh sme- reh.

Dopolnilne kontingente sezna-

VREMENSKA NAPOVED

za nedeljo, dne 31. julija:
Sončno vreme z zmerno oblačnostjo. V zahodni Sloveniji povečanje oblac- nosti. Temperatura ponoči med 19 do 15, podnevi med 20 in 27 stopinj C. V naslednjih dnevih toplejša sončna vre- me, temperatura okrog 30 stopinj.

me sta podpisala danes in jih iz- menjala v državnem tajnistvu za zunanje zadeve svetnik Vladimir Sajičić in trgovinski predstavnik Sovjetske zveze v Beogradu Jakov Krasjuk. Z jugoslovanske strani sta bila pri tem navzoča državni svetnik za zunanje zade- ve dr. Stane Pavlič in pooblašče- ni minister Blagoje Djurić, so- vjetsko poslaništvo v Beogradu pa sta zastopala svetnik F. Grjaz- nov in tajnik J. Ljubimov.

Do sestave novih blagovnih seznamov za letošnje leto je pri- šlo zato, ker se letošnji trgovin- ski sporazum uveljavlja zelo ugodno in so se razen že sklenje- nega trgovinskega sporazuma po- kazale možnosti za razširitev blagovne menjave med Jugosla- vijo in Sovjetsko zvezo že v le- tošnjem letu. V pristojnih jugo- slovanskih krogih poudarjajo, da to ne kaže samo na ugodno iz- polnjevanje trgovinskega spora- zuma, marveč tudi na možnosti, da se poveča število predmetov ter še bolj razširi trgovinska me-

Pakt azijskih in pacifiških dežel o kolektivnem varnostnem sistemu na Daljnem vzhodu

Realizacija ženevskih teženj — Po načelih koeksistence — Stiki z Japonsko — Kitajska in OZN — Pogajanja glede Formoze — Položaj v Koreji in Indokini — Pogajanja z ZDA

Peking, 30. jul. (Tanjug). »Ženevska konferenca je do- segla pozitivne uspehe, ki bodo pripomogli k zmanjšanju napetosti, k upostavitvi potrebnega zaupanja med narodi- ter trajnega in čvrstega mira,« je izjavil kitajski ministrski predsednik in zunanji minister Ču En Laj v govoru, ki ga je prenašala agencija Nova Kitajska.

Kitajski je potreben mir, da bi izpolnila »ogromne naloge«, ki jih je prevzela na notranjem to- rišču, je nadaljeval Ču En Laj. Pozdravil je željo po sodelovanju, ki so jo izpričali predsedniki štirih vlad v Zenevi, in pristavil: »Toda narodi nočejo samo, da bi se ohranila ta želja po sodele- vanju, marveč terjajo tudi ustrez- ne konkretne ukrepe, da bi se mir in mednarodna varnost res ohranila in utrdila.«

Ko je govoril o ženevski kon- ferenci, je Ču En Laj dejal, da Kitajska dosledno podpira napore za miroljubno združitev demo- kratične Nemčije. Nemčija je bila ognjišče dveh svetovnih vojn in za mir in varnost na svetu, pa tudi za nemški narod je važno, da se prepreči ponovna militari- zacija dežele. »Prav zato,« je po- uduaril predsednik kitajske vlade, »bi bilo treba Nemčijo združiti v skladu z narodnimi koristmi nemškega naroda in koristmi evropske varnosti.«

Potem je Ču En Laj pripomnil, da so se predlogi o nevtralnosti in nesodelovanju v blokih ali vo- jaških zvezah nedavno razmah- nili. »Kitajska vlada spoštuje stališče nevtralnosti, na katero so se postavile nekatere dežele Afrike in Azije, kakor tudi dru-

gih področij, in pripravljena je urediti s temi deželami svoje stike na podlagi petih načel o

Ču En Laj

koeksistenci, ki so jih opredelile Kitajska, Indija in Burma.«

Potlej je Ču En Laj odobril predloge o razorožitvi, ki jih je sprožila Sovjetska zveza na ženevski konferenci, in izjavil, da je Kitajska pripravljena, če bo

sklicana splošna konferenca o razorožitvi, prevzeti njej pripa- dajoče obveznosti. »Kitajska vla- da,« je rekel, »je vzela na znanje sklep ženevske konference, da se bodo razvili stiki med Vzhodom in Zahodom. Se zmeraj pa imamo verigo oporišč in blokov okrog naše dežele. V takšnih razmerah moramo ostati budni in moramo računati z možnostjo nenadnega napada. Zato moramo našo narodno obrambo okrepiti.«

Ču En Laj je načel tudi vpra- šanje kitajsko-japonskih stikov in dejal, da bi jih morali urediti in da bi se morala trgovina med obema deželama razvijati. Kitaj- ska vlada je po skupni kitajsko- sovjetski izjavi, objavljeni v tej zvezi oktobra 1954, v tem smislu že marsikaj ukrenila. »Reagi- ranje japonske vlade pa ni bilo nič kaj ugodno.«

Potem je omenil vprašanje sprejema Kitajske v OZN in za- nikal univerzalni značaj OZN zato, ker Kitajska ni njena čla- nica. »OZN je dolžna zmanjšati mednarodno napetost in ustvariti nujno potrebno zaupanje med narodi. Do zdaj OZN ni mogla odigrati vloge, ki bi jo bila mora- lada odigrati v čuvanju miru in varnosti na svetu. Kitajski še ni priznal zakoniti status v OZN in članstvo v tej mednarodni or- ganizaciji ni univerzalno. Čedalje več dežel razume, da je napočil čas, da se zboljša sedanji polo- žaj v OZN.«

»Ce je to možno, je kitajska vlada pripravljena začeti poga-

janja z oblastmi na Formozi, da bi določili konkretne ukrepe za miroljubno osvoboditev Formo- ze,« je potem nadaljeval kitajski ministrski predsednik in zunanji minister. Treba pa je poudariti, da bi šlo tu za pogajanja med centralno kitajsko vlado in kra- jevnimi oblastmi na Formozi.«

Ču En Laj je obžaloval, da se niso posrečili naporji severno- korejske vlade, da bi se Koreja združila po mirni poti in da je »položaj v tej deželi nestabilen.«

Govoril je potem o položaju v Indokini in dejal, da so južno- vietnamske oblasti ne le odklo- nile pogajanja, marveč so se tudi zatekle k nasilju in dopustile 20. julija napad na sedež Mednarod- ne komisije v Saigonu. Obosidil je dejstvo, da ženevskih spora- zumov v Kambodži in Laosu ne izpolnjujejo in pripomnil: »Spa- razum o vojaški pomoči, ki sta ga 15. maja sklenili kraljeva vla- da v Kambodži in vlada ZDA, ni združljiv z nevtralnostjo Kam- bodže na podlagi ženevskih spora- zumov. Laosu grozi nevarnost vojaških dogodkov, ker se sku- šajo tam organi pakta o Jugo- vzhodni Aziji (SEATO) vmeša- vati v notranje zadeve dežele, kar popolnoma nasprotuje ženev- skim sporazumom.«

Bližnji kitaj- sko-ameriški razgovori o Ženevi bodo pripomogli k zmanjšanju mednarodne napetosti med obema deželama in k odstranitvi na- petega stanja med Kitajsko in ZDA v Formozski ožini. Predsed- nik kitajske vlade je poudaril, da sta politika blokade in pre- poved izvoza prizadeli kitajski narod in da je moč takšno ovi- ro odstraniti s spustitvijo trgo- vinske menjave blaga.

Na koncu je izrazil upanje, da bodo azijske in pacifiške de- žele, vstevši ZDA, sklenile po- godbo o kolektivni varnosti, in rekel: »Ce pa bi hotel kdo naše miroljubne napore razlagati kot znak šibkosti ali misliti, da lahko pritiski in grožnje kakorkoli vplivajo na nas, bo ne le zadel na odpor narodov vsega sveta, temveč bo kaj kmalu spoznal, da so takšni računi docela zgrešeni.«

Vtisi v Londonu

London, 30. jul. (AFP). Govor, ki ga je imel danes v Pekingu predsednik kitajske vlade in zu- nanji minister Ču En Laj, preso- jajo v Londonu kot govor, v ka- terem ni mnogih novih veličnih stvari. Menijo pa, da je ta go- vor koristen glede na pomirljivi ton predsednika vlade in zato, ker je Ču En Laj govoril 48 ur pred začetkom kitajsko-ameriških pogajanj v Zenevi.

Vendar pa v obveščenih an- gleskih krogih poudarjajo, da bo- do samo pogajanja v Zenevi po- kazala, ali je Kitajska boljše raz- položena, in ali je moč doseči na- predek v popuščanju napetosti na Daljnem vzhodu.

Kaj hočejo Američani

doseči pri Kitajcih na veleposlaniških razgovorih v Zenevi

London, 30. jul. (Tanjug). Di- plomatski krogi v Londonu me- nijo, da bodo kitajsko-ameriški razgovori, ki se bodo začeli v po- nedeljek v Zenevi, trajali tri do štiri tedne. Predstavniki obeh dežel bodo najbrž začeli razprav- ljati o ameriških pilotih na Kitajskem in o kitajških študentih v ZDA. Ce bodo v teh vprašanjih napredovali, bo ameriški velepo- slanik Johnson načel vprašanje Formoze, da bi dobil poročilo, da se kitajska vlada ne namerava zateči k sili. V zameno za to koncesijo bi Američani »prepri- čali« Cankajjska, naj umakne svoje čete z otokov ob kitajski obali.

V Londonu domnevajo, da bo- do med razgovori proučili gledi- šča ameriške vlade o sprejemu LR Kitajske v OZN. Angleski funkcionarji napovedujejo, da se je ameriško stališče v tem oziru

Vedno novi spopadi v Alžiru

Alžir, 30. jul. (AFP). V včeraj- šnjih spopadih v Alžiru je bilo ubitih 19 upornikov, 6 jih je bilo ranjenih in 8 aretiranih, ranjena pa sta bila tudi 2 pripadnika francoskih varnostnih sil. Samo v čistilnih operacijah je bilo ubitih 12 upornikov; 6 jih je bilo ranje- nih, 8 sumljivih ljudi pa je bilo aretiranih.

Na področju Constantina so se pri Tebesu spopadle padal- ske enote z uporniki. Šest upor- nikov je bilo ubitih, neki padalec pa je bil ranjen. Varnostni od- delki so zaplenili 6 pušk. Na pod- ročju Kenčela je bil v spopadu med legionarji in uporniki ubit en upornik, en legionar pa je bil ranjen. V zadnjih 48 urah je bilo na področju Suk Ahraza in v okolici Orleanvillea podtaknjenih več požarov. Neznanci so v Adgar Quinetu smrtno ranili nekega Alžirca.

ODLOČITEV FRANCOSKE SKUPSCINE O AFRISKI DEŽELI

Izjemno stanje v Alžiru podaljšano do prihodnje pomladi

Pariz, 30. jul. (AFP). Franco- ska poslanska zbornica je snoči pozno v noč nadaljevala razpravo o Alžiru. Več govornikov je vztrajalo pri zahtevi, da bi dali Alžiru znatno gospodarsko po- moč. Neodvisni Jacques Pourcade se je zavzemal za čim večje go- spodarsko povezovanje Alžira s Francijo. Socialistični poslanec iz Alžira Ben Mahmed je obsodil ravnanje varnostnih sil z upor- ni. Notranji minister mu je od- govoril, češ da preiskava, ki jo vodi generalni guvernir, ni mogla ugotoviti resničnosti nje- govih trditve.

Davi je zbornica s 367 proti 247 glasovom privolila v nadaljnje podaljšanje izjemnega stanja v Alžiru. S 495 proti 100 glasovom je sprejela osnutek zakona o ustanovitvi novega, četrtega al-

žirskega departementa Bone z utemeljitvijo, da so dosedanji trije preobsežni. Sprejela je tudi osnutek zakona o organizaciji pravne službe v Alžiru. Izredno stanje bo trajalo do 3. aprila pri- hodnjega leta, vlada pa ga bo lahko uklinila prej, če bodo oko- liščine to dopuščale.

Glavna značilnost dva dni tra- jajoče debate v poslanski zbor- nici o Alžiru je bila, da so malone vsi govorniki bolj poudarili po- trebo po ureditvi gospodarskih zadev v tej deželi kakor pa po- litičnih, češ da je vzrok sedanje- ga stanja in nezadovoljstva te- žavni gospodarski položaj doma- čega prebivalstva. Druga značil- nost je bila, da je v debati prav- zaprav prevladovala kritika vlad- ne politike v Maroku, ker je položaj v tej deželi tudi tako na- pet, da zbujta skrb tako med pri- staži vladnih reform kakor tudi med pokrovitelji reform naspro- tujočih francoskih priselencev. Slednji so izkoristili debato za napad na novega francoskega generalnega rezidenta Grandva-

la, ki so mu naprtili odgovornost za nedavno prelivanje krvi.

Več neodvisno-republikanskih, kmečkih in degolovskih desident- skih poslancev je izrazilo nezado- voljstvo z vladno politiko v Ma- roku in so zagrozili, da bodo zahtevali od svojih članov vlade, naj odstopijo, če bi vlada med parlamentarnimi počitnicami sprejela kake sklepe v zvezi z Marokom, ki jih njihova vodstva ne bi odobrila.

Francoški politični krogi pričakujejo, da bo Edgar Faure zad- nji dan sedanjega zasedanja zbornice, prihodnji petek, poročal o rezultatih vladne politike na notranjem in na zunanjem to- rišču. Ni dvoma, da bo imel v njegovem ekspozitju važno mesto problem Maroka, zlasti še, ker bo generalni rezident Grandval do- delki že predložil vladi poročilo o sadovih svojega informativnega poslanstva in predloge o ureditvi maroškega vprašanja.

Kuomintang odklanja neposredna pogajanja s Pekingom

Tajpeh, 30. jul. (AFP). Na For- mozi odločno zavračajo ponudbo predsednika kitajske vlade Ču En Laja, naj se začne neposredna pogajanja »o miroljubni ureditvi formoškega vprašanja«. Predstavniki Cankajjskove vla- de je izjavil, da takšen predlog ne zasluži nobenega komentarja.

Decimalni denarni sistem v Indiji

New Delhi, 30. julija. (Reuter). Indijski Spodnji dom je izglasoval zakonski predlog o uvedbi deci- malnega denarnega sistema. Po tem zakonskem predlogu bo ru- pija razdeljena na 100 centov na- mesto na sedanjih 16 nov.

POVEČANJE IZVOZA

naša najnujnejša naloga

Izvoz v juniju je bil sicer boljši, vendar bodo potrebni še precejšnji napori, da dosežemo planiran obseg izvoza

Naš izvoz je v prvih petih mesecih letošnjega leta precej zaostal za izvozom v istem razdobju lanskega leta, in sicer po vrednosti za skoraj dve milijardi deviznih din ali za 7,5%, kar je dalo povod za vrsto administrativnih ukrepov, ki imajo namen pospešiti izvoz. Te ukrepe bo izvajala Uprava za zunanjo trgovino v sodelovanju z Zunanjetrgovinsko in Industrijsko zbornico.

Ko postavljamo zahtevo po večjem izvozu, ne gre samo za to, izpolniti naš izvozni plan v korigirani minimalni višini 79,3 milijarde din, ki ga moramo v vsakem primeru doseči. Gre tudi za izpolnjevanje plana naše proizvodnje. Naš družbeni plan za letošnje leto določa n. pr. povečanje industrijske proizvodnje za 14%, to povečanje pa smo v prvem polletju celo presegle, saj je bila v tem razdobju naša industrijska proizvodnja za 23% večja. Z naraščanjem naše industrijske proizvodnje pa se je povečal tudi naš uvoz, zlasti uvoz surovin in reprodukcijskega materiala. Samo v razdobju januar-maj se je naš uvoz povečal za 16 milijard deviznih din. Če hočemo torej sedanjí tempo naraščanja industrijske proizvodnje držati, moramo ustvariti tudi več deviz za uvoz surovin, se pravi povečati izvoz.

Po najnovejših podatkih kaže naš izvoz v juniju razveseljivo sliko. Medtem ko smo v maju izvozili le za 5115 milijonov din, to je za 1163 milijonov manj kakor lani v istem mesecu, se je naš izvoz v juniju po začasnih podatkih povzpela na 7027 milijonov, kar predstavlja za 776 milijonov večjo vrednost kakor v lanskem juniju. Tudi podatki za tekoči mesec kažejo v primeri z ustreznimi podatki za lanski julij nekoliko večjo vrednost izvoza. To zboljšanje pa ne sme upavati našega prizadevanja, da do konca leta dosežemo planirano vrednost izvoza v višini 79,3 milijarde dinarjev.

Zahtevani obseg izvoza lahko dosežemo, če le izkoristimo pravčasno vse možnosti, ki jih imamo tako na področju proizvodnje kakor tudi odkupa. V mnogih primerih so kapacitete naše industrije nezadostno izkoriščene, čeprav bi ta podjetja lahko uspešno proizvajala za izvoz. Drugod opažamo spet kratkovidno-komercialno politiko-podjetij, ki vidijo le trenutne koristi in se tudi ne zavedajo svojih obveznosti do skupnosti glede izvoza. Tako so na primer tri tovarne cementa v splitskem bazenu letos raje zamenjale izvoz, kakor da bi cement prodale na zunanjem trgu po nekoliko nižji ceni.

Najbolj zaostala je letos s svojim izvozom kovinska industrija, ki je v prvem polletju prodala v inozemstvo le za 780 milijonov din svojih izdelkov nasproti 1874 milijonom v lanskem prvem polletju. Temu zaostanju je vzrok predvsem okolnost, da se je kovinska industrija lani pri svojem izvozu usmerila predvsem na turški trg, letos pa so možnosti izvoza na ta trg zelo majhne. Isto velja za tekstilni sektor, ki je v prvem polletju dosegel le 1370 milijonov din izvoza, nasproti 2557 milijonom v prvem lanskem polletju. Tudi nekatere druge panoge so pokazale premajhno elastičnost, kadar je treba izvoz preusmeriti iz enega trga na drug. Neizkoriščene so ostale tudi velike možnosti za izvoz konoplje, to pa zaradi nezadostne zmogljivosti in slabega dela konopljarov. Samo izvoz konoplje bi nam lahko dal na leto 7 milijonov dolarjev. Seveda pa imamo tudi stroke, ki jim je letos uspelo povečati izvoz. Tako se je letos dvignil izvoz tobaka, gozdnih proizvodov in lesne industrije, naposled pa tudi izvoz barvaste metalurgije, pa čeprav je prehod od izvoza elektrolitičnega bakra na izvoz bakrenih polizdelkov iz nove valjarne v Sevoju povzročil začasn zastoj, ki pa tudi ne bi bil potreben v večji meri, če bi valjarne v Sevoju pokazala več komercialne gibljivosti pri iskanju zunanjih trgov in če bi bolje prilagodila svoj asortiment in svojo kakovost zahtevam tujih trgov. Izvoz iz same Slovenije je bil letos v prvem polletju sicer ugodnejši, vendar je treba prav tako grajati zaostajanje izvoza kovinske predelovalne, tekstilne in usnarjske industrije.

Sestanek predstavnikov industrije olja in strojne industrije

Na večeršnjem sestanku predstavnikov industrije olja in tovarna izdelavo strojev so poudarili, da bodo lahko večji del opreme za obnovo oljarn izdelovali domače strojne tovarne. Vse tovarne olja bodo navezale stike s strojnimi tovarnamí glede dogovorov o izmenjavi opreme za obnovo tovarn olja na temelju programa strokovnjakov v Združenju industrije olja.

Med vzroki zaostajanja izvoza je naposled omeniti še slabosti planiranja izvoza brez pravega sodelovanja s proizvajalnimi podjetji. Sama izvozna podjetja namreč ne poznajo, tudi če so specializirana za posamezne stroke, vseh možnosti proizvodnje za izvoz. Tako mnoga proizvodna podjetja niso bila niti obveščena o tem, kakšno proizvodnjo za izvoz pričakuje skupnost od njih. Zato mora biti med ukrepi za povečanje izvoza zlasti tudi tesnejše sodelovanje med Zunanjetrgovinsko zbornico ter ostalimi zbornicami, zlasti z Industrijsko zbornico. V zvezi z izvoznimi ovirami na področju kredita pa je še poudariti vlogo nove Jugoslovanske banke za zunanjo trgovino, ki bo dobila primerna sredstva za kreditiranje izvoznih poslov, pa tudi devizna sredstva za kreditiranje takšnih investicij, ki bodo lahko v kratkem času omogočile večjo proizvodnjo za izvoz. F. S.

Včeraj so odprli XII. mariborski teden

Svečanosti so prisostvovali član Zveznega izvršnega sveta Fran Leskošek, podpredsednik Izvršnega sveta dr. Marijan Breclj, predsednik Gospodarskega odbora Ljudske skupščine LRS Ivan Maček, sekretar Okrajnega komiteja ZK Maribor Vlado Majhen, sekretar OK ZK Murske Sobote Miloš Ledinek, zastopnik JLA generalmajor Vujadin Popović, številni zvezni, republiški poslanci, predstavniki Okrajnega komiteja Zvezne komunistov in okrajnih ljudskih odborov s področja severovzhodne Slovenije, zastopniki političnih organizacij, trgovskih in obrtnih zbornic ter podjetij.

Ko je gasilska godba odigrala državno himno, je spregovoril predsednik Gospodarskega sveta MLO Maribor in predsednik upravnega odbora Mariborskega tedna Rado Pušenjak. Poudaril je, da je letošnji Mariborski teden velika revija uspehov mesta Maribora in njegove okolice v desetih letih svobodne graditve. Na razstavi so zastopane vse gospodarske panoge, mnogo je novih razstavljavcev iz vrst tekstilnih in kovinskih podjetij, številni pa so tudi predstavniki lesne, kemične, gradbene in živilske industrije.

Za tovaršem Pušenjakom je govoril podpredsednik Mestnega ljudskega odbora tov. Franc Rant. Poudaril je veliki pomen Tedna za Maribor, zlasti je poudaril njegovo pomembno vlogo pri povečanju mesta z vasio. Prav posebna značilnost Tedna pa je ta, da krepí veze med različni čimtelji družbenega in javnega življenja na področju severovzhodne Slovenije.

Proslava 50. obletnice delavskega gibanja v BiH

Petdeseto obletnico delavskega gibanja v Bosni in Hercegovini bodo avgusta po vsej republiki slovesno proslavili. Glavna proslava b. 2. avgusta v Sarajevu. Razen osrednje akademije bodo v kolektivnih ustanovah in družbenih organizacijah sestanki, na katerih bodo govorili o tem pomembnem dogodku v zgodovini delavskega gibanja. V krajih, kjer bodo pomembnejše delavske manifestacije, bodo odkrili spominske plošče ter doprsni kip delavskega prvoborca Mića Sokolovića.

Seja Izvršnega sveta LR Črne gore

Izvršni svet Črne gore se je na večeršnji seji spopozumel o uporabljanju sklada za pospeševanje kmetijstva, ki ga je predlagal upravni odbor republiške Kmetijske zbornice. Sklad bodo uporabljali predvsem za pospeševanje živinoreje in sadjarstva.

(Nadaljevanje in konec)

Nemška soldateska se sprva ni znašla. Sčasoma pa so Nemci resno zgrabili za orožje in hoteli izsiliti proboj proti Lučam. Ko pa so v svojih telesih začutili čedalje več svinca, so kaj radi potiskali zaklone in se začasno zadovoljili z doseženim položajem. Naposled se je koroški bataljon VDV zaradi množičnega izliva nemške vojske v Solčavo le moral umakniti nazaj do žage. Tam je takoj zasedel ugodne položaje v skalovju na desnem bregu Savinje, s patroljami pa vzdrževal zvezo s consko zaščitno četo, ki je taborila na planinskem grebenu nad Solčavo. Bojni položaj na levem bregu Savinje, nad ozko sotesko, pa je zasedel Koroški odred, ki se je tedaj zadrževal v bližnji žage. Odredovci in vedevejevci so se na svojih položajih krepko utrdili in pripravljali za napad čakali sovražnika.

V jutranjih urah, 9. decembra 1944, so začeli Nemci prodirati od Solčave po dolini vijugaste soteske proti Lučam. Njihova predhodnica je bila precej zvedava. Za njo pa se je vila močena kolona vojakov v razdalji do pet metrov.

Strelci VDV so imeli pred svojim položajem precejšen odsek ravne soteske. Zato so lahko vzeli na muho dobršen del kolone. Prav zato so nestrpno čakali povečala za napad, komaj so se zadrževali. Ko je nemška predhodnica za-

šla v klešče bojnega položaja, je na Pajevo povelje bruhnil iz partizanskega položaja silen ogenj v nemško kolono. Val svinčne toče je pošteno prerušetal nemške vojske, ki so večidel obležali na cesti. Drugi del sovražnikov pa se je pognal v strugo Savinje, za bližnje hiše, občestne kamne in drugod, kjer koli je bilo pač kaj zavetja pred partizanskim napadom.

Borci koroškega bataljona VDV so tako pregledno obvladali svoj predpolažaj, da se skrili sovražniki niso mogli umakniti nazaj v Solčavo. Nove nemške sile pa niso mogle prodirati dalje, niti niso mogle pomagati ogroženim kameradam. Izbrana skupina Nemcev pa je vseeno poskusila rešiti napadene vojske. Toda njihov dvakratni poskus se je končal tako, da so vedevejevci potolkli obe jurišni skupini do zadnjega moža.

Po tem uspehu naših borcev so spregovorili tudi koroški borci, pravzaprav njihovi minometi, ki so s preciznimi zadetki potolkli še tiste Nemce, ki so se po prvem napadu skrili v zaklone. Čimbolj so vpili na pomoč, tembolj z veseljem so sekali odredovci. Po opravljeni akciji je po soteski odmevalo le žuborenje Savinje.

Naslednji dan so Nemci znova poskusili izsiliti proboj proti Lučam. In spet in spet! Ko so po tridnevnih borbah uvideli, da je njihovo prizadevanje zaman, se je del nemških sil povzpela do položajev conske zaščitne čete, jo napadel in odrinil s položajev, nato pa z vrha začel napadati bataljon in odred v hrbet. Zategadelj so se vedevejevci in odredovci umaknili proti Lučam.

Ko so Nemci drugi dan prodri do Luč, so jih naši borci zopet napadli. Po večernih borbah so številni Nemci uspeli zavzeti levi breg Savinje, od koder so začeli napadati položaje bataljona in odreda s težkimi minometi. Njihov ogenj je bila ena sama divja peklenška glorija eksplozij težkih min.

Naval tisočev in tisočev Nemcev, ki so venomer dobivali nove okrepitve, je bil tako močan, da se je koroški bataljon VDV moral umakniti v Podvolovjek, k štabu štajerske brigade VDV. Po jutranjem raportu je bataljon, čeprav ves prezebel in sestradan, takoj odrinil na zasneženo Veliko planino. Tam se je razmestil na bojni položaj, ali bolje rečeno, se šel kopat v snežni metej. V naslednjem trenutku se je že zgrabil s podivjanimi

Dr. Marijan Dermastia - predsednik OLO

Novi OLO bo obsegal 2665 km², imel pa bo 277.744 prebivalcev

Včeraj je bila v dvorani magistratnega posloppa v Ljubljani prva seja novega Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana. Seji so prisostvovali tudi tovarišča Vida Tomšič, tovariša Tomo Brejc in Janez Hribar ter drugo, vodil pa jo je najstarejši član dr. Ciril Komotar.

V ločenih prostorih sta bili seji obeh zborov z enakim dnevnim redom. Za predsednika Zbora proizvajalcev so izvolili Franca Plazarja, za predsednika Okrajnega zbora pa Alfreda Janka. Po končanem ločenih zasedanjih so odborniki zaprilegeli. Nato pa sta oba zbora v veliki dvorani nadaljevala z delom.

Seji je predsedoval Miha Berčič, ki je v svojem referatu s statističnimi podatki orisal nov Okrajni ljudski odbor. Na podlagi uzakonjenega končnega pred-

loga šteje okraj Ljubljana 277.744 prebivalcev. To število ljudi prebiva na ozemlju 2665 km². Po prejšnji razdelitvi okraja je bilo 49 občin, zdaj pa jih je 23. Izmed vseh je najgostejše naseljena občina Ljubljana-Center z 41.067 prebivalci, najredkeje pa Loška dolina s 3553 prebivalci.

V nadaljevanju svojega referata je Miha Berčič povedal, da večidel narodnega dohodka ustvari sedem komun, medtem ko ostanek ostalih šestnajst. Najmočnejša je komuna Center, sledita ji Šiška, Domžale itd.

Zatem so izvolili za predsednika Okrajnega ljudskega odbora dosedanjega predsednika MLO dr. Marijana Dermastia, za podpredsednika Miho Berčiča in Jožeta Gorjanca, za tajnika pa dr. Matjanka Dolenca. Na prvi seji Okrajnega ljudskega odbora so ljudski odborniki razpravljali še o statutu okraja Ljubljana, vendar ni prišlo do nobenih sprememb.

Proslave vstaje v Makedoniji

Drugega avgusta, dan, ko so na I. zasedanju ASNOM-a razglasili ustanovitev LR Makedonije in dan lindske vstaje makedonskega naroda proti turški vladavini l. 1903 bodo v vseh republiških krajih slovesno proslavili. V mnogih krajih bodo kulturno-umetniške in športne prireditve ter druge manifestacije. Številne družbene organizacije bodo priredile izlete v zgodovinske kraje iz lindske vstaje in NOB.

Obisk delegacije sindikata švedskih železničarjev

V avgustu bo prišla k nam na obisk prva delegacija sindikata železničarjev Švedske. Predstavniki švedskih železničarjev se bodo mudili v Jugoslaviji deset dni, od 14. do 24. avgusta. Med obiskom si bodo ogledali Beograd, Zagreb, Ljubljano in Sarajevo, nato pa bodo preživelj nekaj dni v počitniškem domu železničarjev v Lovranu.

Po slavnosti so si gostje v spremstvu številnih domačinov ogledali ves prostor Tedna. K.

Devizni tečaji

Na rednem sestanku so bili dne 29. julija zaključki po naslednjih tečajih:
US \$ — 3000 900%, Letg 8401 — 8401,34 900,15, DM 74.900 — 75.069,38
£ 20.47, 11frs — 6000 900%, Pfrs — 885,14 900,29, 6frs — 49.112,89 60.012,78
205,92, Lit 636 639,23 639,59 1.232,47, Rfl — 77.938,87 77.938,87 887,22, o. dolar
Avstralia 3098 3100 3.099,62 933,23, o. dolar
Norveška — 1.400 366,66, o. dolar
Grčija — 1.591,73 439,57, o. dolar
Turčija — 1.499,51 356,83, o. dolar
Izrael 1239 1200 1.285,21 335,87, o. dolar
Argentina — 981,981, 200,33, o. dolar
Paragvaj 880 — 0, o. dolar
SSSR — 2.824,80 874,93, o. dolar
CSR — 2882 2.883,24 869,11, o. dolar
Bolgarija 2.194,50 — 2.194,50 631,50.
Opomba: Številke pomenijo: 1. tečaj v Ljubljani, 2. tečaj v Zagrebu, 3. srednji tečaj FLRA, 4. zbir v %.
Situacija: Povpraševanje po divizih je bilo slabo, pa tudi ponudba ni bila velika. Za devize vzhodnih dežel so bili zainteresirani samo za bolgarske obračunske dolarije, vse ostale devize, ki so bile predmet trgovanja, so ostale neprodane. Neprodane je ostal tudi večji znesek holandskih forintov. Pomembnejši zaključki so bili v nemških markah, čeških in izraelskih obračunskih dolarjih. Promet je bil srednji.

Obisk priznanega znanstvenika iz ZDA

V Slovenijo je te dni prispel, in to že drugič po vojni, prof. dr. John P. Nielsen, predstojnik metalurškega oddelka univerze v New Yorku. Ta priznani ameriški znanstvenik je po materi, rojeni Pavil Plevnikovi iz Sp. Kašija, slovenskega rodu in zato rad obišče domovino svoje matere. Rodil se je leta 1911 v Ameriki, kjer je prva šolska leta prebil tudi v slovenski šoli. Na univerzi v Michiganu je dobil leta 1935 naslov »Bachelor of Science«, leta 1942 naslov inženirja metalurgije in leta 1947 na univerzi Yale doktorat filozofije.

Na povabilo Oddelka za rudarstvo in metalurgijo Tehnične fakultete univerze v Ljubljani ter Društva rudarskih in metalurških inženirjev LRS se je prof. Nielsen minul petek udeležil metalurškega zborovanja v prostorih oddelka za rudarstvo in metalurgijo Tehnične fakultete, z dvoje predavanji, in sicer o titanu in titanovih zlitinah ter o rasti kristalizacijskih kaš. V okviru tega zborovanja je predaval tudi prof. ing. Ciril Rekar o visokovrednih betonskih jeklih, utrjenih z bakrom, ter prof. dr. ing. M. Zumer o koeskalenci kristalnih zrn v kovinah.

Prof. Nielsen je v svojem prvem predavanju opozoril na veliko bodočnost titana v strojni tehniki. Titan je trden in odporen kakor jeklo, je pa le malo težji od aluminija. Vrh tega je ta kovina zelo odporna proti udarcem in proti koroziji. Med vsemi kovinami ima najugodnejše razmerje med težo in trdnostjo, kar daje tej kovini veliko prednost v letalski industriji. Titanove rude je na svetu dovolj, saj je titan za aluminijem, železom in magnezijem najbolj razširjena tehnična kovina na zemeljski površini. Pridobivanje titana iz rude

in v Svet za stanovanjsko politiko Franca Drobeža.

V naslednji točki so izvolili načelnike in šefe upravne organizacije OLO: funkcijo načelnika notranjih zadev je sprejel Peter Zorko, oddelka za splošne zadeve in proračun Stane Lavrič, oddelka za komunalne zadeve inž. Marjan Prezelj, oddelka za gradbene in regulacijske zadeve inž. Josip Černivec, oddelka za kulturo Zvone Miklavčič, za zdravstvo dr. Franta Mis, za delovne odnose in socialno varstvo pa Avgust Zupet.

Za direktorico Zavoda za planiranje so izvolili Erno Podbregarjevo, za direktorja Zavoda za statistiko pa Petra Dularja. V naslednji točki so izvolili še šefe različnih oddelkov in inšpekcij. Z izvolitvijo dr. Marijana Dermastia za predsednika Mestnega sveta je bila prva seja Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana zaključena. L.

Posvetovanje mednarodnega središča za podmladek

Na otoku Lokrumu pri Dubrovniku se bo 1. avgusta začelo regionalno posvetovanje mednarodnega središča Rdečega križa za podmladek. Posvetovanje bo trajalo do 15. avgusta. Razpravljali bodo o organizacijskih vprašanjih podmladka Rdečega križa ter o izmenjavi izkušenj med organizacijami podmladka Rdečega križa iz raznih dežel.

Spomini na koroški bataljon VDV

Nemci, ki so na smučeh divjali po pobočjih planine in sejali smrt. Vendar so borci samozavestno stisnili pesti in zobe ter uporno branili zasedeni položaj, čeprav so v krvi in trpljenju že omahovali.

Po neprestanih tridnevni bojih (ki so pozirli marsikatero mlado življenje), brez hrane in počitka, je koroški bataljon VDV prepuštil boje položaje Revirskemu bataljonu VDV in odšel na Koroško. Svojo pot je ubral po pobočjih Kamniških planin v Urbanov kot, nato pa mimo Solčave odrinil proti Železni Kapli.

Po enodnevnem počitku pri Železni Kapli je bataljon odrinil k Jakobu, kjer so si borci pošteno podprli želodce, se odpočili, organizacijsko utrdili in se pripravili za nove akcije.

Pod noč, 30. decembra 1944, je Koroški bataljon VDV odrinil v dolino, v Globasnico. Tam je v bliskovitem spopadu potolkel nemškega oficirja in dva gestapovca, nato pa izvršil revizivno hrano.

ljonski obveščevalec, domačin, pa se je zatekel v hišo, da bi spregovoril z domačim dekletom. Toda gospodinja se je proti vsem navadam postavila pred sobna vrata, zgrabila za kljuko in ni pustila obveščevalca v spalnico, češ:

»Danes ne moreš govoriti s hčerko!»

Obveščevalec je prigovarjal ženi, da mora dobiti neke podatke o bližnji nemški postojanki, toda zaman, vse zaman!

»Ze prav, dragi Roland!« je odgovorila kmetica. »Pridi kadarkoli hočeš, le danes ne moreš govoriti z dekletom!«

Po zajtrku, ki so ga kuharji naglo pripravili, se je bataljon odpravil k četrt ure oddaljenemu sosedu po hrano, ki jo je moral nabrati za bolnišnice v Savinjski dolini. Gospodarja seveda ni bilo doma, ker je bil v službi pri nemški policiji kot častnik. Domači pa so bili tako zagrizeni nemčurji, da ni hotel nihče govoriti po slovensko. Pa nič ne deli Rekvizicijo, ki jo je odobrila Gospodarska komisija OF, so borci opravili tudi brez besed. Od tam se je bataljon dobro obložen s proviantom povzpel navkreber na znano kmetijo.

Komandant Pajev je hotel še bolj povečati svoj plen. Zato je

ukazal dežurnemu, naj pošlje na nemčurško kmetijo patroljo, da prinese še tretja prašiča. Komandir Stajerc je takoj izbral sedem krepkih fantov in jih napotil po naročeno blago...

Tedaj zaskrbljena kmetica na prvi domačiji ni več tiščala sobnih vrat. Brž ko je bataljon odpetal k sosedu, jih je odprla na stečaj, da je v spalnici skrila nemška patrolja zbežala iz hiše, nato pa previdno zasledovala bataljon po shojeni snežni gazi... Ko bi se morala nemška patrolja srečati z vedevejevci, ki so šli po prašiča, se je v zadregi skrila v gozd. Tedaj pa, ko so se naši borci vračali s plenom v bataljon, so jih Nemci zahrbtno napadli. Trije borci so bili takoj ranjeni, vendar ne tako hudo, da se ne bi sami zavlekli na varno. Drugi štirje so urno skočili v zaklone in z odločnim ognjem zavrnili sovražni napad. Vtem je že prihitel na položaj bataljon in pognal v dolino nemško patroljo, prav tisto patroljo, s katero je še pred eno uro taboril skupaj v isti hiši!

Po novoletnih praznikih, ki jih je koroški bataljon VDV praznoval pri Jakobu, so se neugnani borci zagnali v napad na utrjene nemške postojanke na Koroškem, jih rušili ter z vso odločnostjo uničevali Hitlerjevo gardo nacizma in fašizma, krvavo gestapovsko zalego in vse sovražnike naše domovine in svobode.

JOZE STOK-KOROTAN

Zahteva našega časa

Nalogo miroljubne politike in smer delovanja sil, ki se zavzemajo za trajno zboljšanje mednarodnih razmer, je treba prepoznati skozi prizmo dejstva, da vojna že nekaj časa ne grozi več svetu neposredno in da smo našli pot k mirnim pogajanjem in odnošajem med narodi — to je ena glavnih misli v govoru predsednika Tita v Karlovcu.

Takšno obravnavanje poredkih vprašanj na svetu sloni na tistih temeljnih elementih, ki so iz jugoslovanske politike že napravili pomemben ustvarjalni in priznan činitelj v mednarodnem dogajanju — na žilavih, vztrajnih naporih, da bi z lasino dejavnostjo ter pospeševanjem pozitivnih pobud in naporov čimveč pripomogli k odstranitvi vojne nevarnosti pri vsem tem pa realistično presojali razmere, v katerih prispevamo te napore.

Mi smo pozdravljali vse ukrepe na poti k popuščanju napetosti in urejanju razmer na svetu od konca korejske vojne do ženevske konference predsednikov vlad. Pri tem smo poudarili, da vsak teh plodov in želja po miru hkrati ustvarja pogoje za postopno obravnavanje drugih težavnih zadev.

To niso bili običajni pozdravi, marveč spoznanje resnice, da je odstranjevanje vzrokov napetosti in ustvarjanje pogojev za splošno uporabo načela miroljubnega in aktivnega sodelovanja med narodi najvažnejša zahteva našega časa proces, ki ga ni moč zaustavljati in zavirati, ne da bi s tem povečali nevarnost novih spopadov in težav. Po ženevski konferenci na svetu ni več ostala politika, ki bi lahko po pravici pretendrala resnost in ki bi zanimala, da je že napočil čas sprememb na bolje v mednarodnih odnosih, da je vzlic vsem razlikam v gledanju na metode obravnavanja konkretnih sporov težnja po miroljubnih ureditvah splošna in da je treba nove ugodne pogoje čim bolj izkoristiti.

Odgovorni možje naše dežele, zlasti pa predsednik republike, so opozarjali na te pozitivne težnje že takrat, ko so se komaj pojavile. Razvoj je praviloma potrjeval jugoslovanske sodbe. Velika pozornost, ki jo je svetovna javnost zmeraj, pa tudi ob tej priložnosti, posvečala Titovim besedam, je izvirala tako iz izredno dejavne in pomembne vloge, ki jo imata on in naša dežela na čelu z njim v naporih za pomiritev, kakor tudi iz točnosti in upravičenosti njegovih analiz, ocen in pobud.

Bili so in so še seveda tudi primeri namernega in nenamernega nerazumevanja naših zunanjepolitičnih gledišč. To lahko delno tudi razumemo. Sodobne razmere, v katerih se hladna vojna umika pogajanjem in naporom glede sporazumevanja, zahtevajo, da se mnogi nazori, izoblikovani in utrjeni v starih razmerah, prilagode in podrede novim možnostim in potrebam. To je proces, ki nujno zadeva na nerazumevanje in celo na zavesten odpor nekaterih ljudi ali političnih skupin, vajenih razmišljati v duhu hladne vojne in mednarodne napetosti, ljudi, ki imajo včasih tudi posebne koristi od nje. Te koristi pa so se z gledišča dolgoročne politike prej ali slej morale pokazati kot iluzorne ali v najboljšem primeru problematične. Od tod tudi tisto mrzlično in čisto zelo čudno siskanje nekaterih časnikov v tujini, ki si vztrajno prizadevajo, da bi našli »spremembe tone«, »spremembe usmeritve«, »zaostrojitve« ali »ublažitve«, »približevanje« Vzhodu ali Zahodu in podobne senzacionalne pojave v jugoslovanski zunanji politiki. S tem je predvsem izpričana ne sposobnost tistih, ki stojijo za njimi, da bi sami našli harmonične »tone«, ki bodo zveneli v skladu z godbo časa.

Izrazit primer takšne vrste so nekatere razlage balkanske politike naše dežele, o kateri je predsednik Tito jasno in nedvoumno govoril v Karlovcu. Kakšne želje in naklepi se skrivajo za nekrologom, ki ga včasih že pišejo balkanskemu sodelovanju, češ da je »izgubil svojo vojaško vlogo«? Za nas je Balkanska zveza bila in ostane predvsem organizem, ki bo preprečil, da bi se na Balkanu znova napolnil sod smodnika (Tito). Zaščita Balkana pred morebitno nevarnostjo od zunaj in pospeševanje stikov med deželami v tem delu Evrope sta samo dve strani tiste naloge. Če so med snovanjem Balkanske zveze potrebe narekemale, da pridejo vojaški elementi balkanskega sodelovanja bolj do izraza, ni nobena dvoma, da dajejo sodobne razmere absolutno prednost razvijanju političnih, gospodarskih, kulturnih in drugih vezi med balkanskimi narodi. Z istim ciljem pred očmi: da ne bo sode smodnika, živimo in sodelujemo kot dobri sosede. Povsem jasno je, da tu ne gre za »spremembo« marveč prav za nujno uravnovesenje balkanskega sodelovanja.

Sicer pa mora biti to jasno tudi zaskrbljenim kritikom jugoslovanske balkanske politike. Teh kritikov ne moti »odsotnost« vojaških elementov Balkanskega pakta, ker so ti elementi tu in ker bodo vsekakor tu, dokler ne pride čas, da se umaknejo bolj ustreznim varnostnim sistemom. Ti kritiki bi najbrž želeli določene manifestacije tega »vojaškega elementa«, nekaj, kar bi bilo morda podobno rožljanju z orožjem na Balkanu. To pa je prav tisto, kar bi bilo ne le nekoristno, marveč naravnost škodljivo.

Velikih obveznosti nasproti miru in zgodovini ne bi smeli zrtvovati nobenim zdaj še nesmiselnim kombinacijam s strategijo hladne vojne, ali poskusom, da bi iz takšnih kombinacij kovali malekostne prednosti in koristi. Dolžnost sleherne ustvarjalne balkanske politike je, da se ravnava po temeljnih in trajnih koristih Balkana in Evrope kot njenega dela.

To velja mimogrede rečeno tudi za vsako evropsko politiko na splošno, ki hoče biti uspešna in uspešna. Ko je predsednik kritiziral nekatera gledišča in težnje v zvezi z evropsko posveovalno skupščino, je opozoril na to, da je Jugoslavija kot evropska dežela zainteresirana ne vsem, kar se dogaja na tem kontinentu, da je zainteresirana na organizacijah, ki si zastavljajo evropske naloge, toda tudi na tem, da »vprašanje Evrope ni samo stvar onega dela njenih dežel, marveč vseh dežel, kar jih je v njej«.

V Evropi je morda bolj kot kdajkoli dozorelo naziranje, da bi ta del sveta najbolj čutil vojno pustošenje. To spoznanje vzpodbuja težnjo, da bi dosegli trajno ureditev razmer v Evropi.

pl. Jugoslavija je bila zmeraj pripravljena prispevati k naporom za poglobitev sodelovanja med evropskimi deželami, k obravnavanju odprtih vprašanj med njimi. Jugoslavija je bila zmeraj pripravljena tudi sodelovati pri ustreznih naporih.

Jasno je, da mora naša država sklepati o sodelovanju s to ali omo evropsko akcijo ali organizacijo v odvisnosti od tega, ali izpolnjuje določene pogoje, predvsem ali je prosta raznih oblik zemljepisne, politične, ali geološke izključnosti ali osemljenosti, ali vidi v Evropi tisto, kar v resnici je, ali pa samo manjše ali večje skupine evropskih dežel. Nekateri izmed sedanjih organizacij, večinoma tudi evropska posveovalna skupščina, imajo na sebi še globoke sledove izključnosti in nenormalnih razmer, v kateri so nastale. Potrebno je, da evropsko sodelovanje na raznih področjih vsi presojajo v luči nove dobe v razvoju, v katerem smo že napravili prve, toda dokaj velike korake. Potrebno je, da se evropsko sodelovanje razvije v skladu s potrebami Evrope in zahtevami časa. **Gavro Altman**

si je vsaj za vsa ostala, neka znana pisateljica nazvala »zlobna korenina«.

Z NEKAJ STVARNOSTI...

To je tista stran Amerike, ki tudi najbolj vedro poletno rubriko na prvi strani časnika zasenči s mračno kruno svojih stvarnosti. Neki sodnik v Washingtonu je odločil zamore pravičnega, da bi posvojil hčerko svoje bele žene. Civilni sodnik je odločil, da ni v družbeno korist belega otroka, da ima črna oče. Bolje je, da ostane otrok nezakonski. Razen tega, je pripomnil sodnik, so mešani zakonski par vrtili iz občinske stanovanjske hiše zato, ker ni hotel podpisati obvezne prisage, da ne pripada, ni pripadal in nikoli ne bo pripadal škodljivim organizacijam. Ki jih državljanstvo razglasi za takšne.

Javnost se je razburila; kakšen pravosodni škandal pa je to! so vpraševali nekateri liberalnejši časniki. Mar je to sistem, v katerem se pravda in nikoli ne bo pripadala škodljivim organizacijam. Ki jih državljanstvo razglasi za takšne.

Javnost se je razburila; kakšen pravosodni škandal pa je to! so vpraševali nekateri liberalnejši časniki. Mar je to sistem, v katerem se pravda in nikoli ne bo pripadala škodljivim organizacijam. Ki jih državljanstvo razglasi za takšne.

Poročila o Titovem govoru

ob desetletnici vstaje na Hrvaškem v tisku in po radiu v vzhodnih deželah

Moskva, 30. jul. (Tanjug) Moskovski radio in agencija TASS sta v svojih sinočnih poročilih povzela obširne izvlečke iz govora predsednika Tita, nekatere dele pa sta citirala dobesedno. V celoti sta prenašala del govora o reparacijskih zahtevah Jugoslavije nasproti Zahodni Nemčiji. Obširno sta oddajala del govora o obisku sovjetske delegacije v Beogradu in o normalizaciji stikov med obema deželama. Malone v celoti sta prenašala tudi besede maršala Tita o ženevski konferenci. »Maršal Tito«, je poročala TASS, »je v svojem govoru posvetil veliko pozornost vprašanju normalizacije sovjetsko-jugoslovanskih odnosov.«

V tem odstavku citira besede predsednika Tita, da so zdaj v Sovjetski zvezi novi ljudje, ki stvarno gledajo na razvoj na svetu in ki žele, da se prejšnje zablude ter razni napačni ukrepi in dejanja ne bi ponovili. TASS navaja tudi besede predsednika Tita o tem, da so v vzhodnih deželah še zmeraj ljudje, ki jim ni po volji normalizacija stikov z Jugoslavijo, da pa to ne more poslabšati odno-

sajev med Jugoslavijo in temi deželami, ker imajo Jugoslavlani velike gospodarske možnosti in dobro perspektivo glede sodelovanja s temi deželami. To sodelovanje pa bo koristilo enim in drugim.

Malone v celoti sta oddajala moskovski Radio in agencija TASS tudi odstavek, v katerem je poudarjeno, da Jugoslavija ne želi poslabšati svojih dobrih odnosov z ZDA, Veliko Britanijo in vsemi drugimi deželami. Jugoslavija pa ne sme dovoliti, da bi se kdorkoli vmešaval v njene notranje zadeve.

TASS je citirala tudi del predsednikovega govora o Balkanski zvezi in ciljih te organizacije ter še posebej besede, da zdaj ni treba rožljati z orožjem, ker bi tako samo upostavili element stalnega nemira.

Na koncu je poudarjen del govora, v katerem je predsednik govoril o Zahodni Nemčiji in poudaril, da Jugoslavija ne dovolji nikomur, da bi se vmešaval v njene notranje zadeve. Citiran je tudi odstavek o jugoslovanski politiki nasproti zahodnim deželam, s pripombo, da želi Jugoslavija dobre odnose z Zahodom in Vzhodom, da pa so ti odnosi odvisni tudi od njih.

Tudi vsi moskovski časniki so na vidnih mestih in malone vsi čez tri stolpce objavili govor predsednika Tita v Karlovcu. Mnogo izvlečkov iz govora so objavili v celoti, ostale pa tako, da je ta govor tujeja državnik najširše odjeknil v osrednjem sovjetskem tisku. Govor maršala Tita je v središču pozornosti in komentarjev široke javnosti, zlasti tisti del, ki omenja normalizacijo jugoslovansko-sovjetskih odnosov.

V poročilu, ki so ga objavili moskovski časniki, je ta del objavljen v celoti, prav tako je tudi poudarjeno mnenje, da so v nekaterih sosednih vzhodnih deželah še zmeraj ljudje, ki jim ni pri srcu normalizacija odnosov z Jugoslavijo. Pri tem navajajo

Maršalove besede, da Jugoslavija gradi socializem, da je komunistična dežela, da pa ne mara biti v nobenem taboru. Prav tako objavljajo tisti del govora, v katerem je rečeno, da Jugoslavija s tem, da normalizira svoje odnose z Vzhodom, neče niti za korak odstopiti od svojih prijateljskih odnosov do Zahoda.

Besede maršala Tita o pomenu Balkanskega pakta, o pozitivnih sadovih ženevske konference in o njihovem ugodnem odmevu v svetu, ter presoja sedanje dejavnosti sovjetskih voditeljev so prav tako objavljeni dobesedno.

Casniki pišejo tudi o prepričljivem začetku govora o gospodarskem položaju v Jugoslaviji in njenih terjatih nasproti Zahodni Nemčiji, poročajo pa tudi, da je SZ črtala Jugoslaviji dolg v znesku 90 milijonov dolarjev.

Prazni strahovi tržaškega župana

Trst, 30. jul. Popoldnevna izdaja »Piccola« objavlja komentar tržaškega župana Bartolia o napovedanem prihodu kontingenta ameriških čet iz Avstrije v Trst. Na koncu komentarja pravi župan, da je treba prihod ameriških vojakov pozdraviti tako zaradi sodelovanja Italije v Atlantski zvezi kakor tudi zaradi povečanja vojaškega prestiža, ki ga bo deležen Trst. Prihod ameriških čet, je za ključni tržaški župan bo poleg tega služil tudi za garancijo miru in vojaške varnosti na tem področju ne glede na mirni razvoj, ki je zabeležen v mednarodnih odnosih.

Izjava tržaškega župana je izzvala med tržaškimi prebivalstvom presenečenje spriču onega dela komentarja, v katerem pravi, da bodo ameriške čete pomenele jamstvo za mir in vojaško varnost na Tržaškem ozemlju, ko so vendar znane miroljubne izjave tako jugoslovanske kakor italijanske vlade in njune težnje po čim tesnejšem sodelovanju na vseh področjih.

Iširo Hatojama popušča

glede atomske oborožitve ameriških oporišč na Japonskem

Tokio, 30. jul. (AFP). Predsednik japonske vlade Iširo Hatojama je danes izjavil v parlamentu, da bo njegova vlada po potrebi dovolila ZDA, da pošljejo na Japonsko atomske projektile za svoje oborožene sile. Pripomnil pa je, da sedanji položaj tega ne dopušča. Obrambni minister Arata Sugihara je prav tako izjavil, da bodo ZDA lahko poslale na Japonsko atomsko orožje, če bo to v prihodnosti terjal položaj.

Izjavi sta zbudili veliko pozornost med poslanci, ker pomenita spremembo dosedanjega stališča vlade. Hatojama je namreč

že večkrat zatrdil, da Japonska ne bo dovolila ZDA, da bi na njeno ozemlje pripeljale atomsko orožje. Opozicijski poslanci, ki so nenehno vznemirjali vlado v zvezi s tem vprašanjem, so tudi danes ostro kritizirali predsednika vlade zaradi take izjave.

Proti vmešavanju Vatikana v italijansko notranjo politiko

Rim, 30. jul. (Tanjug). Glasilo demokrščanske stranke »Popolo Lombardo« je danes ostro kritiziralo vmešavanje Vatikana v politiko Demokrščanske stranke. Pri tem se je sklicevalo na nedavni spor v klerikalni stranki na Siciliji. Casnik hvali odločnost nekaterih demokrščanskih skupin na Siciliji, ki so se uprle zahtevi kardinala Ruffinija, naj bi prekinili stike s socialisti in sklenili koalicijo z desničarskimi konservativnimi silami.

»Popolo Lombardo« poudarja, da se je naprednim demokrščanskim skupinam posrečilo preprečiti vmešavanje Vatikana in onemogočiti sklenitev zveze med demokrščani in desnico. Casnik nadalje poudarja, da so Nennijevi poslanci s tem, da niso glasovali, namenoma podprli izvolitev demokrščanskega predstavnika za novega predsednika sicilske deželne vlade.

Etiopski protest pri OZN

New York, 30. jul. (Associated Press). Etiopija je obdžila Skrbniški svet OZN, da se je vmešaval v vprašanja, ki so zunaj njegove pristojnosti. Etiopski delegat v OZN Haywog je izjavil, da se je Srbiški svet vtikal v nedavni spor med Etiopijo in Italijo o etiopski meji s Somalijo, ki je pod italijanskim skrbništvom. V pismu, ki ga je Haywog poslal generalnemu tajniku OZN Hammarskjöldu, očita Svetu, da je razprava ogrožala sedanji statut področja Gornjega Ogadena, ki je pod etiopsko suverenostjo in ki torej ne sodi v pristojnost Sveta, ker se ta ukvarja samo s področji pod skrbništvom

Demonstracija Maročanov ob prihodu generalnega rezidenta Grandvala v Meknes

Policijska skuša pomiriti demonstrante v Meknesu

— Z VSEH STRANI SVETA —

KITAJSKA
PRISTOP K MEDPARLAMENTARNI UNIJI
Paris, 30. julija. (Nova Kitajska). V smislu sklepa kitajskega parlamenta (Nacionalnega kongresa) z dne 24. julija, da se pridruži Medparlamentarni uniji, je bila dani v Pekingu ustanovljena kitajska parlamentarna skupina, ki bo zastopala Kitajsko v Uniji. Agencija Nova Kitajska poroča, da je bila resolucija o tem sprejeta po predložitvi statuta Medparlamentarne unije, katerega načela imajo poslanci Nacionalnega kongresa za primeren glede na razvoj medparlamentarnih stikov, prijateljsko sodelovanje med narodi, za kooperacijo in krepitev demokracije.

MEHIKA
POPLAVA
Mexico, 30. julija. (AFP). Kakih 20.000 ljudi v severozahodnem predmestju Mexica je ločenih od ostalih krajev zaradi tega, ker so prestopile bregove tri reke, ki so poplavile več kvadratnih kilometrov ozemlja okrog tega predmestja. Dosele še ni bilo žrtv, gmotna škoda pa je občutna. Več tisoč ljudi je moralo zapustiti svoje domove.

CILE
NEVAREN OGNJENIK
Santiago, 30. julija. (Tanjug). V južnem Čilu so zaradi nevarnega eruptivnega delovanja ognjenika Rinique izgubili kakih 300 ljudi iz bližnjih vasi. Ognjenik bruhal pepel približno 3 km visoko, ki je ponekod pokril tla že do pol metra visoko. Bilo je več smrtnih primerov, ko so se ljudje zašli v ognjeniškim plinom.

ZDA
IZ KITAJSKEGA VOJNEGA UJETNIŠTVA V AMERIŠKE ZAPORE
San Francisco, 30. jul. (AFP). V San Francisco so pripeljali trije nedavni ameriški vojni ujetniki, ki so po krajšem bivanju na Kitajskem sklenili vrtni se v ZDA. Dovolih so jim, da prebijejo poldrugo uro s svojimi roditelji, potem pa jih je vojaška policija zaprla. Obtoženi so, da so vohunili za svojimi tovarni in ujetništvu, da bi si tako zneze zagotavljali boljše jetniško življenje.

CASABLANCA
NASILJE NAD DEMONSTRIRAJOČIMI DOMAČINI
Casablanca, 30. julija. (AFP). Sinoci je prišlo v arabskem delu Casablance do spopada med maroškiimi demonstranti in orožniško patruljo. Orožniki so na demonstrante streljali. En demonstrant je bil ubit.

PISMO IZ ZDA (II.)
Tudi v časnikih so prišli to početje do sklepa, da je razmišljanje zelo važna potreba obrti. Ras — all izmišljanje je ostalo lato; spremleni je samo proizvod. Uredniki pravilnice štrih in preokoh o njenem izidu tudi nekateri razvedrila. Pred dve ma in tremi leti so jim nudili ledeče krožnike. Lani poleti so skrivnostni žarki prodirali skozi steklo na stolečih avtomobilih. Tokrat pa so se začeli podzemeljski škrafilji igrati z vrtilni brizgalnami in jih skrivnostno vlačiti v svoje bloge.

ZSSR
SPREMEMBA V VLADI
Moskva, 30. julija (Tass). Prezidi vihovnega sovjeta ZSSR je odstavil ministra za težko industrijo Kazakova. Za novega ministra je bil imenovan Konstantin Petukov.

VZHODNA NEMCIJA
PROMETNE NEZGODE
Berlin, 30. julija. (AFP). Vzhodnonemški tisk je danes objavil bilanco prometnih nesreč. Leta 1954 je bilo v Vzhodni Nemčiji in v Vzhodnem Berlinu 27.222 prometnih nezgod; 1303 ljudje so se smrtno ponesrečili, 19.141 pa jih je bilo poškodovanih. Ob teh nesrečah je bilo uničenih 600 različnih vozil.

OSARJE
LAZNI DEMOKRATI
Saarbrücken, 30. julija. (AFP). — Pronemška posarška demokrščanska stranka je imela večeraj v Volkshausu

VSAKO SEZONO ENAKO
V demokraciji pravilo je svoboda osebnosti zvišena nad vsem. V to svobodo sodi tudi svoboda mišljenja razen svobode strahu, da bi utegnili to mišljenje škodovati osebnemu položaju posameznikov.

Med preiskavo, s katero se zdaj ukvarja senatni odbor za notranjo varnost (pod predsedatvom demokrata) se je pokazalo, da je MacArthur

rov štab na Koreji svoj čas zahteval odpoklic nekoga doplnilca »New York Timesa« zaradi vsebine njegovih članov o reaktivnih letalih in vedenju nekaterih vojakov daljnovzhodne komande nasproti »domačiniom«. Ameriška vlada je to zahtevano zavrnila. To dokazuje, da se oblasti v tej deželi »neomejno svobodnega tiska« vmešavajo v nekatere novinarske posele.

Drugi primer iz istega časnika je bil že zgovornejši. Neki Malvin Barnes je odletel iz službe takoj, ko je pred odborom na podlagi zastave od klonil odgovore na vprašanja o svojih političnih nazorih.

Izdajatelj »Timesa« Sulzberger je kot razlog odpusta navedel preprosto dejstvo, da je Barnes uporabil svojo ustavno pravico. To znova dokazuje, kako imajo vsi ljudje v Ameriki (v pridu) v državni službi pravico do zaposlitve ne glede na strankarsko pripadnost, toda s pogojem, da ne gre za one izmed strank, ki niso po volji vladajočim politikom, demokrškim ali republikanskim, te vseeno.

Takšni so pač ljudje. In češnja jim kaže zdaj malo sončne, zdaj malo senčne strani. Senčna je prijetna, senčna pa zasenči polet in vseh drugih sezonah. **Jaša Levi**

Boji v Južnem Vietnamu

Saigon, 30. jul. (AFP). Oboroženi oddelki ločine Bin Ksien so v noči med četrtkom in petkom napadli postojanko Kim Lo na obali reke Nabe, kakih 20 km južno od Saigona. Zaplenili so več vladnih rečnih patrolnih čolnov.

Drugi oddelki Bin Ksiena so že drugo noč zaporedoma napadali postojanko Muong Coj — na istem področju, tako da je moralo vladno topništvo streljati nanje, da jih je zaustavilo.

Malone sleherni noč se v Saigону v zadnjih desetih dneh čuje oddaljeno topovsko streljanje. Nekateri opazovalci poročajo, da oborožene sile Bin Ksiena, ki so se umaknile v poplavljene gozdove Rungsa južno od Saigona in ki štejejo kakih 2500 mož, sedaj sistematično napadajo položaje vladnih čet na obronkih južno od Saigona.

V ROJSTNEM MESTU KRISTOFA KOLUMBA

GENOVSKIH OTROK NISO NIKAMOR POSLALI

Genova, julija

Vtem ko sem stal na majhnem trgu pred glavno železniško postajo v Genovi, sem se spomnil ene izmed italijanskih bajk Maksima Gorkoga, ki jo je napisal, ko se je mudil v Italiji. V njej je opisal prav tisti trg, na katerem stoji zamišljen slavn Genovečan Kristof Kolumb, ki je v službi španskega dvora odkril nov svet. Vsekakor se boče spomniti te bajke. V njej opisuje ganljivo srečanje Genovečanov z otroki iz Parme.

Tam, v Parmi, so delavci stavkali. Delodajalci niso popuščali, stavkajočim je predla trda. Njihovi otroci so gladovali in že so bolevali. Tedaj so jih zbrali in poslali k njihovim tovarišem v Genovo. Otroci so prispeli tja in na ulice je prihitela velika množica, da bi jih sprejela. »Izza stebriča železniške postaje strumno prikorača spreved malčkov,« je pisal Gorki. »Oblečeni so samo na pol in v svojih capah so podobni čudnim kocaštim živalcam. Korakajo držeč se za roke v peterostopih, čisto majhni, prašni, očitno utrujeni. Obrazi so jim resni, toda oči žare živahno in vedro in kadar jim zaigra godba Garibaldijevo ko-

glavami odraslih se dvigajo drobne otroške glavice, majčkene rjave peščice krilijo po zraku, prijemljejo cvetje in pozdravljajo, daleč naokrog pa se nenehoma razlega glasni vzkliki. »Viva il socialismo!« »Viva Italia!« Malone vse otroke so sprejele gostoljubne roke, otroci sede na ramenih odraslih, na široke prsi so jih privili nekakšni resni, brkati možje. Godbo je komaj slišati v vzklikanju, smehu in vriskanju. Ljudje se razhajajo, s seboj nosijo in vodijo otroke. Na trgu ostane samo pohojeno cvetje, papirčki, v katerih so bili zaviti bonboni, razigrana skupina fan-

genovskih otrok, saj se tudi sami le z največjo težavo prebijajo skozi življenje in preživljajo svoje družine.

Morda pa tudi niso bili enota. Kakor po vsej Italiji, tako so tudi v Genovi delavci organizirani v treh sindikalnih organizacijah. Prva je Generalna konfederacija dela, ki jo vodi KP Italije, druga so demokrščanski sindikati, tretja pa socialni demokrati. In celo v kritičnih trenutkih stavke so se medsebojno obtoževali in prepirali, kar je samo neugodno vplivalo na izid boja delavcev za njihove pravice.

Pri starem svetilniku, na gričku, od koder je videti vse genovsko luko, še leže razvaline sledovi bombardiranja. Tu so zgradili med zidovi porušeni hiš nekakšno začasno naselje.

Pred neko kolibo, ki močno spominja na kokošnjak, sem govoril z ženo pristaniškega delavca Tomasea Cerchinija. Sedela je pred to svojo »hišo« z nagim otrokom v naročju. Bilo mu je komaj deset mesecev. In že v svojem kratkem življenju je štiri mesece preživel v stavki, v kateri je sodeloval njegov oče skupaj s svojimi tovariši v boju za svoje pravice.

In mali Ninetto je komaj ostal živ. V tej družini je namreč razen njega še šest otrok, med katerimi najstarejšemu še ni 12 let. Med stavko si je oče poškodoval roko in zdaj je brez dela. In njegova žena mi ni vedela povedati, kako mislijo zdaj živeti, kako naj se prebijajo skozi življenje. Najbrž pa bi mi tudi sam Tomaseo tega ne vedel povedati.

Zdaj bi človek dejal, da življenje v mestu Kristofa Kolumba spet teče po starih tirih. Velike ladje prihajajo in odhajajo. In ulice vzdolž morske obale je spet živahna, zlasti ponoči. Tedaj zažare svetlobne reklame mnogih barv s privlačnimi imeni kakor so »Zanzibare«, »New York« in druga. Na vogalu teh ulic stoji mnogo prijateljskih noči, ki v najrazličnejših svetovnih »jezikih« pozdravljajo in ustavljajo mornarje ter se jim pridružujejo v trenutkih razvedrila, ki trajajo včas tudi vso noč.

Tó je menda veseli del mesta, kamor ne sega veselje, celo brezbrniži pogled velikega Genovečana, stoječega na majhnem trgu pred železniško postajo. Pravijo, da so mu nekoč stisnili v roko jajce in zahtevali od njega, naj ga postavi pokonci. To se mu je posrečilo in izpolnil je to nalogo. Kdo ve, morda tudi zdaj razmišlja, kako bi pomagal svojim someščanom, ki jih tarejo vsakdanji križi in težave.

Vanja Kraljevič

Spomenik Kristofa Kolumba v Genovi

Neodvisna Avstrija

Izmenjavo zastav na Dunaju so hitro končali. Pred dobrima mesecema, na dan sklenitve državne pogodbe, se je privikrat ob štirih zvezniških zastavah pojavila enakopravno peta avstrijska. V sredo so štiri zastave sneli s postolja Kontrolnega sveta, ki je prenehal biti to, kar so prevzeli svoje normalne funkcije narodnih emblemov na neposlanštvih Velike Britanije, Francije, ZDA in Sovjetske zveze v neodvisni deželi. Po mnogih letih je Avstrija znova stopila na politično torišče kot suverena država in zavezniški iz minule vojne so izpolnili eno izmed svojih vojnih obveznosti.

Avstrijski državniki so pred sklenitvijo državne pogodbe in po njej poudarjali, da bo njihova dežela uporabila svoj novi položaj v korist miru, da bo ostala izven vojaških zvez in se aktivno zavzemala za mednarodno sodelovanje. Prepričani smo, da se v dobri neodvisni Avstrije v Evropi pojavlja nov miroljubni in ustvarjalni činitelj. To prepričanje sta imela pred očmi naša vlada in naša javnost, ko sta dolga leta forsirala stvar avstrijske neodvisnosti.

Med našo državo in Avstrijo

se je že razvilov vsestransko sodelovanje na političnem, gospodarskem in kulturnem področju. Tesni stiki in sodelovanje med nami so nujna potreba in bistvena korist obeh dežel. Naša javnost deli prepričanje, ki ga je izrazil državni tajnik Koča Popovič v brzojavki, naslovljeni na ministra Figla, da bo pomenilo uveljavljenje državne pogodbe začetek nove etape v naših odnosih.

Sklenitev pogodbe, ki je pravkar začela veljati, je pomenila tudi prvo konkretno poravnava enega izmed odprtih sporov na evropskih tleh. Sporazum o Avstriji je zelo prepričljivo pokazal, da se hladna vojna polagoma umika pogajanjem. Seveda ni

Odstranitev avstrijskega vprašanja z dnevnega reda je pripomogla pripraviti tla za obravnavanje težavnih, bolj zamotanih in obširnejših sporov. Pokazalo se je, da je bilo nujno potrebno, postaviti Avstrijo na čelo seznama odprtih vprašanj v Evropi. To je bilo ne le dejanje pravčnosti nasproti majhnemu narodu, ki je vztrajno in potrpežljivo zahteval svobodo, marveč tudi stvarno in koristno za nadaljnje urejanje razmer na svetu. G. Altman

OB DESETI OBLETNICI SNG V TRSTU

Kulturno poslanstvo tržaških gledaliških umetnikov

Deset let je minilo, odkar je sedaj pokojni Otom Zupančič napisal:

Mnogo sreče, tovariši, ki stopate s slovensko besedo med brate, ki so jo morali tako dolgo pogrešati. Pokazite jim, da je še vedno stara, poštena in ravna beseda, ki prihaja od srca in išče potj do srca. Preprosta je, morda ni tako bleščeča, kakor je govornica srečnejših sosedov, zato pa je vsa topla in polna ljubezni in vere in upanja. Z njo pokazite, tovariši, da teko vse žive struje vseh zemlja in dob tudi skozi slovensko dušo, da pojo vse strune tudi slovenskemu ušesu. Naj vidj drugoderce, kako mi spoštujemo vse narode in z radostjo sprejemamo blagorodno miselnost, naj se je rodila kjer koli, da pa zavračamo krive nauke, ki zanikujejo človečansko idejo bratstva, svobode, skupnega dela za bodočnost sveta. Bodite, tovariši, na tržških tleh s slovensko besedo znanilci miroljubnega tekmovanja med raznorodci za iste cilje, za resnico in pravico, ki jo išče hlapec Jernej.

Te besede so bile namenjene tržaškim igralcem, ki so leta 1945 začeli na kulturnih razvalinah slovenske tržaške gledališke umetnosti ponovno ustvarjati in prinašati talijsko besedo med primorske rojake. Ustanovljeno je bilo Slovensko narodno gledališče. V Trst so se vrnili mnogi igralci, ki so morali v času fašizma zapustiti domove ter se zatoči v svet. Iz gozdov so se vrnili igralci partizanov, vračali pa so se tudi iz internacij. Njim so se pridružili še stari tržaški igralci, katerih delo se je začelo še v času pred prvo svetovno vojno na tržaških gledaliških odrih, na Ljudskem in v Narodnem domu.

Težak je bil njihov začetek. Požganj so bili domovi, uničene čitalnice in zaplenjene knjižnice. V majhnih zasebnih prostorih je gledališki ansambel začel svoje studije. Brez prave gledališke dvorane, brez prave tehnične opreme, brez izvežbanega tehničnega osebja je gledališki kolektiv uprizoril veliko predstavo Cankarjeve »Jerneje pravice«.

Od takrat je preteklo deset let — deset delovnih sezon. Mnogo se je medtem spremenilo. Prišla in minila je devetletna doba zavezniške vojaške uprave in nastopila je italijanska uprava na podlagi lanskega oktobrskega sporazuma. Politične spremembe

pa niso omajale ansambla, ki je vztrajno študiral, gostoval po vseh krajih Tržaškega ozemlja in nosil gledališko besedo v vsako vasico ter se vztrajno boril za svoj umetniški izraz in vrednost svojega umetniškega ustvarjanja. V teh letih se je povrh tudi neutrudno boril za svoj osrednji hram in je uredil okoliške odre.

V desetih letih je gledališče naštevilo številna dramska dela iz domačega in svetovnega repertoarja ter tako dokazalo, kako »spoštujemo vse narode in z radostjo sprejemamo blagorodno miselnost, naj se je rodila kjerkoli.«

Kako plodovito je bilo delo našega gledališča, dokazuje statistični pregled zadnje jubilejne sezone, v kateri je uprizorilo nad 160 predstav. To število se nam bo zdelo toliko večje, če bomo našli vse kraje, kjer so predstave bile: Trst, Skedenj, Kontovel, Sv. Križ, Nabrežina, Boršt, Opčine, Doberdob, Koper, Piran, Dekani, Skoflje, Sv. Anton, Korče, Ljubljana, Maribor, Celje, Sežana, Komen, Vipava, Ajdovščina, Idrija, Tolmin, Kobarid.

O pestrosti in kvaliteti gledališkega repertoarja pa zgovorno govore imena avtorjev odkritih del že samo v deseti sezoni: Cankar, Shakespeare, Johnson, Goldoni, Tiemeyer, De Hartog, Wilder, Kreyf, De Filippo, Herbert, Krasna, Ferdinand itd.

Gledališče je v desetih sezonah uprizorilo tudi velike predstave na prostem in sicer: Kretove »Celjske grofe«, Shakespearovo tragedijo »Romeo in Julija«, Žižkovo »Miklovo Zalos in za letošnjo jubilejno sezono Goldoni-Rupljevo komedijo »Primorske zdrabce«.

Predstave na prostem so prinesle SNG veliko priljubljenost, saj jih je videlo na tisoče ljudi. V desetih letih je tržaško SNG večkrat gostovalo tudi izven svojega ožjega območja in povsod zelo priznanje za svoje kvalitetne prizorice. Organiziralo je tudi številna gostovanja drugih gledališč v Trstu. Vabilo je mnoge režiserje in inscenatorje k sodelovanju na tržaškem odru.

Ob koncu desete sezone, ko je SNG pred novimi nalogami in v novih razmerah, upa, da bodo izpolnjeni obeti in obveznosti in da bo nekega bližnjega dne lahko poustvarjalo na svojem lastnem osrednjem odru in da bo tedaj do kraja tudi samo izpolnilo nalogo, ki mu jo je začel pred desetimi leti naš pesnik, ter postalo »znanilec miroljubnega tekmovanja med raznorodci, v borbi za iste cilje, za resnico in pravico, ki jo išče hlapec Jernej.«

LOUISOVI NAMENI

V premogovnikih so delavci plačani po dnevu. V tem oziru se premogovniki razlikujejo od avtomobilskih tovarn in jeklarn. Zato silijo pogajanja rudarjev z lastniki na nekoliko drugačnih zahtevah. Sindikalni tisk piše, da je rudarski vodja Louis medtem napovedal, da bo kmalu predložil svoj načrt, ki bi po končnem učinku ustrezal uspehom, doseženim pri Fordu, General Motorsu in United States Steelu.

V obdobju, v katerem je naraščanje proizvodnje čete v fazi pričakovanja, se bodo lastniki najbrž uprli zvišanju mezd. Prizadevali si bodo, da bi z večjim naročili dohili boljše mehankozelo, ki bi jih rešila potrebe po zaposlitvi novih delavcev. Na drugi strani pa lastniki pravijo, da bi bili morda pripravljeni skrepi delovni dan in tako delansko zvišati meze že zaposlenim rudarjem. Prilek sindikator, ki se je začel z znatnimi uspehi — s povečanjem odgovornosti delodajalcev za gnotni položaj avtomobilskih in jeklarskih delavcev — pa se ni ustavil in bo kmalu začel druge industrije, pa tudi dan in tako popolna izboljšanja železniškega prometa. Vtem ko so delavci leta 1947 porabile 169 milijonov ton premoga, so ga porabile lani samo 17 milijonov ton. Nadaljnje nasadovanje, tudi če bi do njega prišlo, premogovnikov ne more zadeti bolj od prvega in najhujšega udara.

PISMO IZ AMERIKE

Kaj bo s premogom v ZDA

Eno je vprašanje prihodnjih ukrepov sindikatov, drugo pa bodočnost industrije na splošno

New York, julija

Vodja združenih rudarskih delavcev, veteran ameriškega sindikalnega gibanja John Louis, je v zadnjih dveh letih prostovoljno umaknil zahtevo po zbolšanju delovnih pogojev v premogovni industriji. Pogajanja o zvišanju mezd v drugih panogah so se razvijala za delavce uspešno predlanski in znova lani. Louis je zamudil priložnost. Letos pa tega sploh ne bo več mogel storiti.

Prvilo zato ne, ker je položaj delavcev v premogovnikih mnogo bolj slab, kakor je bil prej, in ker je tako odpadel glavni razlog Louisove zameritve: slabo finančno stanje lastnikov, ki bi prej rajši privolili, da bi zaprli rudnike, kakor pa zvišali meze. Drugi razlog nudi primer delavcev avtomobilske in jeklarske industrije, ki so si z lastnimi kolektivnimi porajnanji privolili od delodajalcev velike ugodnosti. Louis kot vodja neodvisnih sindikatov rudarjev, zunaj Kongresa industrijskih organizacij in Ameriške federacije dela, meni, da bi bila ta neodvisnost ogrožena, če bi svojim članom v dohodnem času ne nudil ustreznih koristi.

Razen tega vse kaže, da je prihodnost premogovne industrije zdaj mnogo svetlejša kakor v sedmih mršavih letih od leta 1948 do 1955. Proizvodnja je začela znova naraščati in po mnenju strokovnjakov vse kaže, da bo še naraščala.

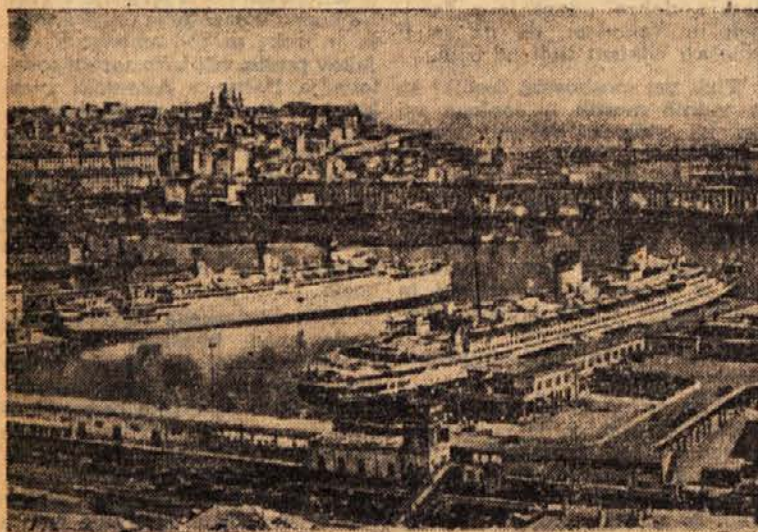
GLASNIKI DOBRIH ČASOV

Od konca vojne do začetka letošnjega leta je šlo v konkurz ali pa je kratko malo ustavilo proizvodnjo nad 2000 premogovnih in premogovnikih bilzu 200.000. V tem obdobju je izgubilo delo, to nazadovanje je zdaj prenehalo in kazalec proizvodnje se spet dviga. Največji činitelj je v naraščajočem povpraševanju Zahodne Evrope. Glavna izvoznika premoega, Anglija in Nemčija, ne izvzeta se je znatno povečal. Znotraj ZDA je okrepitev industrije povečala tudi potrošnjo premoega. Jeclarne na primer obratujejo zdaj s 95% zmogljivosti, lani pa so obratovale samo s 63%. Za proizvodnjo tone jeclka pa je potrebna enaka količina premoega.

Tudi naprava za proizvodnjo električnega toka nenehoma napreduje. Ker v ZDA znaten del vodne sile že zkorisčajo, grade nove elektrarne očimoma po načelnih parnih kotlov, pri čemer je lastnikom vseeno, kakšno kurivo uporabljajo. Odločilo se amo na podlagi cen. Čedalje večjim količinam nakopaneega premoega težavam v petrolejski in plinski industriji je treba pripisati, da cene premoega naraščajo.

MILIJARDO TON LETA 1975?

V prvi polovici letošnjega leta so nakopali ameriški rudarji za 19% več premoega kakor lani. Če bo splošno raven industrijskega vzpona ostala ali če se bo še dvigala, se bo premogovnikom vrnila »zlata doba«. Eden najhujših udarcev, ki jih je zadela lani, je bila popolna izboljšanja železniškega prometa. Vtem ko so delavci leta 1947 porabile 169 milijonov ton premoega, so ga porabile lani samo 17 milijonov ton. Nadaljnje nasadovanje, tudi če bi do njega prišlo, premogovnikov ne more zadeti bolj od prvega in najhujšega udara.

Pristanišče v Genovi

račnico v dobrodoščilo, prešine ta koščena, izmозgana in gladna liceca smehljaj zadovoljstva.

Na hotelskih oknih, s streh vseh vseh viharajo robci lici bele ptice, odondod se usipa na glave ljudi dež cvetja med veselim in glasnim vzklikanjem. Vse je postalo praznično, vse je oživelo, celo sivi marmor je razcvetel v nekakšnih bleščečih lisah.

Zastave viharajo, ljudje mečejo kviziku klobuke in cvetje, nad

tičev, nad njimi pa plemeniti lik moža, ki je odkril Novi svet.

Iz ulic pa skladno done ko iz ogromnih trobent vzkliki ljudi, ki gredo nasproti novemu življenju.

Tako se je zgodilo pred mnogimi leti. Od takrat so pretresale Genovo, Ligurijo in vso Italijo nove stavke in tegobe, vojne in bombardiranja. Sele nedavno je bila končana velika stavka, ki je trajala cele štiri mesece. Stavkalo je 1596 pristaniških delavcev. Postavili so jim celo ultimatum, da bodo vse odpustili, če se v 15 dneh ne vrnejo na delo.

Težko je bilo vzdržati. Mesto malone živi od pristanišča, pristanišče pa je bilo štiri mesece mrtvo in puoto. Velike ladje so se mu ogibale, da ne bi v njem zaman čakale na razkladanje ali nakladanje. Kakor nekoč parmskim, tako je zdaj predla trda genovskim otrokom. Toda teh otrok niso nikamor poslali. Genovskih dečkov in deklic niso imeli kam poslati. Takrat, v tistih časih, je bilo pošiljanje otrok stavkajočih iz mesta v mesto preprosta in rešilna misel. Zdaj tega ni bilo moč storiti. Delavci iz drugih mest niso mogli sprejeti

Nova Gvineja znova pred OZN

Haag, 30. jul. (AFP). Indonezijski veleposlanik v Londonu Supomo je danes prispel z letalom v Amsterdam. Na letališču je izjavil, da bo v OZN ponovno sproženo vprašanje Nove Gvineje v smislu priporočil bandunske konference in v skladu s težnjo, da se znanja mednarodna napetost, kakor je to terjala tudi ženevska konferenca. Ureditev vprašanja Nove Gvineje bo prispevala k mednarodni pomiritvi, ki je Indoneziji še posebej potrebna zaradi njene notranje izgradnje.

Italijanska zunanja politika

Prpriave na konferenco o tržaški luki — Stiki s Kitajsko — Ameriška oporišča v Veroni, Vicenzi in v Trstu

Rim, 30. julija (Tanjug) Zunanji minister Martino je pred zunanjepolitičnim odborom parlamenta izjavil, da je Dulles obljubil italijanski vladi, da bo podprl njeno zahtevo po sodelovanju italijanskih predstavnikov v delu ožjega odbora razorožitvene komisije OZN. Martino je pripomnil, da je to edina stvarna možnost, da se Italija vključi v mednarodna pogajanja, ki bodo sledila ženevskim sklepom velikih štirih. O drugi zahtevi Italije, da bi Rim neposredno sodeloval v obravnavanju mednarodnih problemov, meni Martino, da ni posebno verjetno, da bi jo sprejeli.

Pri tem je Martino izjavil, da je italijanska vlada navezala stike z jugoslovansko in avstrijsko, da bi čimprej sklicali konferenco o mednarodnem prometu v tržaški luki. Posebno pozornost je zbudila njegova izjava, da je italijanska vlada pripravljena začeti pogajanja z vlado LR Kitajske o ureditvi diplomatskih stikov. Menil pa je, da bi morala pekinska vlada opustiti nekatere diskriminacijske ukrepe nasproti italijanskim državljanom na Kitajskem, ker je to glavni pogoj za normalizacijo odnosov sploh.

Gre za katoliške misijonarje, ki se mude na Kitajskem.

Na koncu svojega govora je Martino seznanil poslance z načrtom o nastavitvi 5000 ameriških vojakov, ki jih bodo prepeljali iz Avstrije v Italijo. Ameriške čete bodo nastanjene v Veroni, Trstu in Vicenzi.

Hruščev in Bulganin v vzhodnem Berlinu

IZ NAŠIH ZDRAVSTVENIH USTANOV

»Ozka grla« mariborske bolnišnice

Kirurški oddelek v mariborski bolnišnici je bil ustanovljen pred 53 leti. Z naraščanjem prebivalstva, predvsem pa industrije, je narasla tudi potreba po večjem kirurškem oddelku, ki je kaj kmalu prerastel okvir ozkega področja bolnišnice. Vsi najtežavnejši primeri, poškodovani, bolniki z boleznimi prsnega koša in drugimi težavami polnijo iz dneva v dan 250 postelj tega oddelka, saj bi bila pot bolnikov v Ljubljano predolga, če bi se zanje sploh še našel prostor. Zaradi izboljšanja kirurške službe so po osvoboditvi v Mariboru združili bolniško in poliklinično službo. Poleg dosedanjih 4 odelkov so uredili tudi ortopedsko ambulanto, nedavno pa odelk za plastično in reparaturno kirurgijo.

Spriču velikega navala bolnikov se zdravnik kirurškega oddelka pogosto znajdejo v nemogoči situaciji. Kapaciteta oddelka se je sicer povečala za 100 postelj, niso se pa povečali funkcionalni prostori. Oddelku ima na primer še vedno samo 2 operacijski sobi kot ob ustanovitvi. Neustrezni so manipulacijski prostori, prav tako pa ne ustreza stanje hospitalizacije v arhitektonskem smislu z izjemo urološkega odelka in novega odelka za plastično kirurgijo, ki imata vsaj dovolj stranskih prostorov (stranišča, umivalnice in dnevni prostor).

Oddelku ima tako več »ozkih grl«, kar bi ob nekem večjem navalu bolnikov ozir. v primeru večje nesreče lahko bilo usodno. Le bežen pogled v skromne prostore sprejemnega bloka, nato pa v operacijski sobi, kjer izvršijo zdravniki tudi 20 operacij v enem dopoldnevu, nam nudi približno sliko, da so potrebni včasih maksimalni napori vsega osebja.

V aseptični operacijski sobi, ki meri vsega 50 kvadratnih metrov, se vršita po dve operaciji hkrati. V njej se mora gibati več kot 18 ljudi. Na sliki vidimo 10 zdravstvenih delavcev, pri čemer niso všeti vsi sodelujoči. Dve zdravnici -narkotizerki se poslužujeta najmodernejših aparatov, ki omogočajo sedenje velike operacije, niso pa vidni vsi ostali aparati za visokofrekvenčni tok, ki zavzemajo toliko prostora, da je gibanje v težjih primerih zelo oteženo.

Druga slika predstavlja skrajno utesjen prostor v bolniški sobi. Vodstvo oddelka se zaradi pomanjkanja prostora ne more

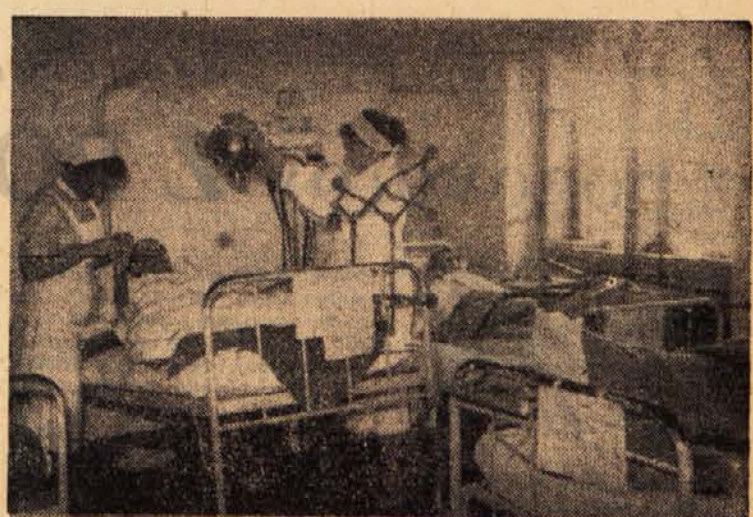
držati norm, s tem da ni moglo namestiti tako imenovanih standardnih postelj, temveč je po sili razmer moralo povečati število postelj za tretjino. Manipulacijski prostor je izredno majhen, saj znaša razdalja med posteljami komaj tri četrta metra in tudi manj. Če jemljemo v obzir, da gre v tem primeru za težke bolnike, ki jih je treba prenašati na nosilnih, da jim je treba streliti rentgenizirati jih itd., in če si ob tem še predočimo, da se niso ustrezno povečali stranski prostori (stranišča, kopalnice), si lahko predstavljamo, kakšna stiska vlada v oddelku.

Da je stanje lahko res nevezdržno, dokaj zgovorno potrjujejo številke. Kirurški oddelek je sprejel lansko leto v hospitalizacijo in zdravl ambulantanj okrog 21.000 ljudi. Število oskrbnih dni je lansko leto naraslo na 62.441, pri povprečno 10-dnevni oskrbni dobi. Operacij so zdravniki izvršili 5853, medtem ko je bilo namrečenih in snetih mavcev 10.114. Prelomov so pa namestili 696.

Zunanost oddelka ima še precej sledov vojne. Prednost so imela popravila in preureditve v poslojpu. Za kirurški oddelek je sicer bila predvidena novogradnja, kar je pa spriču investicijskih možnosti za zdaj še nemogoče. Kljub temu bi zaradi pogostega nevezdržnega stanja na oddelku le morali prislunhiti zdravstvenim delavcem, ki so naakli zasloni rešitev v nadzidavi poslojpu, kjer se nahaja aseptična operacijska soba. To bi po predračunih, ki jih bolnišnica že ima, stalo nekaj nad 5 milijono-

nov din. S tem bi stanje nekoliko izboljšali, čeprav oddelek arhitektonsko še vedno ne bo ustrezal potrebam tehnološkega procesa, kar poleg pomanjkanja aparature in tudi osebja bistveno zavira ekpeditivnost oddelka.

SOS klic zdravnikov kirurškega oddelka, ki se dobro zavedajo svoje odgovornosti pred dnevnimi in bodočimi nalagami, je popolnoma upravičen. Le neizmerni požrtvovalnosti zdravnikov in ostalega osebja gre za hvala, da oddelek premaguje vse težave brez vsakih hujših posledic. S. F.

Bolniška soba kirurškega oddelka

Strokovno vodenje kmetijskih posestev in zadrug

Po sklepu Zveznega izvršnega sveta o strokovnem vodenju poslov kmetijske proizvodnje na kmetijskih posestvih in v kmetijskih zadrugah se lahko kmetijska posestva in kmetijske zadruge ukvarjajo s kmetijsko proizvodnjo samo, če imajo potrebni kader (inženirje agronome ali kmetijske tehnike) za strokovno vodenje te proizvodnje. Število in sestavo kmetijskih strokovnjakov določijo za vsako kmetijsko posestvo republiške oziroma okrajne kmetijske zbornice, za vsako kmetijsko zadruge, ki se ukvarja s kmetijsko dejavnostjo, pa republiške zadrugne zveze. Te dolžnosti so lahko oproščena samo kmetijska posestva in kmetijske zadruge, ki imajo manj kakor 100 ha obdelovalne zemlje.

Če do 1. januarja 1958 ne izpolnijo tega pogoja, se bo smatralo, da kmetijska posestva in kmetijske zadruge ne izpolnjujejo vseh potrebnih pogojev za njihovo ustanovitev.

Dodatne plače in posebne doklade kmetijskim strokovnjakom

Zvezni izvršni svet je izdal odlok o dodatnih plačah in posebnih dokladah kmetijskim strokovnjakom, zaposlenim v ustanovah za pospeševanje kmetijstva. Po tem sklepu, ki bo veljal od uveljavljenja posebne uredbe o zvanjih in plačah uslužbencev v kmetijski službi, se bo kmetijskim strokovnjakom (inženirjem agronomije in kmetijskim tehnikom), zaposlenim v ustanovah, ki delajo za pospeševanje kmetijstva (v kmetijskih postajah in zavodih, v postajah za zaščito rastlin, v trtnih in sadnih drevnicah, v živinorejsko-veterinarskih postajah, v veterinarskih postajah, v postajah za umetno oplemenitev, v kmetijskih lekarnah in drugih podobnih ustanovah) od 1. januarja letošnjega leta izplačevala dodatna plača za delo v posebnih okoliščinah. Dodatna plača za inženirje agronome najmanj 4500 din, za kmetijske tehnike pa najmanj 2500 din mesečno. Višino te plače določa starešina ustanove.

Če so delovna mesta omenjenih kmetijskih strokovnjakov zunaj naseljenih krajev, so ustanove, pri katerih so zaposleni, dolžne brezplačno priskrbeti jim primerno stanovanje, kurjavo in razsvetlavo. Če nimajo te možnosti, jim morajo izplačevati denarno doklado v znesku najmanj 3000 din mesečno.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

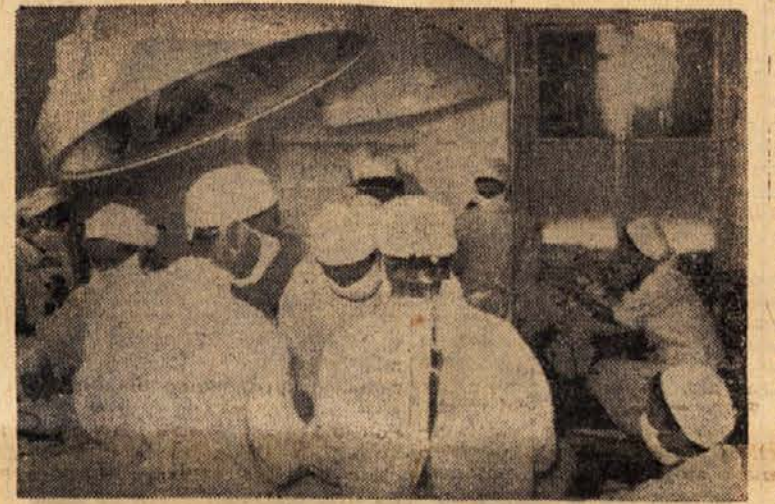
Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Na 50 m² dve operaciji hkrati

LEP NAPREDEK INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE V ZASAVSKI SKUPNOSTI KOMUN

Trbovlje, 27. julija. — Okrajni urad za statistiko v Trbovljah je zbral in pripravil prve podatke o industrijski proizvodnji v zasavski skupnosti komun (združena okraja Krško in Trbovlje) v letošnjem prvem polletju. Iz podatkov je razvidno, da je industrijska proizvodnja razveseljivo napredovala. V prvem polletju so proizvedli več, kakor lani v istem času: elektroenergije 24.354.000 kWh, rjavega premoga 28.220 ton, cementa 2535 ton, stekla 207 ton, kovinskih proizvodov 421 ton, zidne opeke 238.000 kosov, strešne opeke 60.000 kosov, apna 2332 ton, sobnega pohištva 230 garnitur, kopit 99.503 pare,

papirja 391 ton, lesovine in celuloze 1234 ton itd. Če primerjamo količinsko proizvodnjo nekaterih važnejših artiklov v letošnjem prvem polletju s prvim polletjem 1954, dobimo naslednje indekse (indeks 1954=100): elektroenergija 130, rjavi premog 103, cement 104, steklo 107, šamotna glina 123, kovinski proizvodi 128, kemični proizvodi 96, strojila 107, zidna opeka 118, strešna opeka 136, lahke gradbene plošče 117, apno 111, rezan les 125, sobno pohištvo 190, kopita 225, papir 124, celuloza in lesovina 120, trikotna konfekcija 113 in kakaovi proizvodi 135. V celoti se je torej industrijska proizvodnja v zasavski skupnosti komun dvignila v prvem polletju v primerjavi z lanskim za 11%.

Ker znaša vrednost družbenega proizvoda iz industrijske proizvodnje v zasavski skupnosti komun okoli 10 in pol milijarde din, računamo, da se je narodni dohodek ob nespremenjenih cenah povečal v letošnjem prvem polletju za okoli pol milijarde. Ti podatki torej nesporno pričajo, da so delovni kolektivi v letošnjem prvem polletju dosegli zares pomembne uspehe. T. ugotovitev je še bolj očitna, če povemo, da se je število zaposlenih povečalo le za 592 oseb ali za 4%, kar nadalje pomeni, da se je delovna storilnost dvignila za 7%!

Kajpada je razlog za povečanje proizvodnje deloma tudi v objektivnih pogojih, ki so bili letošnji nekoliko ugodnejši, kot lani (zadostna količina električne energije itd.).

Prav tako pa bi bilo napak misliti, da v letošnjem polletju delovni kolektivi s proizvodnjo niso imeli težav. Precej jih je bilo: zastarelost proizvodnih naprav, pomanjkanje kvalificirane delovne sile, pomanjkanje surovin, terenske in vremenske neprilike itd. Mnoge delovne ljudi v zasavski skupnosti komun premagovali z veliko delovno vneto in socialistično zavestjo, ki zagotavlja v Zasavju tudi za naprej lep napredek proizvodnje. S. G.

Posvet o problemih lokalnega tiska v Sloveniji

Kranj, 30. julija. Danes je bil v Kranju na pobudo uredništva Glas Gorenjske posvet predstavnikov lokalnega tiska iz Slovenije. Navzoči so bili predstavniki časopisov. Češki tednik, Zasavski vestnik, Pomurski vestnik, Primorske novice, Dolenjski list in Glas Gorenjske. Razpravljali so o stanovskih finančnih in upravnih problemih tiska, ki so ponekod precej kritični. Posvetu so prisostvovali podpredsednik OLO Kranj Ivan Bertonec, Johan, zvezni poslanec Vilji Škrinjcar in predstavnik Novinarskega društva Slovenija. (al)

Zapisrega novega odbora za šaleško komuno

Pred dnevi so se v Sočtanju prikratk sestali izvoljeni odborniki občinskih ljudskih odborov Smartno ob Paki, Sočtanj ter Velenje za novi občinski odbor šaleške komune ter konstituirali 40-članski odbor šaleške komune. Zapisregli so in izvolili za predsednika republiškega ljudskega poslanca tov. Franca Podvrtnika, za tajnika pa Franca Lesnika. -k-

V Zagradu nov gasilski dom

Gasilsko društvo v Zagradu pri Celju bo v nedeljo na svečan način odprlo novi gasilski dom, ki so ga zgradili s skupnimi prizadevanji. Ob tej priliki bo večja prireditev z bogatim sporedom.

VURBERG

Letos je toča v ptujskem okraju izredno pošasta. V četrtek, 28. t. m. je prizadelo tudi okoličce Vurberga ter močno oškodovala tamkajšnje kmetovalce. V prizadeto področje je odšla komisija, ki bo ocenila škodo.

OPLOTNICA

V Opločnici in bližnji okolici je bilo zadnja leta zgrajenih več novih stanovanjskih hiš. Največ jih stoji na nekdanjih graščinskih njivah v smeri proti Cadramu in Gmajni.

Nekaj iz Ptujja

Okrajni ljudski odbor sprejel statut

Ptuj 30. julija. Danes dopoldne se je sestel Okrajni ljudski odbor k svoji drugi seji, na kateri so odborniki razpravljali o statutu okraja Ptuj ter so ga glasno sprejeli. Nadalje so izvolili skupne odborniške komisije, predsednike in člane svetov Okrajnega ljudskega odbora ter sodnika za prekrške. Potrdili so tudi imenovanje šefov temeljnih upravnih organov Okrajnega ljudskega odbora, šefov inšpekcij in upravnih komisij. R.

Padalci so skakali

V sredo popoldan 27. t. m. je trimotorno transportno letalo z letališča pri Moškanjeih dvignilo v zrak mladince in mladinke, ki so se udeležili prvih padalskih skokov. Padalski krst je dobro prestalo 20 mladincev in 7 mladink, ki so obiskovali padalski tečaj v Ptujju, pridružili pa so se jim tudi tovariši iz Murske Sobote. Vsi so prispeli srečno na zemljo, le nekaj najbolj nerodnih se je pri padcu malce poškodovalo. Skakanje je vodil padalski učitelj Roman Pison. Prvi polet z letalom je bil dostopen tudi občinstvu, ki se je te prilike poslužilo in si iz zraka ogledalo Ptuj in okolico. M. R.

Kruh so pocenili

V sredo, 27. t. m., so pocenili črn kruh v ptujskih pekarnah od 47 na 46 dinarjev za kilogram belega pa od 91 na 83 dinarjev.

Kruh so pocenili

V nedeljo 31. t. m. bo končno odprta dolgo napovedana mlečna restavracija v Lackovi ulici 2. Prostori, v katerih je bila prej zajtrkovalnica, so okusno in sodobno urejeni. V tej restavraciji bo moč dobiti vse vrste mlečnih izdelkov in pišč. Upajmo, da bodo tudi cene zmerne.

Dobra letina zgodnjega krompirja na Primorskem

Letošnji pridelek zgodnjega krompirja v spodnji Vipavski dolini ter drugih niže ležečih krajih na Primorskem je pressegel vsa pričakovanja ter se glede na količino in kakovost uvršča med najboljše letine po vojni. Škoda le, da so ga ponekod ob pričakovanju na večji zaslužek zaradi visokih cen na trgu pregodaj pobrali, saj bi se sicer krompir še odebelil, od česar bi pridelovalci nedvomno imeli večjo korist. Pridelek so z njiv večidel že pospravili, vtem ko bo drugod v Sloveniji krompir dozorel šele septembra. M. D.

S sestanka OLO koprške skupnosti komun

Včeraj je zasedal v Koprku Okrajni ljudski odbor koprške komunalne skupnosti. Najprej sta oba zbora na ločenih sejah razpravljala o statutu okrajnega odbora. Poročilo o delu komisije za izdelavo statuta je podal predsednik Miro Jelerčič. Dejal je, da so statut okraja Kopa napravili na osnovi statuta okraja Kranj. Omenil je, da bodo imeli v prvi dobi reorganizacije občinski ljudski odbori manjšo pristojnost kakor so prvotno predvidevali, predvsem zaradi pomanjkanja kadra. V zvezi s tem pa se bo seveda povečala od-

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

Ljudski odbori okrajev so pooblašteni, da lahko ta odlok uporabijo tudi za uslužbence ljudskih odborov.

IZ MARIBORA IN OKOLICE

V Mariboru bodo pocenili kruh

Po pregledu bilance mariborskih pekarniških podjetij za letošnje prvo polletje so ugotovili, da so finančne razmere dokaj ugodne. Ta podjetja namreč izkazujejo precejšen dobiček. Nasprotno temu pa na mestnem ljudskem odboru menijo, da naj uslužbena podjetja sploh, a pekarniška podjetja še posebno zaslužijo le toliko, kolikor je nujno potrebno. Zato so člani gospodarskega sveta pri MLO na zadnji seji sklenili da bodo priznali pekarniškim podjetjem proizvodne stroške le v višini 9 din za kg. Doslej je bilo v ta namen določenih 11 din. V vsoti 9 din proizvodnih stroškov za kg kruha je zajet tudi prispevek v višini 2 dinarjev, ki ga podjetja vlagajo v posebni mestni sklad za obnovo pekarn.

Sklep gospodarskega sveta bo seveda veljaven šele tedaj, ko ga bo naknadno odobril ljudski odbor. V prid temu pa vsekakor govori okoliščina, da se vodstva pekarniških podjetij v Mariboru strinjajo z ravnanjem gospodarskega sveta, zaradi česar bo od prvega avgusta dalje črni kruh naprodaj po 44 din za kilogram. Vj. K.

Vsak mesec po 8 milijonov

Hranilne vloge prebivalstva v Mariborski mestni hranilnici hitro rastejo. Do konca lanskega leta se je nabralo komaj 103 milijone din, v prvih šestih mesecih letos pa so vloge porasle za 47 milijonov din, kar je povprečno mesečno skoraj 8 milijonov din. Skupna vrednost vlog narašča hitreje kot novi vlagatelji, kar pomeni, da tisti, ki so enkrat začeli vlagati denar v hranilnico, to pridno nadaljujejo. P.

Velika proizvodnja opečnih stropov

Opečne stropje »Rapid«, s katerimi lahko prištedimo mnogo lesa, so začeli izdelovati v naši državi šele pred kratkim. Vzlic temu jih bo Opekarna Gornja Radgona letos izdelala že 10.000 m². S to proizvodnjo bodo graditelji lahko zamenjali 2000 m³ gradbenega lesa. Opečni strop »Rapid« je zaradi toplotne in zvočne izolacije ter varnosti pred požarom zelo primeren za vse stanovanjske hiše, industrijska podjetja in ostale poslovne prostore. Razen tega je cenejši od vseh ostalih stropov. Zato je pri nas veliko povpraševanje po vpečnih stropih »Rapid«, za proizvodnjo gornjegradganske opekarne pa se zanimajo tudi Avstrijci. Delovni kolektiv stremi, da bi povečal proizvodnjo, ovira ga pa premajhna zmogljivost peči. Ko bodo zgradili novo peč, bo možno proizvodnjo opečnih stropov povečati za štirikrat. P.

Sodobno sejmišče

V Mariboru ob železniški progi pri Dravi že dalj časa urejajo sejmišče za živino, ki bo imelo tudi ustrezno ograjo. Mestni ljudski odbor Maribor se je odpravdal svoje-mu deležu pri dobičku odkupne postaje trgovskega podjetja »Koteks«, ki je v Mariboru, če bo podjetje dalo za postavitev ograje pri sejmišču 1 milijon din. Tako bo ograja verjetno kmalu narejena. J.

Vrednost proizvodnje bodo skoraj potrojili

Opekarna v Lendavi izdeluje zelo kakovostno »klinker« opeko (zidaki, žgani do velike zgostitve in izredne trdnosti), kakršno iščejo za gradnjo posebnih industrijskih objektov. Svoje izdelke prodajajo tudi v sosednje republike. Ker ima len-

Slabo opravljeno ni treba dvakrat delati

Je treba delati, ko so v Gornji Radgoni stikovali del ulice od Zadrugnega doma proti opekarni. Sedaj pa morajo tisk že popravljati, ker niso naredili dovolj trdnih temeljev. Vse granitne kocke so morali pobrati proč, da so lahko naredili ustrezno trdno podlago. Kocke pa polagajo vnovič. Tako se slabo opravljeno delo hudo maščuje, ker je treba delati dvakrat. J.

Bralci nam niše!

Slabo opravljeno ni treba delati, ko so v Gornji Radgoni stikovali del ulice od Zadrugnega doma proti opekarni. Sedaj pa morajo tisk že popravljati, ker niso naredili dovolj trdnih temeljev. Vse granitne kocke so morali pobrati proč, da so lahko naredili ustrezno trdno podlago. Kocke pa polagajo vnovič. Tako se slabo opravljeno delo hudo maščuje, ker je treba delati dvakrat. J.

Ormož žemljice po 8 dinarjev

V navijanju cen žemljam je gotovo pekarna KZ v Ormožu prva v vsem ptujskem okraju, saj človek ne more razumeti, kako so lahko v njej žemljice po 8 dinarjev. Razen tega so te žemljice tako skromne po teži, da tehtajo več kot 3 dkg. v ptujskih pekarnah so žemljice, ki tehtajo po 4,5 dkg, po 8 dinarjev. Kako lahko pojasni upravni odbor KZ takšno navijanje cen, je vprašanje. Vsekakor pa bi se morala za to stvar poznati tudi tržna inšpekcija in ugotoviti, kako je v pekarni prišlo do takšne cene žemljicam. M. R.

Dopisujte v naš list!

1945

Srečanja s partizani - kulturnimi delavci

1955

Iz pogovorov Z BORISOM ZIHERLOM o nekaterih vprašanih našega kulturnega življenja

»Dve desetletji publicističnega dela,« sem rekel. »Pravzaprav se nekaj več,« je odurnil. Kratak molk sva napolnila s spomini na preteklost. V duhu sem listal po knjigi »Glanki in razprave«, preskočil na predvojni »Sodobnost« in se zasilal ob »Književnosti« iz leta 1933. Povsod logična in jasna misel poznavalca historičnega materializma, povsod odkrita in pogumna, v rahel ezopovski jezik ovita beseda marksista. Isti duh, ista patetična misel, podprta z dokazi in citati, isti miren, tehten analizatorski poseg v mnoga družbena področja — čeprav na videz različni avtorji: B. Ločan, A. Poljanec, S. Krizinar...

»Prva obširnejša stvar je izšla leta 1934. Uvod k Plehanovu. — To je bil moj prvi poskus poseči v publicistiko. Obširneje sem se z njo ukvarjal, ko sem prišel iz Sremske Mitrovice.«

Omenil sem mu, da je menda že takoj tudi posegel na področje književnosti.

»To je bilo kasneje. Najprej sem pisal o politično-zgodovinskih vprašanih, ki so zadevala Slovence. Zanimala me je predvsem domača zgodovina, razvoj naših strank in njihova ideologija. Prvo pobudo za poseg v književnost sem našel ob objavi sektaško omejenega članka o Ivanu Cankarju v neki sarajevski reviji. Odgovoril sem s spisom »Ivan Cankar in slovensko delavsko gibanje«. Ta mi je služil za izhodišče povojne razprave o Cankarju. Kasneje sem tudi napisal kritiko Božu Vodušku z naslovom »Poet razočaranja« na njegov »Očarani svet.«

»In kritiko »Poezija zagata« Senerina Salija in Dušana Ludvika, pa »O realizmu v literaturi«. Zdi se mi, da ste mladi marksisti tedaj prvokrat uveljavili nove metode, nove poglede na umetnost.«

»Takrat smo — če upoštevamo zlasti Kardeljeve razprave, — prvokrat resneje marksistično posegli v slovenske kulturne probleme.«

JUGOSLOVANSKI FILMI V BOLGARIJI IN NA MADŽARSKEM

Beograd, 30. jul. (Tanjug). V Beogradu je bila podpisana pogodba o izmenjavi filmov med Jugoslavijo in Bolgarijo.

Po določbah pogodbe bo jugoslovansko podjetje dobavilo Bolgariji 10 filmov, bolgarsko pa Jugoslaviji 4 filme. Bolgari so med prvimi prosili za dobavo umetniških filmov »Sumljiva oseba« in »Nezvestoba« (Avala-film) ter »Onadva« (UFUS).

Madžarsko državno podjetje za odkup in razdeljevanje filmov »Mokep« je obvestilo podjetje »Jugoslavija-film«, da bo odkupilo naša dva umetniška filma »Nezvestoba« in »Vesno«.

NOVA STEVILKA NAŠIH RAZGLEDOV

Iz vsebine. Zunanepolitične glose Plamo iz Avstrije: Skerbi po podpisu državne pogodbe. — Einstein o socializmu. — Dr. Veloslav Korosec: Električna naš skupni interes. — Dr. Ljubo Čermelj: Jedrska energija — problem naših dni. — Tone Hren: Delovna storilnost in nagradjevanje (nadaljevanje). — Frane Černe: Monopolna in protimonopolna politika (Plamo iz Anglije). — Ivo Pirjkovič: Zgodovina znanosti (recenzija). — Giovanni Verga: Prošastiti (feljton). — Jerome Mellquist: Uspešni debut Ljubljane (Ob I. mednarodni graficni razstavi). — Slavko Jan: VI. kongres mednarodnega gledališkega inštituta v Dubrovniku. — Dusan Moravec: Beneška gledališča (8. del). — Milan Apli: Javerek kontra Stasalski (polemika). — Angelos Bak: Slovenske panjake končanice (Ob razstavi v Japonskem paviljonu). — Branko Rudolf: Maske in zahteva. — Metod Jeras: Diagevo (Plamo iz Londona). — Milan Dolzan: Pot Miška Kranjca. — Jože Pogodnik: Marginalije (Ob knjigi dr. Stupana-Tominskega o predreznosti dr. Cankarja). — Jože Kasteller: Na robu (feljton). — Naš jezik. — Kulturne vesti. — Nova knjige v tujini. — Film.

Pripomnil sem, da se je predvojna mlada generacija naprednih izobražencev mnogo bolj zavzela ukvarjala s publicistiko, čutila večjo odgovornost do perečih vprašanih časa in nalog družbe, kot je to običajno pri današnjih. Razmislil je in rekel:

»Mi smo se zatekli h knjigam, da bi v njih našli odgovor na vprašanja, ki so nas neposredno zadevala v življenju. Kar smo študirali, smo zaradi neke določene nujnosti. Spoprijemali smo se z nalogami, ki jih je postavljalo življenje pred nas, mlade marksiste. Prav te strasti, tega ognja pogrešamo pri nekaterih mlajših kritikih in esejistih sedanjega časa. Prizadeto pisati pa se da le, če se zavzemaš za določeno stališče, razume se, za napredno, ne pa če si brez njega. V mnogih sedanjih spisih občutim preveč abstraktnega filozofiranja, premalo poglobljanja v konkretne primere. Kaše pa se tudi slabo poznavanje gradiva, zlasti podcenjevanje predvojne slovenske marksistične misli. Nekateri prav radi zviška gledajo na naš marksizem in pišejo, kakor da nikoli ni bilo, recimo, Kardelja ali Kidriča. Zato ni čudno, če pri obravnavanju naše preteklosti in sedanjosti večkrat stvari sablonizirajo, če zapadajo v sheme in konstrukcije, ki jih tako radi očitajo drugim.«

In ker sva bila že pri mladih, sem ga opozoril na problem, ki muči dobronamerne mlade generacije. Gre za tiste ljudi, ki so zgodaj stopili v življenje, se borili za današnjo stvarnost in nesebično trošili svoje moči v neposrednem delu in soustvarjanju te družbe, niso pa našli časa in možnosti za teoretsko izpopolnjevanje. S tem v zvezi sem omenil določbe novega zakona o štipendijah.

»Novi zakon,« je dejal, »je ogromnega pomena za razvoj naših zdravih kadrov, za rast naše nove inteligence proletarskega izvora. Danes imajo nedvomno določen privilegij tisti, ki imajo boljše gnotne možnosti. Hkrati pa se dogaja, da se mora študent, ki je privržen naši stvari, večkrat boriti z vsemi mogočimi gnotnimi težavami. Drugi pa, ki takih težav nimajo, se večkrat idejno razvijajo proč od nas, ali stojijo ob strani. Novi zakon bo omogočil smotno izbiro naših intelektualnih kadrov.«

II

Govorila sva o knjigi, ki jo pripravljala. V njej bo zbral članke in razprave s področja književnosti in njen naslov bo »Književnost in družba«. Gre za izbor izšlih del, ki so osvetlila tako perečo in vedno razprave vzbujajočo tematiko.

Pojasnil mi je, da je nekatere spise, zlasti tistega o Goetheju, temeljito predelal, da je razpravo o Cankarju nekoliko spremenil (ker bo izšla tudi kot zaključna beseda k srbski izdaji Cankarjevih izbranih del), da pa druge ostanejo nedotaknjene, predvsem spisi o Belinskem, Prešernu in Zupanciču.

Pripomnil sem, da nekateri sicer vidijo vrednost teh njegovih »družbenoslovnih profilov« naših umetnostnih velikanov, da pa pri tem prav radi ugotavljajo, da gre za enostransko metodo, za »sociologiziranje«.

Odgovoril je mirno in premišljeno: »S tem je podobno kot z drugimi problemi v zgodovini marksistične misli. Marksisti so vedno udarili tam, kjer je buržoazna misel odpovedala. Če sta naša literatura in estetika šli v smeri estetskega formalizma, smo mi skušali stvari pokazati z druge strani. Skušali smo pokazati splošno povezanost umetnostnih pojavov z vsem družbenim dogajanjem. Pri tem so enostransko neobine.«

Vrnila sva se h knjigi. Omenil je, da bo zanjo napisal še novo razpravo o problemih materializma in idealizma v pogledih na umetnost, ki se bo predvsem tika sedanjih polemik o »realizmu« in »modernizmu«. Zatem se je zamislil in po nadaljnjih izvajanjih sem presodil, da je za hip kritično premočnil svoj publicistični opus ter se povrnil k prejšnji misli.

»Teško je reči, da je to res bilo sociologiziranje. Nekateri so se oprizeli te krilatice, toda se nikjer niso dokazali resničnost svoje postavke.«

Nato uvahno in vedro: »Toda če smatrajo za sociologiziranje to, da proglašamo Cankarja za prvega velikega slovenskega socialističnega pisatelja, potem naj bo to sociologiziranje. Že včasih so ga namreč skušali skupiti in ga narediti za solzavga slovenskega poeta. Take poskuse bomo seveda za-

vračali, kot smo jih nekdanj. Se pomnim, nekoč sem bral približno takole misel o Cankarju: »Tudi če bi Cankar trdil, da ni to, kar jaz o njem pravim, da je, bom jaz ostal pri svojem.« In tako ostajajo pri svojem, čeprav Cankar v svojih delih in pismih trdi nasprotno. Prav tako seveda nekateri zaman mislijo, da se bomo marksisti zaradi kritikanja o sociologiziranju odrekli svojega prepričanja, da ima umetnost svojo družbeno pogojenost in svojo vlogo in da je ona mogočno sredstvo za oblikovanje človeka na sploh. Ne gre za to, da bi predpisovali, kaj naj bo umetnost — ampak gre za dejstvo, da umetnost to je in da je vedno to bila.«

Zaslutil sem širšo koncepcijo njegovih postank, ki jo bo brezčas razgrnil v eni prihodnjih razprav. Popratal sem ga torej o načrtih. Pojasnil mi je, da bo po prihodu iz Sovjetske zveze, kamor potuje kot član parlamentarne delegacije, najprej opravil redakcijo svojih skript o zgodovinskem materializmu kot uvodu v družbene vede.

»Zatem,« je nadaljeval, »se mislim preči na Levstika, da bom tako obdelal vso veliko četvorico: Prešerna, Levstika, Cankarja, Zupanciča. To se mi zdi potrebno

in njeni porevolucijski problematiki in vendar je to hkrati eden izmed največjih evropskih umetnikov. Biti ves v domači zemlji in hkrati dogajanje v njej doumeti iz širših evropskih in svetovnih perspektiv, to je vobče najznačilnejše svojstvo vseh velikih književnikov, tudi naših slovenskih: Prešerna, Cankarja, Zupanciča in kasneje Prežihovega Voranca itd.«

Doumel sem njegovo misel, vendar se mi je zdelo potrebno, da vprašanje osredotočim povsem na omenjene slovenske pisatelje:

»Ali je mogoče trditi, da je kdo od teh bolj ali manj zadržan v domači zemlji, ali pa da je bolj ali manj evropski?«

»Z vsega, kar sem pravkar rekel, je razvidno, da tega o najpomembnejših predstavnikih naše književnosti ni mogoče govoriti. Ničče izmed naših pesnikov ni tako ves naš, domač, kakor je Prešeren, in vendar je bil hkrati to največji in najnaprednejši Evropejec med Slovenci XIX. stoletja.«

Pripomnil sem, da to nedvomno velja, da pa o Cankarju vendar nekateri menijo, da je opt samo na slovensko problematiko XX. stoletja in da zato ni toliko evropski kot Zupancič. Odgovor je izražal prepričljivost do kraja

plašenega in zbezanega spričo grozot zadnje vojne in perspektive atomske vojne, zbežnost, ki ni nova.

Pripomnil sem, da »modernisti« pripisujejo marksizmom obrambo takega realizma, ki ima v glavnem faktografsko osnovo — podobno, kot so jih pred vojno povezovali z naturalizmom.

»Faktografija nikdar ni bila umetnost,« je odurnil odločno. »Priznam, da v začetni partizanski pizoi zasledimo faktografijo, vendar je razumljivo, da to ni umetnost, temveč reportaža. Nobena umetnost ne more biti faktografska. Če trdijo, da smo marksisti za faktografsko posnemanje stvarnosti, potem je to podtikanje! Pod pojmom realizem danes mešajo več stvari: če pod njim razumejo samo realizem iz leta XIX. stoletja, potem je jasno, da je ta realizem za nami. Da se razumemo: premagal ga je že Gorki, premagala ga je naš Cankar. Če pa pod realizmom razumejo nasploh umetniško odražanje bistvenega v življenju, osvajanje in umetniško oblikovanje narave in človeka, potem je seveda realistična vsa velika umetnost.«

Ko sem pripomnil, da »modernisti« dokazujejo svojo revolucionarnost tudi s tem, da marksizmom pripisujejo zastarele estetske

»Lepota je zame revolucionaren pojem. Človeško lepo je v konkretni stvarnosti tisto, kar eksistira v tej stvarnosti, kar pa že pripada bodočnosti. Z drugimi besedami, gre za to, da v današnji stvarnosti najdes jutrisnjega človeka; gre za to, da najdes to človeško lepoto. Lepota antične skulpture je zame nekaj revolucionarnega. S tem, da težiš h komunizmu, težiš k idealu lepote človeka, sproščene vse okovov suženjske podreditve delitvi dela in hromitvi človeka. To je težnja za občestvom svobodnih in celovitih ljudi. Če govorimo o napredku v umetnosti, ki bo v zvezi z visokim standardom socialistične družbe prišel, si ga ne moremo zamišljati drugače, kakor k dialektično nadaljevanje velikih tradicij umetniškega ustvarjanja. Zame pa ne morejo biti napredek v umetnosti nekateri pojavi, ki jih danes proglašajo za »moderne« in »nove«, če manj pa jih moremo imeti za umetnostni izraz človeka nove dobe.«

IV

Na njegovi pisalni mizi so ležale mnoge revije: skrbno razrezana beogradska »Delo« in »Sovremeni«, nekaj hrvaških in najnovejše številke slovenskih. Očitno je, da se zaustavlja predosem ob kritičnih in esejističnih prispevkih.

Omenil sem idejno-estetsko diferenciacijo beogradske revije in pristavil, da so slovenske revije ali zelo »representativne« ali glasilo generacije, ali pa nedoločena zmes različnih sopolnikov in sodelavcev. Mnogi menijo, da bi posamezne revije morale biti odraz umetniških hotenj in struj ter poprišče idejno-estetskih spopadov — kar bi pospešilo razvoj družbene misli.

»Predvsem,« je rekel, »je težko govoriti o reprezentativnosti slovenskega realnega življenja. Predvsem zato, ker v slovenski prozi zadnje čase ne najdemo dosti del, ki bi jih mogli imenovati reprezentativna. Vse slovenske revije objavljajo, nekatere z večjim, nekatere z manjšim okusom in tenkočutnostjo za umetniško vrednost del, prozne in pesniške proizvode, ki jim sproti prihajajo. Res je, da je v Beogradu prišlo do ustanovitve dveh revij — določenimi idejno-estetskim načeli, vendar bi težko rekli, da sta doslej kaj prida premaknili našo družbeno misel naprej.«

»To je točno. Zdi se mi, da ste se doslej zadovoljili le z lažjimi polemičnimi spopadi in s poravnavanjem osebnih računov starejšega datuma. In pri nas?«

»Ne bi mogel prerokovati, kako bi se pri nas obnesla taka ločitve, tem manj, ker v Beogradu gre o bistro za obnovo nekaterih predvojnih literarnih grupacij, kakršne pri nas nimajo tradicije. Idejno-estetskih spopadov imamo tudi pri nas kar dosti, morda celo preveč. Zato pa toliko manj spremljamo naše tekoče kulturno življenje, delo naših založb, gledališč, rezultate konkretnega udeleževanja naših umetnikov na različnih področjih umetnosti, kakor tudi drugih dogajanj, ki so v večji ali manjši meri pomembna za razvoj naše kulture nasploh, umetnosti pa še posebej.«

Po mojem bi bilo treba, da se kolikor moč tesno strnejo — ne glede na umetniška hotenja in struje — vsi tisti delavci na tem področju, ki jim res gre za razvoj naše socialistične kulture. Na mnogih področjih družbenega življenja je danes Jugoslavija lahko vzgled drugim. Ne da bi kogarkoli hipocritsko posnemali in s tem urviničali naše družbene napore, smo znali najti rešitve marsikaterih vprašanih, ki danes vznemirjajo evropskega človeka in človeka nasploh...«

Obmolnil je, kot da mu je neprijetno priznati bridko resnico, zatem pa je jasno in trdo povedal:

»Morda bi lahko govorili o zaostajanju naše književnosti in umetnosti za tem obicim napredkom na drugih področjih. Vzroki za to so nedvomno objektivne in subjektivne značaja in stvar nikakor ni preprosta. Reči pa moramo: dostikrat gre za hipocritsko posnemanje vseh mogočih »novejših« struj in strujic, ki prihajajo od drugod in katerih neprestano menjavanje marsikaterega umetnika zapeljuje, da izgublja glavo v strahu, da ne bi »zaostal«. Ob tem pa temeljito zaostaja za vsem, kar je v našem življenju zares pomembno in umetniškega poustvarjanja vredno. Formalistični prepriči okrog realizma in modernizma samo odurajočo pozornost od tistega, kar je bistveno. Bistveno pa je to, da naj naša sodobna dogajanja dobe ustrezen odraz in izraz tudi o naši umetnosti in književnosti.«

FRANCE VREG

IZ ZAKLADNICE SLOVENSKE UMETNOSTI

Ivan Zajec:

KOZAKOVE SANJE

Potomec starega rodu ljudskih podobarjev iz Stare Oselice na koncu Poljanske doline, tvorec ljubljanskega Prešernovega spomenika, Vego-vega poprsja v Moravčah in nešteti portretov, kompozicij, nagrobnikov itd., je v svojih mladih letih ustvaril tudi ta kip. V duhu časa, ki je ljubil pripovedno, anekdotno označeno kiparstvo, je Zajec leta 1903 komponiral ta prizor.

Na plastično izdelanem konju, ki mu griva vihra v stepnem vetru, dremlje kozak, v ploskem reliefu zadaj pa je upričorjena podoba, ki jo vidi samotni jezdec v sanjah: zapuščena žena z otrokoma, ki ga daleč nekje ob Donu ali Volgi pričakujejo... To delo, ki je zdaj v Narodni galeriji, je Iv. Zajec razstavil leta 1906 v Pomladanskem salonu v Parizu. Svoječas je ta plastika vzbujala splošno zanimanje.

zlasti spričo nekaterih problematičnih mnenj, veliko vero v priprilnost trditve in široko koncepcijo razgledanega družbenostva: »Že samo dejstvo, da se je Cankar povzpel do globokih spoznanj o vlogi delavskega razreda v Sloveniji in svetovni stvarnosti, dovolj zgornovo pričča, da je bil tudi on najmodernejši Slovenec svojega časa, ki ga v pogledu teh spoznanj takrat ni pri nas nihče dosegel. Zame namreč ni moderen tisti, ki si vsak dan izmišlja najbolj nemogoče oblike umetniškega ustvarjanja, ki pa so ravno take, da v njih človeku ni mogoče nič povedati. Zame je moderen tisti, ki zna doseči največjo skladnost med logiko svojih idej in logiko stvarj svojega časa.«

III

Najin pogovor se je sukal vedno bolj okoli vprašanih, ki so zadnji čas predmet javne razprave. In ker se odnos: domača zasidranost in evropska obzorja ne omenja le v zvezi z Levstikom ali modernom, temveč postaja nekaj estetski barometer tudi pri presoji današnjih književnikov, likovnikov itd., sem želje vedeti, kaj o tem misli.

»Ker se vse novo in veliko v svetu,« je dejal, »sporaja samo konkretno, v konkretnem življenju narodov, se mi zdi, da obeh pojmov ni mogoče zoperstavljati drugega drugemu. Vsi umetniški ustvarjalci, ki jih imenujemo svetovne, so bili hkrati krepko zasidrani v problematiki svojega časa in dežele. Kolikor je bil svetovni pomen te dežele večji in kolikor so se v njenem življenju konkretno izražali najbistvenejši konflikti dobe, toliko bolj so bili njeni duhovni glasniki svetovni ali evropski. Shakespeare je recimo ves zasidran v Angliji svojega časa, toda prav ta Anglija je bila v tem njegovem času vozlišče najusodnejših svetovnih zapletov in razpletov. Stendhal je prav tako ves zasidran v Franciji

ske nazore in da zvone o buržoaznem izvoru realizma, je izvajal dalje:

»Prva postavka ni prav tisto nič nova, saj jo srečujemo tudi na mnogih drugih področjih javnega življenja. Imamo recimo ekonomiste, ki trdijo, da je Marx že zastarel in da se ga je treba odreči in zamenjati s »sodobnejšimi« deli buržoaznih ekonomistov. Ne gre za to, koliko je nek nazor star, gre za to, koliko je resničen, pravičen, koliko nam pomaga, da prav rešujemo probleme svojega časa.«

»To je točno in vendar zadnje čase pogosto čujemo, da so karakteristike absolutno modernih umetnikov vizionarnost, halucinantnost, magičnost itd.«

»To je njihova stvar, zdi se mi pa, da je zavzemanje za magijo polinezijskih ali afriških primitivcev in upostavljanje vzveze med njo ter umetniško zmogljivostjo modernega evropskega človeka vse prej ko moderno.«

Opozoril sem, da to »sintezo« označujejo za revolucionarno dogajanje, za ustajo proti »suhemu« racionalizmu, togemu fotografiranju realnosti in podobnemu. Izjavil je, da v »revolucionarnosti« tega početja ne veruje, kajti to je »punt na kolenih« sodobnega mamešanskega intelektualca, pre-

Zdravstvena zaščita žensk

v delovnem razmerju

Načelo enakopravnosti žensk z moškimi na vseh področjih državnega, gospodarskega, družbenega in političnega življenja, načelo, da imajo ženske za enako delo pravico do enakega plačila kakor moški, je uveljavljeno v vseh naših zakonih. Načelo, da uživa ženska v delovnem razmerju sprito svoje telesne sestave in naravnega poslanstva, da postane mati, posebno zaščito, pa je uveljavljeno v uredbah in pravilnikih. Tako smo že leta 1947 s pravilnikom o higienskih in mehaničnih zaščitnih ukrepih pri rudarskem podzemeljskem delu določili, da ženske ne glede na starost in mladina izpod 18. leta ne smejo biti zaposlene pri delu pod zemljo.

S čedalje večjim vključevanjem žensk v proizvodnjo in sprito čedalje večjega števila delov-

svinčeno belilo, svinčni sulfat in proizvodi, v katerih so te sestavine, delo v kesonih in potapljanje, neposredno delo pri plavžih in topljenju kovin, čiščenje kanalizacije in iztokov itd. Med posli, nevarnimi za življenje predvideva uredba zidanje, popraviljanje in čiščenje tovarniških dimnikov, za posebno naporno fizično delo pa smatra globoko kopanje in globinsko vrtnenje, stalno prenašanje in dviganje težkega tovora, delo s pnevmatičnimi ročnimi stroji, ki povzročajo močno premikanje telesa in vsa opravila v rudnikih. Glede dela v rudnikih je naša država aprila 1952 ratificirala konvencijo Mednarodne organizacije dela, ki prepoveduje zaposlitev žensk pri podzemeljskih delih v rudnikih.

Da bi konkretno določili delovna mesta, na katerih je prepovedano zaposliti ženske in mladino, uredba nalaga delavskemu svetu podjetja oziroma direktorju ustanove ali urada, naj v sporazumu z odborom sindikalne podružnice upostavi posebno komisijo, ki določa pogoje v podjetju oziroma v ustanovi ali uradu, pri katerih ženske in mladine ni dovoljeno zaposliti. V komisiji sta dva člana delavskega sveta oziroma dva uslužbenca, ki ju določijo direktor ustanove ali urada, ter dva člana odbora sindikalne podružnice. V privatnih obrtnih obratih pa upostavi takšno komisijo krajevni odbor sindikata s pristojno sekcijo trgovinske zbornice.

Dolžnost komisije je razen tega, da za posle, pri katerih ni možno, priporoči ukrepe za odstranitev vzrokov, ki izključujejo zaposlitev žensk in mladine. Če na primer upostavljajo mehanizacijo ali hermetizacijo delovnega procesa, ali če odstranijo škodljiv vpliv kakega opravila za zdravje žensk in mladine, lahko komisija in inšpektor dela odredita, da se za tiste posle ne uporablja uredba o prepovedi zaposlitve žensk in mladine na takšnih delovnih mestih.

Tudi sindikalna organizacija lahko predlaga komisiji, naj pre-

pove zaposlitev žensk in mladine pri posameznih poslih. V takšnem primeru izda komisija v sporazumu z upravnim odborom podjetja oziroma direktorja, ustanove ali urada v osmih dneh odlok. Če se sindikalna organizacija in upravni odbor oziroma direktor urada ali ustanove ne morejo sporazumeti, izda končni odlok o tem komisija pri Svetu za ljudsko zdravje in socialno politiko, in sicer v 15 dneh. V tej komisiji so inšpektor dela, predstavnik krajevnega oziroma okrajnega sindikalnega sveta, in predstavnik zdravstvene službe.

Če se direktor podjetja oziroma pristojni uslužbenec ali privatni delodajalec ne ravnajo po predpisih uredbe in zaposlijo mladince izpod 18. leta ali ženske ne glede na starost na delovnih mestih, na katerih je njihova zaposlitev prepovedana, predvideva uredba denarno globo v znesku 10.000 din.

Boj delavskih svetov, sindikalnih organizacij, družbenih organizacij in posameznikov za pravilno uveljavljanje te uredbe bo na eni strani pripomogel k boljši zdravstveni zaščiti ženske mladine v delovnem razmerju, na drugi strani pa k upostavitvi novih delovnih mest za ženske in mladino.

V. D.

Preprosta črtasta poletna obleka

SADNI ČAJI - ZDRAVILO

Sadne čaje v mnogih deželah zelo pogosto imenujejo vitaminske čaje, ker jih izdelujejo v glavnem iz raznega sadja, predvsem divjega, v katerem je mnogo vitaminov. Izdelujejo pa jih tudi iz plemenitega sadja. Iz gozdnega, divjega sadja izdelani čaji pa so med proizvajalci in potrošniki bolj priljubljeni, kar je tudi razumljivo.

V divjem sadju je več vitaminov in provitaminov, organskih kislin, pektina ter drugih koristnih snovi. Pred kakim 20 leti nam je bilo nerazumljivo, zakaj nekatere tovarne sadnih sokov in marmelade zahtevajo tako velike količine divjega sadja in zakaj so plačevale skorjeve sadeže, divja jabolka, šipek in nekatero drugo gozdno sadje dražje kakor plemenito. Sele pozneje smo izvedeli, da jim je bilo potrebno za popraviljanje (suplementiranje) kakovosti neprevrehtih sadnih sokov, tekočega sadja, pridobljenega iz njihovega plemenitega sadja, iz sadovnjakov v krajih, kjer često dežuje, kjer nikoli ni vročega sonca, kjer je zmeraj vlažno in mračno. Sadje pa je pravo skladišče koncentrirane sončne energije, prava sončna hrana.

Nekateri vitaminski čaji so dragi, čeprav gre pravzaprav za odpadke, ki jih dobimo pri izde-

lovanju sadnih sokov. V začetku so jih metali na smetišče. Sele pozneje so jih začeli predelovati. Divje in plemenito sadje, predvsem jabolka, hruške, skorjeve sadeže, nešplje, kutine in drugo sadje najprej operemo, potem pa s stroji narežemo in v stiskalnicah iztisnemo iz njega sok. Kar ostane, posušimo ali fermentiramo, morda tudi opravimo in še toplo zapakiramo, da obrani prijeten vonj, da se ne napije vlage in ne pokvari. Najbolje je, če sadne čaje hermetično zapakiramo, ker ostanejo tako dolgo nespremenjeni.

Naši kmetje, zlasti pa kmetice, bi imeli mnogo več koristi, če bi zbrali takšne čaje in izdelovali sladko sadno vino, kakor da kuhajo iz vseh vrst sadja žganje. Najcenejše in najboljše sadne čaje dobimo iz trpkih divjih in poldivjih gozdnih jabolok, hrušk, šipka, drenulj, malin, robidnic, jagod in drugih sadežev.

Druga svetovna vojna nam je med drugim prinesla veliko pomankanje raznih prekmorskih pridelkov, posebno kave, čaja, čokolade in kakaa, ki jih uživajo milijoni ljudi. Prva leta po vojni v mnogih deželah teh pridelkov tropičnih področij ni bilo moč dobiti. Ljudje so iskali nadomestke. In tako so začeli kot enega izmed nadomestkov za kitajski čaj uporabljati tudi razne aromatične rastline iz naših krajev. Med prvimi je bil šipek. Po drugi svetovni vojni pa si vse države prizadevajo, da bi zgradile tovarne za precejšnje neprevrehtih sadnih sokov. V nekaterih deželah pride na prebivalca nad 100 litrov sadnih sokov letno.

Zadnjih nekaj let posvečamo tudi pri nas tej panogi predelovanja rastlin čedalje večjo pozornost. Zgradili smo že več manjših in večjih precejšnjevalnic sadnih sokov. Mi imamo zelo dobro sadje, obilo različnejšega

Obešalnik za krila

LAHKENOGE-LAHEK KORAK

Kako odstranimo otiščance in trdo kožo na nogah

Ker noga in stopala rajši zatakajo poleti kakor pozimi, je treba poletno obutev kupovati predvsem poleti. Pri tem moramo paziti, da ne bodo čevlji ali sandale pritiskali na tista mesta, kjer je koža že debelejša in trda ali kjer je že nastal otiščanec. V trgovini radi dopovedujejo človeku, da se bodo čevlji ali sandale raztegnili in da bodo potem udobni. Ta obljuba pa se izpolni zelo redko, zlasti če je v bližini mesta, kjer nas čevlji žuli, šiv. Če pa smo valic temu kupili pretežno čevlje ali sandale, jih je treba tam, kjer nas žulijo, zunan in znotraj namazati s spirantom in potem takoj obuti (skoraj vsak čevlji brez škode prenese spirant, za va-

primer pa je bolje preizkusiti ga na kakem manj vidnem mestu). To je treba večkrat ponoviti. Brež ko čevlje sezujemo, je treba v nje potisniti koptisa. Zlasti je važno storiti to, če se čevlji vlačijo od zmoja. Koptisa lahko zdaj dobimo v vseh prodajalnah obutev. Če pa jih nimamo pri rokah, je treba v čevlje zatlačiti stlačen časopisni papir. Če storimo tako, bomo čevlje dlje nosili in manj nas bodo žulili.

Če je kje na stopalih koža že debela in trda ali če so že nastali otiščanci, je treba vsak večer po daljšem kopanju v vroči milnici trdo kožo odrgniti z galunom, ki ga dobimo v vsaki drogeriji. Bolje je vsak večer

nekoliko odrgniti kožo, kakor pa storiti to naenkrat. Če pa trdo kožo vendarle odstranimo naenkrat, je treba na tisto mesto pritlačiti obliž, ki ga dobimo v lekarni, in ga nositi nekaj dni.

Za zdravljenje otiščancev, ki niso globoki, lahko porabimo lak za nohte. V kavno žličko laka kanemo 10 kapljic ricinusovega in polovico na konici noža malo salicila. To zmes hranimo v dobro zamašeni steklenici. Lak namažemo s trščico ali vžgalico na otiščanec in pri tem pazimo, da se ne dotaknemo zdrave kože. Če je otiščanec globlji, izrežemo iz obliža krog vsaj trikrat večji od otiščanca. V sredini napravimo luknjico v velikosti otiščanca, nikakor pa ne večjo, ker bi sicer poškodovali zdravo kožo. Potem izrežemo iz debelejša klobučevine ali koščka gume drug enako velik krog in tudi v sredini napravimo luknjico kakor na obližu. Naposled pripravimo še košček obliža, le da je nekoliko večji od prviga. Tega koščka v sredini ni treba preluknjati.

Obliž nalepimo najprej tako, da je videti akoli odprtino v sredini samo otiščanec. Če obliž položimo košček klobučevine, potem pa luknjico zalpajmo ali z omenjenim lakom ali pa še bolje z mešanico na drobno sesekljane čebule in salicila, in sicer dveh delov čebule in enega dela salicila. Na koncu vse to dobro pokrijemo z nepreluknjanim obližem. Če uporabimo čebulo, je treba še nekaj ur vse to odstraniti, otiščanec dobro očistiti s toplo vodo in milom in zdravljenje nadaljevati šele naslednji dan. To moramo ponovljati, dokler otiščanec ne odpade, ko pa odpade, moramo tisto mesto še nekaj časa imeti pokrito z obližem, dokler koža povsem ne zaraste in dokler se ne utrdi. Z ricinusom in salicilom pomešani lak lahko ostane na otiščancu do tri dni. Če pa kožo draži, ga lahko takoj odstranimo, otiščanec pa obrišemo z alkoholom. V tem primeru lahko nadaljujemo zdravljenje šele čez dva dni.

Greta Kofinjo

Nasveti

Madeže jajo čistimo zmeraj z mrsljo vodo.

Črnilo kaj rado ostane na prstih. Očistite jih tako, da jih drgnete z mokro gljavico vžgalice.

Čevlji dobijo spet stajaj, če jih umijete z alkoholom. Nikakor se ne nestržite, ker bodo po čiščenju precej lisasti. Ko se čevlji posušijo, jih namazite s pasto in osušite.

Skarje za nohte lahko sami nabrušimo, če razrežemo z njimi košček steklenega papirja.

Tako uporabimo cik-cak trak na enobarvni obleki

nih mest pa je bila marca 1952 uveljavljena uredba o prepovedi zaposlitve žensk in mladine pri nekaterih delih, da bi žensko v delovnem razmerju čim bolj zaščitili. Po tej uredbi ženske ne glede na starost in mladina izpod 18. leta ne smejo biti zaposlene pri delu, ki škoduje njihovemu zdravju ali ki je nevarno za njihovo življenje. Ta prepoved velja zlasti za naporno fizično delo.

Kot škodljivo za zdravje predvideva uredba neposredno delo z živim srebrom, svinčcem ter njihovimi spojinami, delo z industrijskimi barvami, kjer uporabljajo

lijaj. Glede presajanja so občutljive zlasti drevesaste potonke. Vrtnice in sadne podlage lahko se okuliramo (cepimo na speče oko) ako so dovolj meševne. Dobro meševne so rastline zlasti po izdatnem dežju.

Ovčice na oknih in balkonih so zdaj v polnem ovetju. Pasiti moramo, da bodo ostale v dobri rasti, kar do odvetellega ovetja. Če je ovetje začelo povsod enakomerno popuščati, je to znak, da je rastlinam zmanjkalo hranilnih snovi. Zalijte jih z rastlino umetnega gnojila, ki vsebuje fosfor in kalij. Trošenje in podkopavanje umetnih gnojil v lončke in zabojke ni priporočljivo, ker rado dovede do ožigov na koreninah. Idealna je razredčena gnojilnica, ki je pa zaradi bližine stanovanja le redkokdaj uporabljamo.

M. Ogorevc

Kroji bluz in kril
odnosno oblek, ki
se letos najbolj
nosijo. Seveda
prednjači roza in
svetlomodra barva

Kakšnega izvora so parfumi

Samo v mestu Grasse v Franciji predelajo letno nad 4000 ton cvetov v dišča olja. Kakor nastane vosok, ko čebele predelujejo cvetni prah, tako nastanejo tudi pri predelavi cvetov v dišča olja po zelo starih receptih razne vrste voska. Parfumi ali dišave so mešanice mnogih naravnih dišočih (eteričnih) olj in sintetičnih dišočih snovi. Mešanje raznih dišav je prava umetnost in parfumerist, ki sestavlja nove mešanice, mora biti v svoji stroki zelo dobro podkovan, pa tudi potrpežljiv. Njegov vonj mora biti zelo dobro razvit, biti mora pravi umetnik v svoji stroki.

Dišave so lahko v vseh delih rastlin: cvetovih, listih, plodovih steblih, skorji in koreninah. Iz

vseh rastlin lahko dobivamo eterična olja: iz velikih lepih cvetov, iz korenin in celo iz mahu podusta. Ta mah daje dragoceno sredstvo za ugotavljanje vonja. Tudi razne živali nam dajejo dragocene dišče snovi. Nekatere

Kot v sobi ali kuhinji

izmed njih same po sebi ne diše nič kaj prijetno, pač pa je njihov vonj zelo prijeten, če ga pomešamo z drugimi. V morju ali bolj rečeno na njem nabajamo zelo dragoceno dišče snov ambro. Še zmeraj ni natanko znano, kako nastane, nekateri pa mislijo, da izvira od obolelega kita. Vse sintetične dišče snovi imajo skupno

poreklo, vse so ogljikovodiki, kakor so tudi mnoga zdravila.

Posamezne dišče snovi ne diše enako dolgo. Če kanemo cvetno ali sintetično olje ali kako drugo dišče snov na košček pivnika in jo držimo na zraku, se vonj nekaterih dišav izgubi že v 2 do 24 urah, pri drugih pa ostane še od 2 do 10 ali celo do 100 dni. Pri sintetičnih dišočih snoveh se vonj v dotiku z zrakom spremeni samo toliko, da najprej pojema, potem pa sploh izgine. Nasprotno pa se vonj nekaterih naravnih dišočih olj v dotiku z zrakom včasih spremeni tako, da ga je sploh težko spoznati.

Vonj iz cveta pridobljenega olja ni vedno podoben vonju tistega cveta, marveč je v nekaterih primerih čisto drugačen. Vonja vijolice ne dobimo iz njene cveta, marveč je to zamotana mešanica raznih vonjav, v glavnem sintetičnih. Iz vijoličnih listkov pa dobimo zelo prijetno dišče olje. Precej velika je tudi razlika med oljem iste rastline, če raste v raznih krajih. Včasih je razlika še celo, če je rasla ista rastlina v istem kraju, toda v različni zemlji.

Iz raznih rastlin dobljena dišča olja so v glavnem rumene ali zelenkaste, včasih tudi rjave barve. Ena izmed redkih izjem je kamilično olje, ki je svetlomodro.

Paprika na drugačen način

Paprike po dolgem prerežemo, odstranimo peščevje in jih prevremo v slani vodi. Medtem pripravimo pikanten nadev iz dušenega riža, mesa, slanice, čebule, peteršilja, gorčice in nazadnje dodamo jajce. Paprike kadevamo in jih položimo tesno v kozico, dodamo mast, paprike pa obložimo z rezinami paradiznika.

ko, mlade pa razredčimo tako, da ostane samo 5 do 6 močnih pogančkov.

Na zelenjadnem delu vrta poravamo dozorelo čebulo in jo pustimo na gredici, da se nekoliko osuši. Nato jo spletemo v kito in jo obesimo na zravnem in suhem prostoru. Kdor hoče imeti na vrtni rabarbaro, naj jo sadi v drugi polovici avgusta v dobro pognojeno zemljo. Sicer lahko zasadimo prazme gredice z endivijo ali pa jih zasejemo z motovilcem, špinacem in kitajskim ohrovtom. Kitajski ohrovt je odlična zelenjadnica, ki jo naši vrtničarji vse premalo poznajo in sejejo. Glede tal ni občutljiv, sicer se pa najboljšo razvija v hladnih jesenskih dneh. Motovilca in špinac ne seje vsaга naenkrat, temveč pripravite nekaj semena za septembrsko setev. Večkrat nas toplo jesen prišli. Da uporabimo premočno razvite zelenjadnice, ki smo jih sicer nameravali pospraviti šele spomladi. Ako jih ne pospravimo, pozimi segnjemo. Z večkratnimi setvami se takšnim ne vsečnostim izognemo.

Druga polovica avgusta je najprimernejši čas za presajanje potonk in

Nekaj marinarskih oblek

SVETOVNO PRVENSTVO V KAJAK-SLALOMU NA DIVJIH VODAH V TACNU

Začele so se ogorčene borbe

Pri posameznicah v F-1 najboljša Eva Setzkorn, svetovna prvakinja Schwingl šele na petem mestu. — Ilija na tretjem mestu za Duffekom in Holzbauerjem, pri moštvih Jugoslavija tretja. — V kanujih nič posebnega razen veliko »kopanja«

Ljubljana, 30. julija. — Čeprav je delavnik, se je danes zbralo v Tacnu lepo število gledalcev, ki so prisostvovali izredno zanimivim borbam prvega dne tekmovanja v okviru IV. svetovnega prvenstva v kajaku slalomu na divjih vodah. Precej mladin se je ogledalo dopoldanski spored, ki je obsegal tekmovanje posameznikov na posameznih v disciplini F-1 (enosedežni kajak) in ekipno tekmovanje. Popoldne pa je bilo na sporedu tekmovanje v kanujih, in sicer enosedežnih in dvosedežnih za moške ter dvosedežnih mešano, nato pa še ekipno tekmovanje v enosedežnih kanujih za moške, ter dvosedežnih mešano.

Tako so danes tekmovali in tekmovale v vseh kategorijah imeli svoj prvi uspeh ali neuspeh nastop, saj ni se bodo pomerili še enkrat. Najboljši rezultat iz obeh nastopov pa se bo štel v končni plasman.

Eva Setzkorn se je danes proti pričakovanju uvrstila na prvo mesto in pustila za seboj vrsto odličnih tekmovalk, med njimi tudi svetovno prvakinjo Avstrijko Schwingl

ZENSKES PRVE NA STARTU

Prve so se danes pomerile ženske. Skupaj jih je bilo štiri, na cilj pa jih je prišlo brez diskvalifikacije le štiri. Torej točno polovico se jih sedaj tolaži, da bo šlo morda jutri boljše. Žal ni bilo med tekmovalkami Jugoslovanke in je bilo tudi vnaprej zagotovljeno, da bo prvo mesto romalo iz Jugoslavije.

Ze pri prvi tekmovalki Avstrijki Eckerjevi so nastopili rezevalci, ki so je morali potegniti iz vode. Angležinja Farantova ni bila veliko boljše, toda prvo je iz prevozila, seveda s približno kazenskih točk ter se uvrstila na zadnje — to je 11. mesto.

Tudi Zimmermannova iz Švice se je danes »kopala« in šele pri naslednji tekmovalki — Cehinji Kveti Havlovi smo bili priče, da tudi ženske lahko uspešno krmarijo po brzicah Save. To je tudi potrdila s svojo izredno elegantno vožnjo reprezentantka Vzhodne Nemčije Karin Tietzel, ki se je uvrstila danes na drugo mesto. Njena rojakinja Bissingerjeva, ki je imela startno številko 7, je v začetku krmarija precej nervozno, toda kasneje se je popopravila in zasedla mesto, ki ga je imela že na startu.

Bili smo ravno na cilju, ko je skozi vozila najboljša tekmovalka današnjega dne vzhodnonemška reprezentantka Eva Setzkorn. Za po obrazu se deč so domnevali, da je zadovoljna s svojo vožnjo. Njena uvrstitev danes vsekakor ni slučajna, saj je že na zadnjem svetovnem prvenstvu v Meranu zasedla odlično drugo mesto.

OH, TA »NESREČNA ŠTEVILKA« 13
Telefonist na cilju je dobil sporočilo: »Številka 13 je startala in uspešno prevzela prva tri vrata«. To je bila tritretina svetovna prvakinja in svetovna rekordarka Avstrijka Fritz Schwingl. Res, v začetku je dobro vozila skozi vrata, nato pa si je nabrala toliko slabih točk, da je danes »obsedela« šele na 5. mestu. Ko je prišla na cilj in izstopila iz čolna nam je dejala, da voziti po tej progi ni šala. O tem pričajo tudi številne potpudbe, ki jih je dobila od udarcev med vožnjo na rokah in nogah.

Številke 14 in 15 se »kopajo«, javljajo sodniki s proge. To sta bili Cehinja Fialova in Nemka Seidel.

Se Cehinji Jaroslavi Havlovi in Nemki Reifingerjevi je uspelo uspešno privoziti do cilja, medtem ko so ostale tekmovalke postale plen muhastih valov Save, iz katerih so jih potegnili postrvovalni rezevalci.

PLAVANJE

»Kamnik« : Triglav remi

Kamničani se v svojem bazenu niso uspeli oddolžiti Triglavu za poraz v Kranju. V B skupini hrvaško-slovenske plavalne lige so Kranjčani zmagali v skokih, domači pa v plavanju, medtem ko se je vaterpolo tekma končala neodločeno s rezultatom 5:5, prav tako pa tudi vse dvojbo 0:0.

Fritz Schwingl (Avstrijka) svetovna prvakinja, bo tudi letos verjetno igrala »prvo violino«

Rezultati tekmovanja

F-1 ženske posamezno: Eva Setzkorn (Vzhodna Nemčija) 378, Karin Tietzel (Vzhodna Nemčija) 412, Jaroslava Havlova (OSR) 418,8, Kijeta Havlova (OSR) 428,1, Fritz Schwingl (Avstrija) 436,2, Hanny Schulte (Zahodna Nemčija) 467, Rose Bissinger (Zahodna Nemčija) 482,3, Brigitte Magnus (Zahodna Nemčija) 482,6, Anny Reifinger (Zahodna Nemčija) 569, Heather Meakin (Anglija) 636 kazenskih točk.

F-1 moški posamezno: Milo Duffek (Švica) 231,2, Siegfried Holzbauer (Zahodna Nemčija) 242,4, Jože Ilija (FLR) 243, Josef Danek (Avstrija) 246,3, Zdenek Matejovsky (OSR) 253,9, Helmut Setzkorn (Vzhodna Nemčija) 254,9, Milan Zedel (FLR) 273, Lenz Jochen (Vzhodna Nemčija) 277,5, Dimitrij Skolil (OSR) 282,4, Manfred Vogt (Zahodna Nemčija) 284,2.

F-1 ženske ekipe: Vzhodna Nemčija (Setzkorn, Hugo, Tietzel) 547, Zahodna Nemčija (Bissinger, Schulte, Reifinger) 1248.

F-1 moška moštva: Zahodna Nemčija (Vogt, Holzbauer, Würmannsdorfer) 326,5, OSR (Skolil, Matejovsky, Cibek) 402,3, Jugoslavija (Ilija, Zedel, Seidel) 431,5, Švica (Zimmermann, Rothpletz, Duffek) 508,9, Vzhodna Nemčija (Setzkorn, Lenz, Bilig) 540,0.

C-1 moški (kani): Vladimir Jirasek (OSR) 244, Ludak Beneš (OSR) 278,5, Jiri Hradil (OSR) 285, Wozniak Karol-Heinz (Vzhodna Nemčija) 289, Vaclav Prodaný (OSR) 409,4.

C-2 moški: Neven-Paris (Francija) 270,9, Friedrich-Kleinert (Vzhodna Nemčija) 272,2, Brandel-Grossegewig (Vzhodna Nemčija) 305,0, Behor-Flieger (OSR) 322,6, Kotana-Brabe (OSR) 358,7.

Z REŠILNIM ČOLNOM SKOZI CILJ

Prve tekmovalce v konkurenci moških F-1 smo opazovali pri vožnji skozi cilj.

Na startu je prvi tekmovalac številka 26 — so javili čemerilcom na cilju. To je bil Avstrijec Fabin, ki je začel vožnjo v svojem kajaku, skozi cilj pa se je pripeljal v rešilnem čolnu.

Priletni Anglež stih las Bill Goodman je kot naslednji tekmovalac in številko 27, zasedel tudi 27. mesto. Setzkorn iz Vzhodne Nemčije je startala 11. Z močnimi zavetjaji je uspešno prevzela prvih 5 vrat, toda pri barjeri se mu je zatakalo. Kljub temu pa je dobro krmarił skozi ostale ovire ter tako dosegel šesti najboljši rezultat današnjega dne.

Med gledalci je zavrežalo, ko se je skozi zapornico spustil naš reprezentant Zagrebčan Hlavaček. Z izredno spretnostjo prevzela prva tri vrata, nato pa se je pri četrti rahlo dotaknil pisanega droga. Ob bodrenju je uspešno nadaljeval vožnjo skozi ostala vrata in danes »pristal« na 12. mesto. Setzkorn iz Vzhodne Nemčije je startala 11. Z močnimi zavetjaji je uspešno prevzela prvih 5 vrat, toda pri barjeri se mu je zatakalo. Kljub temu pa je dobro krmarił skozi ostale ovire ter tako dosegel šesti najboljši rezultat današnjega dne.

OGORČENA BORBA ZA NAJVIŠJE MESTO

Za prijetno presenečenje današnjega tekmovanja v disciplini F-1 moški je poskrbel simpatični Švicar Duffek. Z izredno elegantno je krmarił skozi brzice in dosegel najboljši čas dneva. Ko smo ga po prihodu na cilj vprašali ali je zadovoljen s svojim rezultatom, nam je odgovoril: »Za sedaj da, toda čaka me še jutranji dan«.

Razen Duffeka, Hlavačka in Setzkorna so imeli skoraj vsi danes pri vrhu plasilarni tekmovalci visoke startne številke. Zato smo šele proti koncu videli vožnje mojstrov na divjih vodah. Tako so Jugoslovani Zedel, Svetl in Ilija imeli številke 48, 56 in 66, Avstrijec Danek 80, Nemec Holzbauer 89, Cehi Skolil, Cibek in Matejovsky pa 42, 53 in 63.

Z vožnjo naših tekmovalcev smo danes lahko popolnoma zadovoljni. Zedel je vozil kot vedno drzno z veliko rutino in odlično tehniko, prav tako Svetl, medtem ko je Ilija temu dodal še borbenost, ter s svojo elegantno vožnjo presenetil z uvrstitvijo na odlično tretje mesto. Upamo, da nas naši fantje tudi jutri ne bodo razočarali. Kaže, da se bo med njimi, Švicarjem Duffekom ter češkimi reprezentanti vodila ogorčena borba za naslov svetovnega prvaka. V to borbo bosta po-

Del vzhodnonemške ekipe

sega verjetno tudi danes drugoplasirani tekmovalci reprezentant Vzhodne Nemčije — Holzbauer in četrtoplasirani Avstrijec Danek.

PRVIC EKIPNO TEKMUVANJE

Po končanem tekmovanju posameznikov in posameznice v kajaku je bilo na sporedu tudi ekipno prvenstvo. Ta-

ko ženske kot moške ekipe so sestavljali po trije tekmovalci. Vsi člani ene ekipe so startali hkrati in potem drug za drugim presegali ovire do cilja. Pri ženskih so startale štiri ekipe, pri moških pa deset.

Točno polovico ženskih ekip je pripelo na cilj, in sicer obe nemški reprezentanti, medtem ko so se Avstrijke in Cehinje okopale že pri tretjih vratih. Tako so Cehinje, ki so veljale za glavne favorite tega tekmovanja, ostale danes neopovrnjene in jim preostane še jutrišnja vožnja, v kateri lahko nedoknadajo to, kar so danes zamudile.

»NE VOZI PREHITRO«

Pri moških so prvi startali Avstrijci, za njimi pa Angleži, ki pa so se že pred ciljem »izkročili« na obali.

Bili smo ravno na startu, ko se je zbralo švicarsko moštvo, katerega je vodil Duffek. Njegov tovariš Zimmermann, ki je bil na startu poleg njega, ga je prosil, naj vozi počasi, da bi ga lahko on in njegov tovariš dohitela.

»Brez skrbi«, mu je odgovoril Duffek in že s silnimi zamahi veslal proti prvi oviri. Kot smo pozneje videli, obljube ni držal in je večkrat moral čakati tovariše, posebno pri 14. zapreki, skozi katero morajo vsi člani ekipe prevoziti v presledkih največ 15 sekund.

Za švicarsko moštvo so se skozi zapornico spustili člani češkega moštva, ki so mirno brez nervoze, suvereno s občutkom in rutino vozili skozi vrata in se uvrstili na drugo mesto.

Moštvo Jugoslavije v postavi Ilija, Zedel in Svetl je startalo deveto. Vsi

Kdo bo priskočil na pomoč?

Trboveljčani s svojim bazenom na pol poti — Mladina in rudarji si želijo kopanja

Ce se peljemo z vlakom od Zagorja mimo Trbovelj do Zidanega mosta, nas zbode v oči umazanorjava Sava, pri tem pa neke pomladine na to, kako nam je prijetno ob njenem sovernem toku, kjer se lahko vsak trenutek v poletnih dneh ohladimo.

Kaj pa torej s prebivalci zavskega revirja? Zagorjani si

lahko vsaj malo pomagajo s kopalnicem v Iškah, medtem ko so bili Trboveljčani navezani le bolj na Savo, ki pa je sprito zelo povečane produkcije po osvoboditvi že nekaj let stalno umazana. In nihče ne more trditi, da prebivalci Trbovelj niso prav tako željni in potrebni kopanja. Se več, nim je voda nujen sestavni del življenja.

Zato ni čudno, da so — kot so pač vedno dovolj iznajdljivi — našli pot iz zagate in začeli graditi plavalni bazen, potreben za vse, predvsem pa za mladino.

PRVI ZAČETKI ZADOLVOLJIVI
Trbovelje so imeli plavalni bazen že dolgo let pred okupacijo. Čeprav je bil zelo pomanjkljivo grajen — v neprijetnih dimenzijah 30x12,5 m — in ni imel nobenih odličevalnih naprav, so ga Trboveljčani pridno uporabljali za kopanje in plavalne nastope. Narasčale je prebivalstva pa je bilo očitno dokaz, da postaja ta »bazenček« odlično premajhen in lan so ga morali na zahtevo zdravstvene oblasti zapreti.

Brez bazena pa ni šlo. Zato je upravni odbor SD Rudar pod vodstvom nemornega predsednika tov. Milana Kružna sklenil graditi nov bazen v pravih dimenzijah 50x18 m, hkrati z bazenom za otroke. Začetki so z gradnjo prav na mestu, kjer je bil stari objekt, katerega so najprej podrli.

Dela so hitro napredovala — zajeli so vodo z nekega pobočja, izkopali že več sto kubnih metrov zemlje in tudi zbetonirali glavne objekte. Tudi sestavne dele za filtracijo so jim delali naenkrat se je pa ustavilo, čeprav je bilo na razpolago dovolj prostovoljne delovne sile in je delo lepo potekalo.

... SEDAJ PA — OD KUD DENAR

Gradbeni odbor SD Rudar je torej začelne težave dobro prebrodil in vse je kazalo, da bodo glavna dela kmalu končana. Sredi največjega dela pa je »zakrpalolo«. Funkcionarji so se znašli pred problemom, odkod dobiti denar za dokončanje del. Dosej so namreč investirali v dela 12 milijonov dinarjev in so finančna sredstva takorekoč izkopalili, kjerkoli je bilo mogoče. Vrednost dokončane gradnje znaša sedaj 15 milijonov, za nadaljevanje naj-nujnejših objektov pa bi potrebovali vsaj še tretjino te vsote, da bi opravili gradbena dela okrog bazena, nabavili črpalke in vse naprave za filtriranje.

Švicar Duffek je bil danes najboljši tekmovalce v disciplini F-1 in upa, da bo tudi jutri obdržal prvo mesto

Dirka »Po Hrvatski in Sloveniji« je tudi letos uspela

Jugoslavija prva, toda Bolgari... — Najstarejši, najmlajši... — Doslej največja brzina

Ce smo se v začetku našega kritičnega pregleda dotaknili organizacije in vseh stvari, ki so zagotovo dober uspeh letošnje dirke po Hrvatski in Sloveniji, je prav, da povetimo torej nekaj besed tudi onim, ki so doprinesli svoj največji delež — to so dirkači in ekipe. Prav je, da se vprašamo, ali je plazma vseh kolektorjev in ekip, dosežen ob koncu, realen, ali bi bili ob drugačnih pogojih doseženi tudi drugi rezultati.

BOLGARI NAJBOLJ KLENA EKIPA

Pri oceni posameznih ekip se moramo predvsem ozreti na dve, ki sta dejansko ves čas dirke igrali vodilno vlogo — na jugoslovansko A-ekipo in na ekipo Bolgarov. Ze v prvih dveh

etapah smo opazili med tema dvema ekipama najostrejšo konkurenco, tako ko pa je bilo reči, katere bo imela ob koncu večji uspeh. Bolgari niso poslali v Jugoslavijo svojih najboljših moči, toda tudi rezerve so nas močno presenetile. Samo majhen neresčen slučaj je manjkal in — Bolgari bi našli prvi ekipi odnesli prvo mesto. To pa prav zaradi tega, ker so bili Jugoslovani že v tretji etapi prikrajšani za enega tekmovalca — Vučkana, v česti etapi pa za Ješiča, ki je med potjo obolel, medtem ko so Bolgari prispejali na končni cilj v Beograd v kompletni sestavi, tako kot so startali.

Ne glede na to so posamezni bolgarski dirkači pokazali na vseh etapah izredno vzdržljivost, predvsem Krstev, Ognenski in Hilev.

Ne trdimo, da zmaga Jugoslovanov ni zaslužena, saj sta najboljša jugoslovanska dirkača Varga in Petrovič dosegla zelo častni mesta v generalnem plasmaju, tretji dirkač, Jugo, je pa prav tako veliko pripomogel k skupnemu uspehu. Pozabili pa ne smemo pri tem še dirkačev Jugoslavije B — Cvejnaja, Bajca in Berganta — ki so s svojo izredno poirtvovalnostjo pripomogli svojemu prvemu mestu v veliki meri do uspeha. Plazma Jugoslovanov B bi bil v nasprotnem primeru prav gotovo boljši, posamezniki pa bi se uvrstili tudi brez dvoma na višje.

MED OSTALIMI INOZEMCI — LE POSAMEZNIKI

Od vseh ostalih inozemskih ekip bi bila omembe vredna le ekipa Avstrije, ki se je uvrstila na tretje mesto. Toda tudi Avstriji niso imeli izjemnih moči, saj sta zmagovalca dirke Müller in »St. 2« Rauner precej odklonila od ostalih ter s svojo vožnjo pripravila Avstriji tako ugoden plazma. Le malo je da je Avstrijci niso »preselili« nekolič zaradi borbenosti drugih, predvsem Slovenije I. Janso je, da je Müller pokazal izrazito premoč in zasluženosti prvo mesto in da Rauner za njim dobi ne zaostaja.

Ni pač rečeno, da so nas inozemci v splošnem razočarali, po njihovih dejavih sodi pa le njihovi dirkači niso najbolj sposobni obvladati tako naravne dirke, kot je bila letošnja.

RADONIČ IN PODMILJSČAK

TER VALANT IN PICIGA
Na letošnji dirki smo opazili dve močni nasprotji. Poirtvovalnost naših, že skoraj goslužbenih dirkačev na eni strani in borbenost in mladostnost silo na drugi strani. Pritrditvi moramo, da je mladost na tej dirki zmagovalca in končno tudi zmagala. Start dirkačev so bili mladim kot lep zgled, kaj ko z žilavo voljo lahko doseže. Nad 40 let stari Radonič iz Niše je prevzela največje etapo od Reke do Kopra in vstopila v Bovcu, za njim nekoliko mlajši, 39-letni Podmiljsčak, je vzdržal do konca in tako zabeležil v svojo kroniko 7 nastopov na tej dirki. Presentno mladenas pa v statoriu mladih komaj 19-letni Valant in Piciga. Nobeden od njih pravzaprav se ni dopolnil 18. leta, bila sta najmlajša udeležena dirka. Toda, če ne bi imela smole z okvarami na kolese, s padci in bolečinami, ne bi bilo nič čudnega, če bi ju zasledili nekje med prvimi desetim v generalnem plasmaju. In bilo je že prejetih takih.

33.055 km NA URO

Letošnja dirka ima še eno karikaturno lastnost. Letos je bila na njej dosežena največja povprečna hitrost — 33.055 km na uro. Najvišja brzina —

NOGOMET

POKAL MARŠALA TITA

Danes Slovan : Rudar (Idrija)

Tekmovanje za pokal maršala Tita se v Sloveniji bilja koncu.

Od vseh moštev, ki so tekmovala, jih je ostalo še pet. To so prvaki posameznih podvez ter Odred, ki se plasira direktno v medrepubliško tekmovanje.

V nedeljo, dne 31. t. m. bo na igrišču Slovana na Kodeljevem tekma med prvakom primorske podveze Rudarjem iz Idrije in prvakom Ljubljane Slovanom.

Tekma bo ob 17. uri popoldne s predtekmo ob 16 uri.

Na Bledu

Dinamo — Odred

V nedeljo bo na novozgrajenem stadionu na Bledu priistaljska nogometna tekma med lanskim državnim prvakom Dinamom iz Zagreba ter ljubljanskim Odredom. Začetek tekme bo ob 18. uri.

KMETJSKO GOSPODARSTVO ČRNCI-APAČE

razpisuje po sklepu upravnega odbora mesto

tajnika podjetja

Pogoji: Dovršena srednja šola ali nepopolna srednja šola z večletno prakso v administrativnih in drugih poslih. — Plača po tarifnem pravilniku

Ponudbe poslati na upravo KG Črnči-Apače

7/04

Začetek proge, ki je obenem zelo nevaren za tekmovalce, ki se lahko mimogrede »okopajo«

posameznih etapah je bila zabeležena od Zagreba do Slavonke Brodca (41.253 km), najnižja pa v etapi od Reke do Kopra (31.700 km), odnosno v potjo etapi od Boveca do Kranjske gore (23.128 km). Torej so dirkači pokazali na posameznih etapah, da so preselili svoje »amaterske« sposobnosti.

Toliko za danes, prihodnje pa se posebej o Slovenih in o drugih drobnostih.

(Nadaljevanje prihodnjega)

DRUGI IN TRETJI ROD

70 LET
BOMBAŽNE
PREDILNICE
IN TKALNICE
TRŽIČ

Varstvena znamka

Na idiličnem koščku naše Gorenjske, v Trzinu, so pred sedemdesetimi leti zapeli krampi in lopate. Na zaraščenem in pustem središču ob kolenu Bistrice, z amenam Voje, so začeli graditi matična poslopja današnje velike tekstilne tovarne Bombažne predilnice in tkalnice Trzin.

Solidno in kvantitetno delo trziškega delavca si je v preteklih stoletjih priborilo sloves in ugled na daljnih prekomorskih središčih. Ko so se težka kladiva kovala jeklo na »Balosu«, so poznali trziške izdelke v Severni in Južni Ameriki, ter v daljni Indiji. Pod upravo zadnjih fevdalcev je ta cvetoča panoga industrije zamrla. Trziško gospodarstvo in vlepesež sta prišli v roke Kranjske industrijske družbe, ki je imela od vsega začetka namen likvidirati trziško jeklarstvo. Zato je iskala tuje finančnike, ki bi na »Balosu« in na »Slapu« začeli z novo industrijo. KID je imela dovoljenje, da postavi tovarno lepenske in lesovine na »Balosu«. To tovarno je pozneje zgradila na Slapu. »Balos« in »Voje« pa je prodala začetnikom današnje tekstilne industrije, ki je proti koncu preteklega stoletja zamenjala propadajočo železarsko negavičarsko in tkalsko obrt.

Ustanovitelji trziške tekstilne industrije izhajajo iz rodbine švicarskih in avstrijskih kapitalistov rodbine Glanzmanov in Gassnerjev. Za lokacijo podjetja je bilo važno, da je tovarna stala nekje v trziškem zalivu, ki je bilo kot pristanišče važno za uvoz tekstilnih surovin, dalje da je bila tu vodna in delovna sila. Ravno zaradi teh faktorjev so si ustanovitelji izbrali Trzin, ki je imel dovolj energijskih virov, za transport pa je bila projektirana železniška zveza. Iz trgovskega ozirna je bila lokacija tovarne v Trzinu tudi zato, ker je bil takrat še zelo blizu industrijsko zaostalemu Balkanu kot bodočemu glavnemu odjemalcu.

Delavka Marija reže in vdeva nitko v zbiralni greben pri avtomatskem tkalskem stroju, na katerem tkejo carol platno za podlogo kolinarskih plaščev

Rodbini Glanzmanov in Gassnerjev sta 27. 3. 1885 podpisali v Bludenzu pogodbo, s katero je bila 1. 4. 1885 osnovana v Trzinu komanditna družba z glavnico 390.000 fl. V trgovski register v Ljubljani pa so tordko vpisali 13. 5. 1885. Kmalu za tem so pričeli z gradnjo. Leta 1887 je začela tovarna obratovati. Za pogon je služila pokončna turbina, ki je bila zgrajena leta 1885. Povezana je bila s parnim strojem. To je bil prvi energetski vir za vrtni pogon strojev. Električno energijo za razsvetljavo pa je dajal majhen generator za istosmerni tok. V letih 1886 in 1887 so montirali 5000 vreten in 160 statorov. V začetku je podjetje izdelovalo surove tkanine in surovo kmečko prejo. Blago so večinoma prodajali preko Trsta po Balkanu in po Avstriji. Zaradi slabih prometnih zvez je bilo obratovanje tovarne v prvih letih ustanovitve zelo oteženo. Manjkala je najnuj potrebna železniška zveza. Surovine in gotove izdelke so morali prevažati s konjsko oprejo iz Kranja ali iz Podnarta, kar je seveda proizvodnjo zelo podražilo. To je trajalo vse do leta 1907 in 1908, ko so zgradili lokalno železniško progo do Trzina.

Komaj se je podjetje dobro utrdilo, je 16. 5. 1891 izbruhnil velik požar, ki je uničil precejšen del obratov, in je prekinil delo v tovarni za več kot pol leta. V obnovljeni tovarni pa so nato do leta 1904 povečali število vreten na 20.244 in na 372 statorov. Prav tako pa so povečali tudi energetske kapacitete. Med I. svetovno vojno je trziška predilnica in tkalnica delala z zmanjšano kapaciteto in je leta 1916 prenehala z delom.

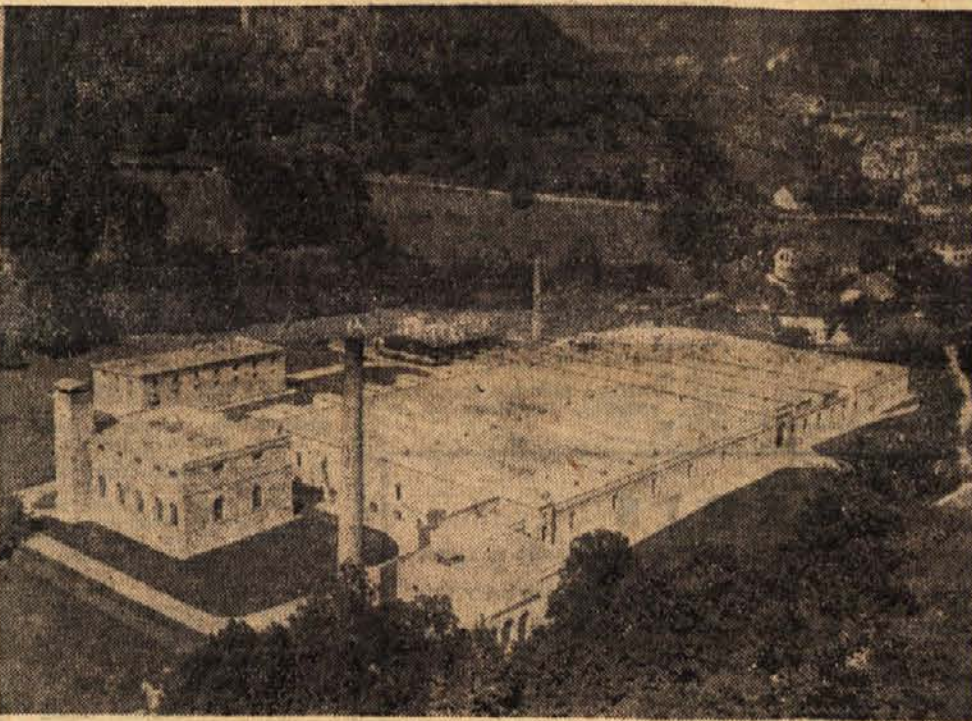
Po I. svetovni vojni je sledila

tovarni. Nosila sem zidarjem vodo in hodila v trgovino po razne malenkosti. Sprva sem zaslužila po 50 krajcarjev, pozneje pa, ko je začela tovarna obratovati, pa 8—10 goldinarjev na 14 dni. Ker mi je delo tako ugajalo, sem ostala v podjetju 56 let. Ko pa sem leta 1950 zbolela in nisem mogla več na delo, sem odšla v pokoj. Zadovoljna sem, ker dobivam sedaj pokojnino.

Poleg Sterove živi danes še nekaj veteranov, ki so delali več kot 50 let v tovarni. To so: Primožič Marjeta, ki je delala 54 let, Vogelnik Cecilija iz Trzina, ki je bila v podjetju 52 let, Lenartek Ignac iz Bistrice, ki je bil 52 let v podjetju, dalje Hajnar Marija iz Trzina, ki je bila zaposlena 51 let, Polanšek Janez iz Trzina 51 let, Gros Marjana-Zepič iz Bistrice 50 let, Jerman Franc iz Preške 50 let.

Vodilni uslužbenci v predilnici so bili v glavnem tujci. Delavci so bili takrat vključeni v razne organizacije in društva kot na pr. v Delavskem podpornem društvu, v Delavskem telovadnem društvu, v kulturnem društvu Vzajemnost, ki ga je leta 1923 nasledilo delavsko društvo Svoboda.

Zgodovina delavskega gibanja v podjetju kaže na večkratne poizkuse delavcev, da bi si zboljšali življenjske pogoje, predvsem da bi si skrajšali delovni čas, ki je bil v začetku obratovanja tovarne 12, pozneje pa 10 ur. Šele po I. svetovni vojni, se je pričel 8-urni delavnik. Leta 1936 so stopili delavci trziške predilnice in tkalnice v solidarnostno stavko za izboljšanje delovnih pogojev in zagotovitev minimalnega zaslužka. Za vodstvo stavke je bil sestavljen stavkovni odbor, v katerem je bilo 45 delavcev. Ta od-

Tovarna leta 1890

bor je imel ključ od tovarne in skrbel za prehrano delavcev. Stavkajoči delavci so zasedli tovarno. 29. 8. 1936 je vodstvo tovarne izročilo stavkovnemu odboru in delavskim zaupnikom pismeno odpoved vsem delavcem.

Stavka se je končala in so pričeli z delom 25. 9. 1936. Kolektivna pogodba je bila podpisana, katero pa je vodstvo Predilnice in tkalnice šele mnogo pozneje priznalo. Vodilni delavci v stavkovnem odboru so bili šele čez več mesecev ponovno sprejeti na delo. Rezultat stavke je bil ta, da so delavci s svojo vztrajnostjo in požrtvovalnostjo dosegli pospešitev pogajanj in podpis kolektivne pogodbe.

Važnejši dogodek v življenju trziškega delavca so bile demonstracije proti draginji, ki so jih organizirali delavci leta 1939 na pobudo Partije. Isti borbeni duh, ki je preveval delavce v teh akcijah, se je nadaljeval tudi v letu 1941 in med okupacijo. Napredni delavci, med njimi Mokorel Tončka, Janežič Andrej, Ahačič Peter in Likar Nežka, Markič Pavla itd. so razkrinkovali peto kolono in kulturne delavce ki so imeli močne pozicije ravno v trziški predilnici. S prihodom okupatorja so kulturne delavce začeli odkrito goniti proti delavcem. Po obratih so sklicevali sestanke, na katerih so razni »Kreisleiterji« skušali navduševati kolektiv za fašistični raj in na upravičenost okupacije. Na enem izmed takih sestankov, so bili izvoljeni za delavske zaupnike petokolonaši: Strzelba, Strupi Peter in drugi. Nasprotno pa so tudi naši delavci nastopali organizirano. Da si zboljšajo plače, ki so zaradi zamenjave dinarjev v marke občutno padle, je 25. 6. 1941 Mokorel Tončka organizirala dnevno stavko tkalcev v tkalnici. Obratovodja Böhm in dr. Elbert sta pozvala Gestapo in ovsadila nekatero delavke. Ob tej priložnosti so aretirali Zaplotnika Petra, Pergina Jožeta in Janžiča Andreja.

TRZIŠKIH
PREDILCEV
IN TKALCEV

Mokorel Tončka in Ahačič Peter pa sta pravočasno pobegnila med partizane. Tončko so pozneje ujeli zaradi izdaje v Kranju in je umrla mučeniška smrti v Ravensbrücku. Ahačič Peter pa je padel pod Stariškem. V jeseni istega leta se je že pojavila prva partizanska literatura, ki je širila borbeni duh med delavstvom. Začelo se je organizirano sodelovan-

Vseh žrtev, ki jih je dal kolektiv Bombažne predilnice in tkalnice za osvoboditev, je 49. Njih imena so vklesana v spomenik, ki ga je njim na čast in spomin postavil kolektiv pred starim upravnim poslopjem.

Po osvoboditvi je bila ena osnovnih nalog nove socialistične države obnova dežele in ustvaritev močnega državnega sektorja v gospodarstvu. Eden prvih ukrepov na tej poti je bila tudi sekvestracija lastnine tujih kapitalistov, katerim je spadala tudi BPT. Na podlagi tega ukrepa je podjetje prevzel z odlokom ministrstva za industrijo in rudarstvo delegat ministrstva. Nemško osebje dosedanje uprave pa je ob zlomu zbežalo ali pa so jih izselili. Leto dni po sekvestraciji je okrajno sodišče v Kranju izdalo odločbo o zaplenbi celotne premične in nepremične imovine obstoječe na teritoriju FLRJ in 77,45% deležnih enot vsem tistim lastnikom, ki so bili obsojeni s sodbo vojaškega sodišča IV. Armije. Po zakonu o nacionalizaciji pa je bil s sklepom Okrožnega sodišča v Ljubljani dne 31. 7. 1946 izvršen prenos registracije podjetja v trgovinskem registru na FLRJ. S tem je podjetje prišlo posem v last socialističnega sektorja in je bilo v okviru državnih podjetij tekstilne stroke podrejeno Zvezni upravi za tekstil v Beogradu.

V tej dobi je bila prva naloga kolektiva obnova central, kjer je bilo razdejanih več 74% vseh inštaliranih strojnih naprav in vzpostavitev normalnega obratovanja podjetja. To popravilo elektonaprav je terjalo velikih naporov in iznajdljivosti, ker ni bilo na razpolago potrebnega materiala. Največ preglastic je povzročilo popravilo centrale I pri Sv. Ani. Po zaslugi požrtvovalnih monterjev je 1. 10. 1945 začela obratovati centrala III na Pillarni, 23. 6. 46 centrala II in 1. 11. 46

Pogled na današnje tovarno

centrala I. S pogonom central se zaradi sabotaž iz dneva v dan padala. Primanjkovalo je tudi električne energije, ker so borci kroškega odreda, ki so operirali v okolici Trzina, minirali centralo za centralo. Tako so minirali 4. 8. 1944 2000 KVA generator v centrali II na Ceglšah, 11. 9. 1944 generator na centrali III v Pillarni in 12. 9. istega leta generator v centrali I pri Sv. Ani.

centrala I. S pogonom central se zaradi sabotaž iz dneva v dan padala. Primanjkovalo je tudi električne energije, ker so borci kroškega odreda, ki so operirali v okolici Trzina, minirali centralo za centralo. Tako so minirali 4. 8. 1944 2000 KVA generator v centrali II na Ceglšah, 11. 9. 1944 generator na centrali III v Pillarni in 12. 9. istega leta generator v centrali I pri Sv. Ani.

vi od 624 montiranih statorov v pogonu samo 310 v prvi in 48 statorov v drugi izmeni, v juliju naslednjega leta pa sta obratovali skoraj popolni dve izmeni. Tudi oplemenilnica je kljub pomanjkanju kemikalij začela postopoma obratovati in je v začetku 1947 leta dosegla normalno dnevno proizvodnjo.

Za vse te uspehe pa gre zasloga Partiji, ki je znala preko sindikata, mladinske organizacije in ostalih množičnih organizacij povesti kolektiv od uspeha do uspeha. Organizirali so tekmovanja, razvijali udarništvu, racionalizatorstvo in novatorstvo. Vodili so borbo za kvaliteto in kvantiteto za pravilni sistem plač in za pravilno nagradjevanje. Sindikat se je boril za pravilno delo v podjetju za strokovni in politični dvig kolektiva. Prvo tekmovanje se je pričelo marca 1946 in je trajalo 6 mesecev. Na koncu tekmovanja so proglasili 26 udarnikov. Več mladincev je šlo na gradnjo proge Brčko-Banoviči, delali pa so

Najstarejša še danes živeča delavka Francka Šter iz Dupelj, ki je pomagala še pri zidavi tovarne

tudi pri gradnji Dolinske ceste tako da je ob zaključku tekmovanja vsak član kolektiva, doprinesel približno 32 udarniških ur za obnovo. To tekmovanje pa je bilo samo uvod v dolgo vrsto tekmovanj, ki so mu sledila naslednja leta. Prezidij Ljudske skupščine je odklopal 2. 4. 1951 19 najboljših delavcev in uslužbencev z Redi in Medaljami dela. Do januarja 1952 so proglasili že 599 udarnikov. Delavce in delavci so se strokovno usposabljali v raznih kvalifikacijskih tečajih.

V letu 1950 je prevzel kolektiv tovarno v svoje roke. 14. 5. 1950 so izvolili prvi delavski svet, ki je štel 65 članov.

S prehodom podjetja v upravo kolektiva se je v osnovi spremenil odnos delavca do proizvajalnih sredstev. Nastal je svobodni proizvajalec in svobodni upravljalac proizvodnje. Poleg tega je postala višina nagrade posameznega delavca odvisna od višine dohodka, ki ga je ustvarilo podjetje. To leto je podjetje doseglo tudi veliko delovno zmago. 19. de-

DNEVNE NOVICE

Univerza v Ljubljani sporoča vsem novincem, ki se nameravajo vpisati v zimskem semestru študijskega leta 1955-56, da morajo najkasneje do dne 15. avgusta 1955 poslati svoje prijave pristojnim fakultetam. V prijavi naj bosta navedena odelci in stroka, ki je žele študirati, in priložen naj bo prepis maturitetnega spričevala. — Rektorat Univerze v Ljubljani.

Gospodinja, varčno gospodari!

pri čiščenju te ne prevari.

STROKOVNI IZPITI ZA GRADBENO SLUŽBO

Izpitna komisija za gradbeno službo pri Državnem sekretariatu za gospodarstvo LRS poziva kandidate za strokovni izpit iz gradbene službe, da dostavijo priložnostno za jesenski izpitni termin do 16. avgusta 1955. Prijave je treba dostaviti preko personalnega organa ustanove oz. podjetja, pri kateri je kandidat v službi. Priglasitvi mora biti priložen overjen prepis diplome in potrjeni podatki o opravljenem stažu.

Vsak kandidat bo prejel pisarno nalogo, po kateri bo moral izdelati domnevo delo in ga vrniti izpitni komisiji; nižji gradbeni tehnik v roku 1 meseca, višji gradbeni tehnik v roku 2 mesecev, nižji gradbeni inženjer v roku 3 mesecev po prejemu naloge. Po pozitivni oceni pisarnih del bodo kandidati pozvani na ustni izpit v istem mesecu, v katerem bodo naloge predali.

Izpitni se opravljajo po izpitnih programih, ki jih prejmejo kandidati pri izpitni komisiji.

Izpitna komisija za gradbeno službo pri Državnem sekretariatu za gospodarstvo LRS sekretarja

Na Tajništvo za notranje zadeve, Ljubljana mesto, se nahajajo naslednja dvočlanska oz. tročlanska kabineta, katerih lastniki so doslej neznan: Mosko kolo tov. št. NM 623541, mosko kolo tov. št. 501883, mosko kolo tov. št. 0788920, mosko kolo tov. št. 622715, mosko kolo tov. št. 17001, mosko kolo znamke »Rekorde« tov. št. 299721, mosko kolo tov. št. 429945, mosko kolo tov. št. 62971, mosko kolo tov. št. 1138875, mosko kolo tov. št. 1003, žensko kolo znamke »Legnano« tov. št. 530, žensko kolo tov. št. 894481, žensko kolo tov. št. 5879, znamke »Ideal«, žensko kolo znamke »Special« tov. št. V 44323, žensko kolo znamke »Phix« tov. št. 83322, ogrodje motičkega kolesa tov. št. D 29570, ogrodje motičkega kolesa tov. št. 4913850, otroško kolo znamke »Erma« 24, sive barve, motorno kolo znamke »Guzzi« 500 cm, št. ogrodja 23247, dinamna znamka »Hellas«, dinamna znamka »Deimons«, svetilka znamke »Deimon«, črne barve, svetilka znamke »Balacev«, in poklopka hladilnika osebnega avtomobila znamke »Mercedes« z zvezdo. — Lastniki gornjih predmetov naj se s potrditvi oz. s potrebnimi dokumenti o lastništvu zglašijo med 7. in 8. uro na Prešernovi cesti št. 22, sba 75-11, ker sicer bodo predmeti predani ljudski imovini.

Dveh vrst preparatov »FLEX« ni je samo prvovrstno sigurno sredstvo za čiščenje maslnih madežev. FLEX je v prometu samo v originalnih steklenicah.

Poziv. Zavod Mestna kanalizacija poziva vse delavce in uslužbence, ki so bili zaposleni pri zavodu v letu 1954 tri mesece, oziroma so imeli najmanj 604 učinkovitih delovnih ur, da dvignje nagrado za leto 1954, in sicer v roku od 1. avgusta do 31. oktobra 1955. Po preteku tega roka izgubijo delavci in uslužbenec pravico do izplačila nagrade za leto 1954. — Mestna kanalizacija, Ljubljana, Ambrožev trg 7.

Ce veliko stojiš, ali mnogo hodiš, daj svojim nogam osvežujočo kopel z »JELA« soljo. Poizkusi in povej drugum, da je »JELA« sol edinstvena.

Cenjene goste obveščamo, da je gostilna Springer-Arko v Trebnjem na Dolenskem z 31. julijem zopet odprta. Se pripravljamo.

Oglašujte v našem listu!

RADIO LJUBLJANA

Sporočila za nedeljo, 31. julija 1955.

Poročila: 6.05, 7.00, 12.30, 15.00, 19.30 in 22.00.
 6.00-6.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (Pešter glasbeni spored), vmes ob 6.30-6.35 Pregled tiska — 7.15-7.30 Reklame — 7.30-7.35 Radijski koledar in prireditve dneva — 8.00 Otroška predstava — F. Feld: Izbrani Gogo (radijska igra) — 8.50 Glasbena medigra — 9.00 Po svetu poezije: Pesni A. B. Slička — 9.30 »Pozor smenjanje... z magnetofonom pri pesniških zborih in podozaju (Obisk v Novi Gorici) — 10.00 Družinski pogovori — Dr. Dušan Reja: O počitnicah naših otrok — 10.10 Dopoldanski simfonični koncert — Georges Bizet: Prva simfonija, Peter Hijač Calkovski: Koncert za violino in orkester — 11.05 Oddaja za Benetke Slovence 11.35 Opoldanski spored glasbe — vmes ob 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 12.45 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.00 Pol ure za našo vas — 13.30 Zeleni ste — poslušajte! — 15.15 Igra Irio Dorko Skoberne — 15.30 15.15 Prenos svetovnega prvenstva kajakašev v Tacnu — 16.15-16.30 Lahka glasba — 16.30 Nedeljski roman — Marcel Gauglaris: Spoštovani gospod Lurca (nadaljevanje) — 16.50 Igrata godbi na pihala ljubljanske garnizije in Ljudske Milice p. v. kapetana Jožeta Bruna in kapetana Rudolfa Starca — 17.20 Glasbena medigra — 17.30 Radijska igra W. Shakespeare: Othello (ponovitev) — 18.37 Mail koncert — 19.00 Zabavna glasba — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Repertoar za svetovnega prvenstva kajakašev v Tacnu — 20.15 Ritmi in melodije — 20.30 Sportna poročila — 20.40 Nekaj opernih melodij — 21.15 Mednarodna radijska univerza — a) F. A. A. Menzler: Prometne ovire v Londonu — 21.30 Svetovno prvenstvo kajakašev v Tacnu (poročila za tujino) — 21.45 Glasbena medigra — 22.15-22.00 Zapišimo (pisna glasba) — 23.00-24.00 Oddaja za tujino — na vašu 327.1 m (Prenos iz Zagreba)

PUTNIK SLOVENIJA

PUTNIK SLOVENIJA organizira od 5. do 10. septembra veliko krožno potovanje po JADRANU z novim luksuznim parnikom »MARIBOR«. — Ogled Dubrovnika, Spita in Zadra, otokov Lastovo, Mlet in Brač ter bivanje v Korčuli bo posebno doživetje za vsakega udeleženca.
 Prihranite si letni odmor in obiščite Jadran pred jesenjo! Ne bo vam žal! Zahtevajte programe in vse informacije v vseh poslovalnicah PUTNIK SLOVENIJA. Prijave se sprejemajo do 12. avgusta. Ne zamudite izredne prilike in obiščite Jadran! Vožnja z novim parnikom »Maribor« bo udobna in prijetna!

Vse poslovalnice PUTNIK SLOVENIJA sprejemajo prijave za avtobusne izlete na DUNAJ ob mednarodnem velesejmu od 11. do 18. septembra. — Prijave sprejemamo do vključno 12. avgusta. Vse informacije in programi so vam na razpolago brezobzno. V istem času bomo pripravili na DUNAJ tudi izlet z vlakom.

PUTNIK SLOVENIJA priredi v drugi polovici meseca septembra več trodnevnih izletov v Benetke s turistično jahto »BURJA«. Zahtevajte programe v najbližji poslovalnici PUTNIK SLOVENIJA. Ne zamudite ugodne priložnosti! — Benetke vas bodo navdušile!

VESTI IZ MARIBORA

DEZURNA LEKARNA
 Nedelja, dne 31. julija 1955: lekarna »Pri gradcu, Partizanska cesta 1.
 Ponedeljek, dne 1. avgusta 1955: lekarna »Studenec, Gorkega ulica 18.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
 Gostovanje članov SNG iz Trsta
 Četrtek, 4. avgusta ob 20: Jan de Hartog; »Pod nebom zakonske postelje« (Sopotnika). Izven.
 Petek, 5. avgusta ob 20: Jan de Hartog; »Pod nebom zakonske postelje« (Sopotnika). Izven.

Umetnostna galerija — Maribor.
 Ob 11 bo v zgornjih prostorih galerije svečana otvoritev grafične razstave Franceta Miheliča. Glavni vhod v galerijo je spet s Strossmayerjeve ul. 8.

Poročili so se v Ljubljani

dne 30. julija 1955
 Metlikovič Mišo, pravni referent, in Obid Julijana, uslužbenka; Glavač Peter, lokstinski tehnik in Stukelj Ivana, uslužbenka; Pečanek Herman, dramski slikar in Velikonja Marija, predm. učiteljica; Jambrovič Rudolf, strojnik, in Hribar Ivana, kuharica; Berčan Franc, pasar, in Kos Karolina, delavka; Vebič Dušan, godbenik, in Stemberger Milena, bančna uradnica; Lakner Leopold, vrtnomehanik, in Strina Franciška, trž. pomočnica; Dr. Beko Miko, zdravnik, in Plajšek Milena, učiteljica glasbe; Ing. Ramšak Vekoslav in Modic Brigita, profesorica; Novak Valent, asfalter, in Kastelic Marica, tkalka; Bečan Janez, ključavničar, in Melinc Ana, delavka; Trošt Alojzij, abs. tehnik, in Zajec Jožeta, stenoktografka; Klemas Dušan, dipl. gradb. tehnik, in Kavčič Rada, šiviljska pomočnica; Gorše Alojzij, komercialist, in Gorše Marija, gospodinja.

Protiperonosporna služba

Poročilo za dne 30. julija 1955
 Toplotno stanje je ostalo včeraj neizpremenjeno. Srednja dnevna temperatura se je gibala med 16 in 17 stopinj Celzija, pri čemer je največja dnevna padavina neznatna — do 3 mm, v Prekmurju do 10 mm. V Slov. Primorju dežja ni bilo.

Napoved: Vinogradnike primorskega sektorja opozarjamo, da pričnejo s petim škropljenjem v steških krajih: Do 1. avgusta naj poškopre v okolici Skočjana pri Koprju.
 Do 3. avgusta na jbedo poškopreline vinogradi v okolici Aidovščine, Ornega Kala in Kubeda.
 Vinogradnikom Bele krajine priporočamo, in sicer v okolici Crnomlja in Semča, naj petič poškopre vinograde do 3. avgusta. Do istega datuma naj poškopre tudi v okolici Brežic in Kostanjevce.

Svetujemo vinogradnikom, da napovedano peto škropljenje izvajajo le v tistih vinogradih, ki so bili preko leta močno prizadeti po toči. Peto škropljenje naj izvršijo tudi tam, kjer imajo mlade nasade. V tistih vinogradih, kjer pa do sedaj ni bilo opaziti večjih znakov po peronospori, bodisi na listju ali grozdju, lahko opustijo peto škropljenje. Peronospora namreč grozdju ne more več škodovati. V zadnjih dneh se pojavlja peronospora sicer na mladih vršičkih vrtnice trte, kar pa nima vpliva na pridelok.
 Uprava hidrometeorološke službe in Kmetijski inštitut

Miša Barjaktarovič: »Moj prijatelj priča«

V vedrem balzacovsko-nušičevskem slogu opisuje Miša Barjaktarovič v svojih humoreskah sodobno beogradsko življenje. — Povprašajte v knjigarnah po duhovito ilustriranih humoreskah »Moj prijatelj priča«!
 Knjiga stane 150 din. Knjigarne imajo običajni rabat. Naročila na Beograd, Kursulina 4. Tekoči račun 104-T-816.
 17795

RAZPIS

Svet za prosveto in kulturo pri OLO Postojna razpisuje za šolsko leto 1955-56 naslednja mesta:
 1. Mesto predavatelja na Nižji kmetijski šoli v Ravnah pri Pivki. Pogoj: agronom-živilnjerec.
 2. Mesto predavatelja za predvoj. vzgojo na gimnaziji v Postojni. Potrebna kvalifikacija: učitelj, rezervni oficir.
 3. Mesto upravnika Dijaškega doma v Postojni. Pogoj: pedagog s prakso.
 Pravilno opremljene prošnje je treba vložiti do 15. avgusta 1955 na Svet za prosveto in kulturo pri OLO Postojna.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Francoski film

»Karneval«

Tednik: Filmske novosti št. 30. — Predstavi ob 18 in 20. Ob 10 matineja ameriškega barvnega filma »Pogumen kot Lassie«. Prodaja vstopnic od 15 dalje, za matinejo pa od 9 dalje.

KINO »KOMUNA«

Angleški film

»Preganjan do smrti«

Tednik: Filmske novosti št. 20. Predstavi ob 18 in 20. Ob 10 matineja istega filma. V glavni vlogi Kieron Moore in Elisabeth Sellars. — Danes zadnjikrat. — Prodaja vstopnic od 15 dalje, za matinejo pa od 9 dalje.

KINO »SISKA«

Francoski film

»Gospod Ripois«

V glavni vlogi Gerard Philippe. Režija Rene Klemm. Predstave ob 18, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. Na sporedu samo še danes. — Jutri ameriški film: »Najboljši med najslabšimi«.

KINO »VIC«: Ameriški barvni film: »Pogumen kot Lassie«. Tednik. — Predstavi ob 18 in 20. Ob 10 matineja istega filma. V glavni vlogi Elisabeth Taylor in Lassie.

KINO »SLOGA«: Ameriški film: »Rdeča teka«. Rež. Redford. Predstavi ob 18 in 20. Ob 10 matineja istega filma. V glavni vlogi Montgomery Clift. Prodaja vstopnic v obeh kinematografih samo od 15 dalje, za matinejo pa od 9 dalje.

KINO »SOČA«: Ameriški barvni film: »Pogumen kot Lassie«. Tednik. — Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic samo od 15 dalje.

LETNI KINO »BEŽIGRAD«: Francoski barvni film: »Graf Monte Cristo«. I. del. Predstava ob 20.30. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

KINO »LITOSTROJ«: Ameriški film: »Rapsodija o tožnosti«. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

JESENICE: »RADIO«: Ameriški barvni film: »Pas za pistole«. Predstave ob 18, 18 in 20. Ob 10 matineja italijanskega filma: »Srce«.

»PLAVZ«: Francoski barvni film: »Ali Baba in 40 razbojnikov«. Predstave ob 18, 18 in 20. Ob 10.30 matineja italijanskega filma: »Srce«.

LETNI KINO: Francoski barvni film: »Ali Baba in 40 razbojnikov«. Predstava ob 20.30.

KOROŠKA BELA: Ameriški barvni film: »Pas za pistole«. Predstavi ob 17 in 19.

CELJE: »UNION«: Jugoslov. film: »Dva zrnja grozdja«. Predstave ob 18, 18 in 20.

»DOM«: Italijanski film: »Na robu propada«. Predstavi ob 18.15 in 18.15. V letnem kinu pa ob 20.30. V primeru slabega vremena bo zadnja predstava ob 20.15 v dvorani.

KRANJ: »STORIC«: Ameriški barvni film: »Poženi Joes«. Predstave ob 18, 18 in 20. Ob 10 matineja ameriškega filma: »Podkupnina«.

LETNI KINO »PARTIZAN«: Amer. film: »Podkupnina«. Predstava ob 20.15.

»SVOBODA«: Brazilski film: »Razbojniki«. Predstave ob 18, 18 in 20.

KINO »TRIGLAV«

Italijanski film

»Nehvaležno srce«

Tednik. Predstave: Ob 18.18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 ure dalje. Danes zadnjikrat.

UMRLI V LJUBLJANI

Marja Stapin, gospodinja. Pogreb bo danes ob 15 na Zalah.
 Jožica Grafič, otrok. Pogreb bo danes ob 11. uri na Zalah.

Ob bridki izgubi našega ljubljenskega moža, očeta, dedka, pradedka, tasta, svaka in strica
IVANA BIŽJAKA
 pisarniškega ravnatelja deželnege sodišča v pokolu
 se iskreno zahvalujemo vsem, ki ste ga spremlili k večnemu počitku. Prirodno se zahvalujemo vsem darovalcem cvetja in vsem, ki so nam izrazili svoje sočustvo. — Osebno mi pisмено. Posebno zahvalujemo zdravnik in bolniškim sestram kirurške klinike za trud in požrtvovalnost, iskreno blagujemo pokojnika v zadnjih dneh njegovega življenja.
 Ljubljana, 30. julija 1955.
 Zalujoči ostali.

DROBNI OGLASI

KOMPRESOR na tri brizgaine (pisto- le), s pritiskom 10 atmosfer, takoj kupimo. »Elsas, Begunje pri Lescah. UPRAVA ZA CESTE LRS, Ljubljana, Beethovnova 10, razpisuje mesto honorarnega geometra s prakso za izdelavo geodetskih in zemljiško-knjižnih elaboratov s takojšnjim nastopom. Plačilni pogoji se dogovorijo v okviru zakonitih predpisov. — Uprava za ceste LRS. 2729

ZACETNICO v knjigovodstvu, absolutno ekonomske srednje šole, potrebujemo takoj. »Dremotehna«, Ljubljana, Kidričeva 3. 2730

UPRAVA KLINIČNIH BOLNIŠNIC v Ljubljani razpisuje sedeča službeno mesta: za dermatološko-venereološko kliniko: mesto zdravnika specializanta iz dermatovenerologije; Pogoj: opravljen predpisan staž in strokovni izpit. Za onkološki inštitut: mesto za zdravnika: mesto zdravnika specializanta pomočnika. — Za pediatrično kliniko: osem mest za praktične pomočnike za oddajo pisemno ali osebno v personalnem oddelku Kliničnih bolnic v Ljubljani, Zalaška c. 2. — Nastop službe takoj ali po dogovoru. 2731

MOSKO KOLO, prodam. Stojniš Stančič-Metodova 16. — Ogled v dopoldanskih urah. 5286

PRODAM po zmernih cenah in pod zelo ugodnimi pogoji ves inventar: moderne fotografske aparate in druge priprave za to obrt. Prodaj tudi 6-čevni (štiri valovne dolžine) radijski aparat znamke »Marconi«. Foto Oblak, Cesta IX. korpusa, Nova Gorica. 5753

SAMOSTOJNO KUCHARICO, kvalificirano, po možnosti sameko, iščemo. Plača po tarifnem pravilniku. Nastop takoj. 2732

LJUBLJANSKE MELOKARNE razpisuje sedeča delovna mesta za: vodjo tehničnega oddelka za vodstvo strojne tehnične službe (pogoj: absolvent TSS ali delovskega tečaja s 5-letno prakso); obratnega knjigovodja (knjigovodja s 5-letno prakso); gospodarskega referenta (ekonoma); skladničnega evidentirarja za vodenje kartoteke; dva vratarja; koferja traktorista. — Plača po tarifnem pravilniku zavoda. Prošnje je vložiti do 15. avgusta 1955 na upravo zavoda, Maistrova 10. 2726

DRŽ. PODJETJU PRODRAM avto znamke Chevrolet, amerišanski, 90 KS, nosilnost 3 tone. Poizve se: Ribarstvo Slovenije, Hrenova 11. 2728

PSA, nemška ovcarja, 10 mesecev starega, dobrega čuvaja, prodam. Naslov v upravi LP. 5235

PRAZNO SOBO s posebnim vdomom, v bližini centra, šče proti visoki nagradi solidna gropa srednjih let brez družine. — Ponudbe prošnje v upravo LP pod »Plačam po dogovoru«. 1936

Strti sporočamo žalostno vest, da je umrl naš dobi mož, oče, brat in stric

Ljubomir Šalabalič
 hišni posestnik in lastnik žage
 Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo, dne 31. julija 1955, ob 13 na pokopališču v Laškem.
 Laško, dne 29. julija 1955.
 Zalujoča žena, hterka Ljerkca in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA
 Iskrena hvala vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam v dneh žalosti ob smrti naše drage žene, name in sestre

TONCKE VARŠEK
 stali ob strani in bili v pomoč ter je svojo navzočnostjo, cvetjem in venčici počastili na naši zadnji poti.
 Trzin, dne 28. julija 1955.
 Globoko žalujoči ostali.

V dneh od 30. julia do 7. avgusta 1955 obiščite

XII. MARIBORSKI TEDEN

REVIJO INDUSTRIJE, OBRTI IN KMETIJSTVA

»Pred četrt ure je bilo tu še vse polno avtomobilov,« je dejal vojak. »Poročna družba ali zaroka ali karkoli že. Zdaj je zadeva končana, gospa.«
 »Hvala,« je rekla Helen. Sedla je v taksij. »Nazaj v hotel,« je rekla soferju.
 Bilo je nekaj minut čez dve, ko je spet prispela do hotela. Godbeniki iz velike dvorane so pravkar prihajali skozi vrata, z godali pod pazduhami. Nebo nad strešnim vrtom je bilo nizko in oblačno. Zarometi na reki so nenehoma iskali nevarnosti po njem. Nočni vratar je imel vrata za Helen že odprta. Povalhal je v noč. Smrdi po vlažnem smodniku, je pomislil. V prazni dvorani je sedela madame Tissaud, samotna ko kip, sredi prebranih magazinov v vseh jezikih.
 »Tako pozno, gospa Russellova? In čisto sama? Kaj je novega? Ostanite vendar za trenutek, trčive za lahko noč,« je vzkliknila proseče.
 »Trudna sem,« je rekla Helen, ki se ji je bilo zvrtilo v glavi, ko je prestopila prag močno razsvetljene dvorane. Vrnila se je

ko z dolgega in nevarnega potovanja. Naslonila se je na črno marmorno ploščo najbližje mizice.
 »Iskal vas je naš mali Japonec,« je rekla madame Tissaud in povohala z nosnicami ko zajec. Helen se je prazno nasmehnila. Kaj naj storim zdaj? je pomislila. Kje bi zdaj našla Franka?
 Zunaj na Nanking Roadu je bil Frank pravkar ustavlil svoj avtomobilček in umaknil svojo desnico z Ruthine rame, na kateri je ležala iz navade. »Pozno, Pritlikavček,« je rekel. »Dovolj bo ovinkov, nazaj v stajo. Jutri se moram navsezgodaj obrtiti, tebi se pa ni treba.«
 Ruth je zaspalo pogladila lice ob njegov rokav. »Ali sva srečna?« je vprašala.
 »Srečna, ko dve zeleni žabi,« je odgovoril. Ruth se je zamislila nad tem. »Ali so žabe zelo srečne?« je vprašala.
 »Samo enkrat bi morala poslušati žabe na riževem polju, takole v juniju, ob štčipu,« je odgovoril Frank.
 Izstopil je, šel okrog avtomobila in ji odprl vrata. Ruth se je še obotavljala. »Lahko noč,« je rekla, ne da bi se ganila. Ko je Frank spoznal, da čaka na poljub, se je ozrl na vse strani; bil pa je ravno prav pijan, da se ni kaj prida zmenil za nočno Nanking Road. Ruthine ustnice so bile sveže in hladne. Jutranja usta, je pomislil, ko se je že sklanjal nad njo. Mrzlca popušča, je pomislil. Bo že šlo. Saj mora iti.
 »Zdaj sem v Sangaju,« je rekla Ruth.
 »Ja, zdaj si v Sangaju,« je pritrdil Frank. Naposled je je le spravlil iz avtomobila in sunil z nogo v vrata, da so se zavrtela, da bi lahko vstopila. Šla sta skozi dvorano, ne da bi opazila Helen.

»To je naš parček,« je rekla madame Tissaud. Helen je naglo zavezala. »Trudna sem. Lahko noč,« je rekla hitro. Po pudru in vaniliji dišeča madamina roka je še zmeraj ležala v njeni; vsa iz sebe se je otresla.
 »Saj pravim, dvorana hotela Sangaj mi je ljubša od vsakega gledališča,« je rekla madame za njenim hrbtom. Helen je šla čez dvorano in v ušesih ji je šumelo, ko da plava skozi visok, močan slap.
 Frank je držal ključke od Ruthine sobe v roki. Ruth je že stala pri dvigalu in pritisnila na gumb. Zaropotalo je v zaprtem jašku, potem pa se je odprl.
 »Ali naj te odpeljem gor?« je vprašal Frank vljudno. Ruth mu je za hip pogledala v obraz. »Hvala, Frank, ni potrebno,« je odgovorila enako vljudno.
 »Dober večer,« je rekla Helen. Njen parfum je bil pol sekunde prej dosegel Franka in tako se je še utegnul obvladati.
 »Dober večer, Helen,« je odzdravil.
 »Dober večer, gospa Russellova,« je rekla Ruth. »Ali ni krasna noč?«
 »Ali je res?« je vprašala Helen. Vsi trije so trenutek čakali.
 »Lepo, da vas še najdem, Frank,« je dejala Helen. »Lahko se torej takoj poslovim. Midva odpotujeva pojutrišnjem.«
 »Ja?« je rekel Frank. »Upam, da bosta prijetno potovala,« je pripomnil.
 »Hvala. Hvala lepa,« je rekla Helen. »Morda se bomo še kdaj srečali.«
 »Upajmo, upajmo,« je dejal Frank v preveliki vneni. »Gotovo se vrnete v Sangaj. Vsi ljudje, ki so se kdaj mudili tu, se vrnejo.«

Na licitaciji bo javno prodan

dne 3. avgusta 1955 v skladišču Maribor, Kajzarjeva ulica 8 naslednji material VELETRGOVINE »SADEŽ« v prisilni likvidaciji.

1. nadomestni deli za avtomobile raznih vrst (nekompletni motorji, žarnice, ležaji, tesnila zavornice, zaplinjači, zračnice, plašči itd.)
2. orodje za avtomobilske in druge obrtnike (kladiva, klešče, žage, svedri, dvigala, razna posoda, sekire itd.)
3. pisarniški material (zvezki, svinčniki, notesi, dnevniki, kontniki, kartoteke, mape, razni obrazci itd.)

Interesenti si lahko ogledajo blago 2. avgusta 1955. Pravico sodelovanja pri licitaciji imajo ustanove, gospodarske organizacije in zasebniki.

Kupljeni material je plačljiv z virmanom ali gotovino. Plačniki z virmanom morajo prinesiti s seboj pooblastilo.

LIKVIDACIJSKI UPRAVITELJ

M-415

LEKARNA »TAVOR« — MARIBOR
razpisuje mesto

majšega farmacevta

Temeljna plača po uredbi, dopolnilna po pravilniku. Nastop službe takoj

M-413

Potrošniki mašinskih potrebščin

V NAŠEM SKLADIŠČU LAHKO DOBITE VSE DIMENZIJE AZBESTNIH PLETENIN — SUHIH IN GRAFITIRANIH KLINGERITOV — DOMACIH IN UVOZENIH, KAKOR TUDI VSE OSTALE MASILNE POTREBŠČINE

Potrebščine dobavljamo franco železniška postaja Beograd po dnevnih tovarniških cenah

Tehnohemija - Beograd

Karadjordjeva 44 — telefon: 29-700 in 26-465

1576

USNJARSKI TEHNIKUM V DOMZALAH

razpisuje mesta:

vodje računovodsko-komercialnega sektorja

ki bi ob enem predaval na šoli predmeta finančno poslovanje in organizacija proizvodnje

Pogoji: Ekonomska fakulteta in 5-letna praksa

2 absolventa(-iki) ekonomskega tehnikuma absolventko administrativne šole

Plača po tarifnem pravilniku

Pismene ponudbe s kratkim življenjepisom in opisom doseganega službovanja poslati do 8. avg. 1955 Upravi Usnjarskega tehnikuma v Domzalah

2716

Dobra priložnost
za Vaš posel!

Najboljše češko steklo, češkoslovaška keramika, umetni nakit

ZADNJE NOVOSTI

NA RAZSTAVI ČEŠKOSLOVAŠKEGA STEKLA, KERAMIKE IN UMETNEGA NAKITA IZ JABLONCA — PRAHA, PALAC U HYBERNY OD 12. SEPTEMBRA DO 12. OKTOBRA

Podrobne informacije lahko dobite pri trgovinskih oddelkih diplomatskih predstavništav Češkoslovaške republike

1584

GOSPODARSKO
RAZSTAVIŠČE

LJUBLJANA
TITOVA 50

OBISČITE
I. MEDNARODNO
RAZSTAVO
EMBALAZE

6.-15. avgusta

25% popust na železnici

Naročniki Ljudske pravice
so zavarovani za slučaj
nezgode

Vajence
s popolno nižjo srednjo šolo, za
jaki in šibki tok sprejemajo
takoj. V I. letu učenja bodo
prejemali nagrado od 20 do 26
din za delovno uro.

Kvalificirane
elektromonterje
jakega in šibkega toka in
transportnega delavca

sprejemajo takoj.
Plače po tarifnem pravilniku.
Pismene ponudbe pošljite na
naslov:

»ELEKTRO SIGNAL«
LJUBLJANA, PARMOVA 33
poštni predal 315

2715

NATEČAJ

za sprejem novih študentov
na Inštitut za telesno vzgojo
v Beogradu v šolskem letu 1955-56.

Pravico do sodelovanja pri natečaju imajo absolventi gimnazij, srednje fizikturne šole ali učiteljske z zrelostnim izpitom (maturro), ki niso starejši od 27 let in zadoste vsem drugim pogojem.

Prijave za natečaj je treba izročiti osebno ali po pošti, priporočeno, direktiji Inštituta (Deligradska 27) do vključno 20. septembra 1955.

Prijavi je treba priložiti: originalno maturitetno spričevalo; izpis iz rojstne knjige; 3 fotografije 6 X 9, od teh eno v telovadni obleki; kratak življenjepis; podatke o tem, kako je urejena vojaška obveznost in naslov.

Pri sprejemnem izpitu bo ocenjena telesna sposobnost kandidata pri hitrostnem in vztrajnostnem teku, skoku v višino, metu krogle, plezanju po vrvi, plavanju in orodni telovadbi.

Sprejemni izpit in zdravniški pregled bosta od 21. do 25. septembra 1955.

Kandidati, ki imajo za to pogoje, lahko dobe štipendijo.

Stanovanje v študentskem domu je zagotovljeno.

Iz direktorije Inštituta, za telesno vzgojo v Beogradu št. 3206-56. 1970

Sprejemmo 20 soboslikarjev in pleskarjev

s 1. septembrom 1955

Pogoj: Kvalificirani in polkvalificirani z daljšo delovno dobo.

Plača 60—75 in 45—55 din

OKRAS — Izola

2717

VELETRGOVSKO PODJETJE V ZAGREBU

potrebuje za takoj ali po dogovoru

TAJNIKA PODJETJA s pravno fakulteto in 5-letno prakso pri ustreznih poslih

REFERENTA ZA GRADBENE STROJE, inženirja strojne stroke s 5-letno ustrežno prakso in znanjem najmanj enega tujega jezika (angleški, francoski, nemški, italijanski)

DAKTILOGRAFA I. RAZREDA z ustrežno prakso in znanjem najmanj enega tujega jezika (angleški, francoski, nemški, italijanski)

REFERENTA ZA UVOZ s fakultetno izobrazbo in 5-letno prakso, od tega 2 leti prakse v zunanjetrgovinskih poslih in znanjem najmanj enega izmed zgoraj navedenih tujih jezikov

Plača po tarifnem pravilniku podjetja
Obširne ponudbe z življenjepisom pošljite na OZEHA, ZAGREB pod št. 12675.

2348

Splošno gradbeno podjetje »PIONIR«

NOVO MESTO, TAVČARJEVA 12 (LR SLOVENIJA)

proda naslednje naprave:

stabilni dvotaktni Diesel motor »Deutz«

Ne-12 KM; n — 300 do 800 obr/min

Wolfovo parno lokomobil

Ne-cca 40 KM in n — 195 obr/min. — Kotel je ležeč kurilnocevi, obratovalni nadtlak 8 atm, kurilna površina 34,4 m²

trifazni generator z vzbujalnikom

58 kW, 88 A, 380/220 V, f — 50 Hz, n — 750 obrt/min. Vzbujalnik: 380 V, 15,1 A, 4,4 kW, n — 1630 obrt/min

asinhroni elektromotor z drsnimi obroči

25 kW, 380/220 V, n — 1400 obrt/min

Ogled naprav vsak dan od 6.—14. ure razen nedelje. Informacije dobite pri podjetju, telefon 45, Novo mesto

N-95

GLAVNA ZADRUŽNA ZVEZA LRS
»HLADILNICA«, združeno podjetje v izgradnji
ZALOG PRI LJUBLJANI

razpisuje

I. licitacijo za

- a) izdelavo hladilniških vrat (lesenih)
- b) izolacijo hladilniških naprav in notranjega vodovoda in
- c) električno instalacijo

Licitacija je razpisana za dan 20. avg. 1955 v pisarni podjetja v izgradnji v Ljubljani, Miklošičeva cesta 6-II, soba 30 ob 10. uri.

Vse potrebne podatke dobe zainteresirani pri istem naslovu.

2718

BOLNICA ZA KOSTNO IN SKLEPNO TUBERKULOZO V ŠEMPETRU PRI GORICI

razpisuje naslednja delovna mesta:

- dva zdravnika
pogoji: odslužen kadr. rok in dovršen zdravniški staž
pharmacevi
medicinski laborant
dve fizioterapevki
dvanaest otroških negovalk ali bolničark

Nastop službe takoj ali kasneje.

2705

TRGOVSKO PODJETJE

»POSTREZBA« KRANJ

čestita k občinskemu prazniku
mesta Kranja in se toplo pri-
poroča! — Postrežba solidna

s svojimi poslovalnicami:

- »NA VASI«
- »HRANILKA«
- »NA KLANCU«
- »STRUŽEVO«
- »NOVI DOM«
- »KALVARIJA«
- »LABORE«
- »OREHEK«
- »ZG. BITNJE«
- »SREDNJE BITNJE«

PRODAMO

1 kamion

TAM tipa »Pionir«, kompletno s cerado in loki ter rezervnim kolesom. Dobavni rok III.—IV. kvartal 1955

1 tovorni avtomobil

znamke FAP tipa 4 GE-K kiper s 7 gumami. Dobavni rok III.—IV. kvartal 1955

3 mešalce betona

Diesel, tip »Smederevo« BM 1-52, 250 l. Dobavni rok takoj

2 drobilca za kamen

Diesel, motor Jenbach, storilnost 6—8 m³/h in sortirni boben. Dobavni rok takoj

20 vagonetov

0,75 m³. Dobavni rok takoj

Vsi predmeti so novi in niso rabljeni. Ponudbe sprejemamo do 10. avgusta 1955.

PODJETJE ZA INŽENIRSKO-TEHNIČNE GRADNJE VUZENICA

2713

II. JAVNA LICITACIJA

VOJNA POŠTA 7250/27 ZAGREB bo imela v svojih prostorih II. javno licitacijo, in sicer v skrajšanem roku:

1. DUGO SELO, cesta, dne 10. avg. 1955 ob 9
Proračunska vsota 22.000.000 din. — Rok dograditve 20. novembra 1955
2. MURSKA SOBOTA, zunanja kanalizacija in vodovod, dne 10. avg. 1955 ob 11
Proračunska vsota 5.000.000 din. — Rok dograditve 15. decembra 1955
3. DELNICE, elektroinstalaterska dela, dne 10. avg. 1955 ob 12, in sicer:
a) elektroinstalaterska dela in strelododne instalacije objekta visokogradnje. Proračunska vsota 1.000.000 din. — Rok dograditve 30. novembra 1955
b) rekonstrukcija obstoječega električnega omrežja. Proračunska vsota 1.000.000 din. — Rok dograditve 30. novembra 1955
4. CELJE, most čez Ložnico, dne 11. avgusta 1955 ob 9
Proračunska vsota 6.000.000 din. — Rok dograditve 31. oktobra 1955.
5. CELJE, vodovodni objekt, dne 11. avgusta 1955 ob 11
Proračunska vsota 1.500.000 din. — Rok dograditve 31. oktobra 1955

Elaborate je moč dvigniti na pismeno zahtevo zainteresiranih podjetij, in sicer v prostorih Vojne pošte 7250/27, Zagreb, Stančičeva ulica 4-II, soba 14, kjer dobite tudi vse ostale informacije v zvezi z oglasom.

Pripominjamo, da je za dela pod 1. tega oglasa potrebna zgraditev betonskega vozišča s finskišerjem.

Pravico do licitacije za dela pod 1., 2., 4. in 5. imajo vsa registrirana gradbeno podjetja, za dela pod 3. pa elektroinstalaterska podjetja.

Vsako podjetje, ki se udeleži licitacije, ima obveznosti do investitorja v roku 20 dni.

Ponudbe z vsemi prilogami sprejema komisija za licitacijo Vojne pošte 7250/27, Zagreb, do določenega dne in ure. 2359

IZ PISARNE

Vojne pošte 7250/27, Zagreb

Pol kilograma težka toča

V sredo teden je divjalo nad Leobnom v Avstriji strašno neurje s točo, kakršne sploh še ne pomnijo. Ko se je neurje poleglo, so bile vse ceste posute z razbitim steklom in kosi opeke. Se drugi dan so morali svariiti ljudi, ker je padala s streh razbita opeka. Večino streh bodo morali znova pokriti. Neurje je zajelo kakih 50 kv. km obsega-joče področje. Vmes je padala izredno debela toča. Na pričujoči sliki vidimo ledeno zrno, ki je tehtalo pol kilograma. Neko 62 let staro ženo, ki si je upala stopiti iz hiše, je toča teko pobila po glavi, da so jo morali odpeljati v bolnišnico.

NEKATERE MORSKE

ribe se selijo proti severu

Svetovno znani pomorski biološki raziskovalni inštitut na Helgolandu bodo obnovili. Med vojno so ga zavezniki z bombami porušili. Ostala je samo njegova podružnica na otoku Syltu v Severnem morju. Tam dela zdaj nekaj znanstvenikov v neugodnih razmerah. Vsak dan morajo hoditi 11 km daleč in razumljivo je, da jih to pri delu moti. Ta podružnica se je nekdoč med drugim ukvarjala s proučevanjem ostrig, ki jih je bilo v tem delu Severnega morja mnogo, pa so nenadoma izginile. Iz Francije so namreč pripeljali neko vrsto školjk, ki je ostrige pregnala.

Po vojni je prevzelo inštitut Zvezno ministrstvo za prehrano in kmetijstvo. Njegov sedež je zdaj v Hamburgu. Za obnovo bodo potrebovali več milijonov mark. Druge dežele že imajo pomorsko biološke inštitute. Sloveča inštituta v Neaplju in Plymouthu sta v starih poslopjih.

Takšni inštituti imajo dve važni nalogi. V njih se šolajo mladi strokovnjaki za pomorsko biologijo, na drugi strani pa nudijo možnost znanstvenih raziskav tujim strokovnjakom. V novem inštitutu na Helgolandu bodo med drugim proučevali življenje rib. Strokovnjaki se zlasti zanimajo, zakaj se ribe se-

lijo proti severu. Pomorski biolog povzema važne sklepe iz spoznavanja morskih tokov in sprememb v temperaturi morja ter iz zamotane biologije planktona, mešanice mikroskopsko majhnih rastlin in morskih živali, ki daje morski vodi zeleno barvo in ki je viš hrane vseh rib. Skrbno je treba proučiti v luči sodobne znanosti tudi druge vire, iz katerih črpajo morske živali hrano.

Zadnja leta so strokovnjaki ugotovili, da se je razmerje med številom rib v raznih morjih močno spremenilo. Mnoge vrste rib se selijo proti severu. Vzrok je najbrž v tem, da postajajo arktične vode toplejše. Ni še dolgo tega, ko so bile polenovke v vodah okrog Spitzbergov redke, zdaj pa jih je tam zelo mnogo. Polenovke rade žive v mrzlih vodah in zato se zadnja leta selijo proti Severnemu tečaju. Selijo se v ogromnih jatah, dolgih več kilometrov in širokih do 500 metrov, plavajo pa kakih 10 metrov pod morsko gladino hitro.

Predpisi so mu rešili življenje

Vojno sodišče v Düsseldorfu je obsodilo angleškega podoficirja Fredericka Emmett-Dunnea na smrt, ker je umoril svojega tovariša in se poročil z njegovo vdovo. Višje sodišče pa ga je pomiloštilo na dosmrtno ječo. Za to se mora zahvaliti zgolj zamotanim zakonitim predpisom, ki so v tem primeru onemogočili usmrtnice. Obsojenca namreč niso smeli odpeljati v Anglijo, da bi ga usmrtili. Na drugi strani pa je bila že pred leti sklenjena med poveljstvom angleških okupacijskih čet in zahodnonemško vlado pogodba, ki prepoveduje sleherni usmrtnice na zahodnonemških tleh. Zahodna Nemčija pa je sploh odpravila smrtno kazen.

NAJBRŽ ZATO, KER JIM JE VODA V JUŽNEJŠIH MORJIH PRETOPLA

riba ob ribi, v čudoviti disciplini. Polenovke love zdaj že na področju Grönlandije.

Inštitut za morsko biologijo na Helgolandu bo proučeval tudi vprašanje rib v Severnem morju. Za to vprašanje se ne zanima samo Nemčija, marveč tudi nekatere druge dežele. Eni ribiči

trdijo, da polove v Severnem morju preveč rib in zato je tudi njihov plen čedalje piclejši. Drugi pa menijo, da bi se ribe v tem morju preveč razmnožile, če bi jih lovili manj. Ker jim primanjkuje hrane, bi ostale majhne in slabotne. Znanstveniki bodo ugotovili, kdo ima prav.

Golob fotograf

Moderno opremljen in oborožen golob. Na prsih ima fotografsko kamero, na hrbtu pa malo brzo-strelko za obrambo pred roparicami

Kamera je narejena tako, da se sproži sama od sebe po določenem času (pet do deset minut). Posnetek je, kot je videti, kar dober. Te golobe so uspešno preizkusili v švicarski vojski.

PROTI ČRNI KRONIKI

Francoska Narodna skupščina bo po počitnicah obravnavala zakonski osnutek, po katerem bi bilo prepovedano priobčevati na prvi in drugi strani francoskih časnikov poročila o zločinih. Poročanje o podrobnostih ter objava slik o zločinih bo prepovedana tudi na drugih straneh dnevnega tiska, če bo ta zakon sprejet. Vse pa kaže, da ga bo Narodna skupščina odklonila.

dravlični poti več plavajočih predmetov, ki jih po potrebi vržejo z ladje v morje, da preprečijo njeno guganje. Ta naprava je razmeroma poceni, saj znašajo stroški zanjo komaj 1% stroškov za vso ladjo, guganje pa prepreči do 90%. To praktično pomeni, da se potnikom ne bo več treba bati morske boleznii, pa naj bo morje še tako viharno. Seveda bo treba še precej dolgo čakati, preden bodo vse potniške ladje opremljene s takšno napravo.

Obleka ameriških vojakov

Poveljstvo ameriških čet v Nemčiji je bilo primorano opozoriti vojake, naj se vzlic poletni vročini dostojneje oblačijo. Ameriški vojaki smejo sicer hoditi v prostem času v civilni obleki, pač pa jim je prepovedano oblačiti se »senzacionalno«. Prepovedano jim je tudi nositi usnjene hlače. Ameriški vojaki radi nosijo tudi z raznimi nedostojnimi slikami poslikane srajce.

Konec morske boleznii

V Ameriki so izdelali nov sistem, po katerem preprečijo morsko bolezen. Posebna vrtavki podobna naprava usmerja po hi-

PRIMARIJ IN NJEGOV ASISTENT

Primarij neke nemške bolnišnice se je hotel odpeljati na počitnice. Poklical je asistenta in mu rekel:

»Cujte, doktor Grünfeld, mož na četrti postelji bo jutri umrl. Njegova jetra so izredno zanimiva. Preparirajte jih, prosim, in spravite v formalin. Potrebujem jih, ker bom prihodnji teden predaval o njih.»

In primarij se je odpeljal. Ko se je čez teden dni vrnil, je bilo njegovo prvo vprašanje:

»Grünfeld, kje so moja jetra?«
»Oprostite gospod profesor, mož na četrti postelji še živi.«
Tedaj pa je primarij kar pobesnel.

»Seveda! se je zadržal na asistenta. »Teja bolnika ste spet zdravili po svoji glavi!«

MAZAC PRED SODIŠČEM

V Gradcu se je moral zagovarjati pred sodiščem neki mazač. Na razpravi je bilo mnogo prič in izvedencev. V splošno presenečenje je sodišče obsodilo mazača samo na dva dni zapora in še to pogojno. V utemeljitvi obsodbe je bilo rečeno, da je sodišče upoštevalo olajševalne okoliščine, da je mazač svojih 367 bolnikov izjemoma ozdravil.

UMETNO ZOBOVJE IN GLEDALIŠČE

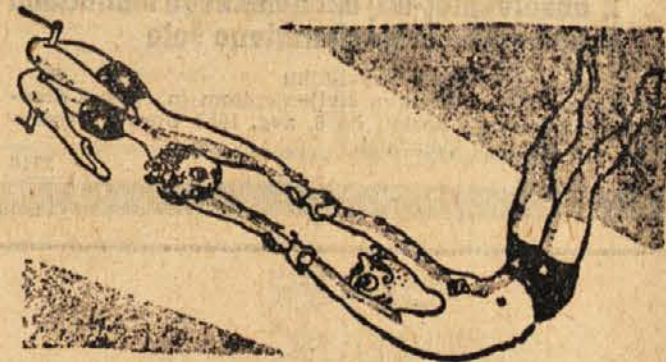
S stricem sva se pripravljala v gledališče. Tedaj sem opazil, da je stric pozabil v kopalnici svoje umetno zobovje.

»Striček, umetno zobovje si pozabil, sem ga opozoril.

»Čemu pa mi bo umetno zobovje?« je zamrmral stric. »Mar je v »Mariji Stuart« kaj smešnega?«

»Zdaj ne smeš motiti očka, saj vidiš, da piše slavnostni govor.«

»No, ali mi zdaj obljubiš, da mi boš kupil nov klobuk?«

HANIBALOV POHOD ČEZ ALPE

Angleški znanstvenik je šele zdaj začrtal na zemljevidu to naporno in nevarno pot

Šele dobrih dva tisoč let potem, ko je Hanibal tvegaval svoj sloveči pohod čez Alpe v Italijo, je lahko angleški znanstvenik sir Gavin de Beer prvokrat natanko začrtal na zemljevidu pot kartaginskega vojskovođe čez mogočno pogorje. Sir Gavin, ravnatelj Prirodoslovno-zgodovinskega muzeja v Londonu, se je celih 25 let ukvarjal s tem spornim vprašanjem zgodovinarjev. Pomagali so mu klimatologi, geografi, zoologi in drugi strokovnjaki. Njegova dognanja bodo najbrž kmalu prišla v knjige, ki obravnavajo zgodovino.

Angleški znanstvenik je najprej na podlagi temeljitega proučevanja zgodovinskih virov ugotovil, da se je napotil Hanibal z 59.000 vojščaki in mnogimi sloni najprej po dolini reke Rhone, pa južnofrancoskem mestu Loriolu pa zavil proti vzhodu. V oktobru je prispel vzdolž Drome do vzhodja francoskih Alp in se začel s svojo vojsko vzpenjati proti vrhu. Čez kateri prelaz pa je prišel v Italijo? V tem vprašanju je imel angleški znanstvenik dve važni oporišči. Vedel je, da je zagledal Hanibal onkraj gorskega prelaza pred seboj sedanjoo italijansko pokrajino Piemont in da je bil prehod čez Alpe pokrit še s poledenelim snegom iz prejšnjega leta. Gorski prelazi, s katerih vidi človek pokrajino Piemont, pa so samo trije, in samo eden je tako visok, da sneg na njem poleti ne skop-

ni. To je Col de la Traversette

visok 3800 m visokim Monte Viso. Ko je Hanibal po 15 dni trajajočem pohodu čez ta prelaz dosegel Padsko nižino, mu je ostalo od 59.000 vojakov samo še 26.000. Toliko žrtev je zahteval naporni prehod čez Alpe.

Sest mrtvih in petdeset ranjenih v nenadni poletni nevihti. Na konjskih dirkah v Ascotu (Anglija) se je nenadoma razbesnela huda nevihta. Ljudje so vztrajali na svojih mestih, kar pa je bilo za nekatere usodno. Med skupino gledalcev je nenadoma udarila strela. Neke ženska je bila na mestu mrtva, pet gledalcev je podleglo poškodbam na poti v bolnišnico, petdeset pa je ranjenih. Na sliki vidite policajce in reševalce pri pomoči ponesrečenecem takoj po dogodku

RAZPELI SO PERUTI

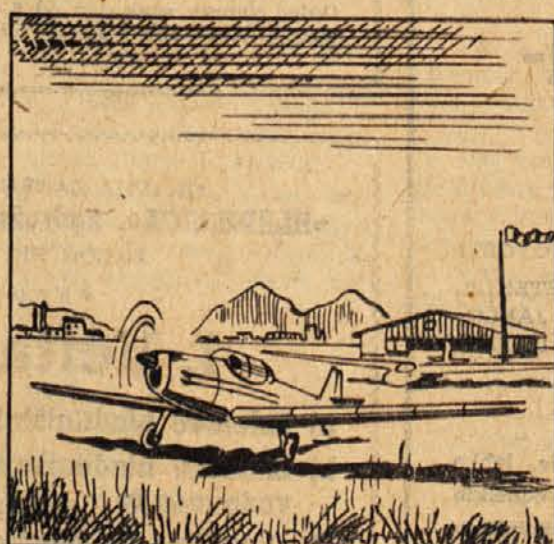
PISE IN RISE MILAN MAVER

73. Bila je nedelja. Trije najboljši učenci, med njimi tudi Peter, so se zbrali že zgodaj zjutraj na letališču. Poleteli bodo vsak s svojim letalom na daljinski prolet. Polet v noznanu ni majhna stvar! Skrbno so proučevali zemljevide in vremenska poročila meteorologov. Vremenoslovci so napovedovali močan veter in termično vzgorniko. Mi že vemo, da se letalo v njih lahko dviguje. Mladim jadralcem se je torej obetal lep dan.

74. Toda vetra ni in ni bilo. Kazalca na uri sta se nemo pomikala, deset, enajsti še vedno nič. Tedaj se je nad Zadobrovo pojavil majhen puhast oblak. »Kumulusi!« je vzkliknil Peter. »Poglejte, tormika že nastaja!« Branko ni bil tako navdušen; hotel je še malo počakati. Toda fantje so bili preveč nestrpni: »Preden bomo v zraku, jih bo že vse polno,« so neučakano priganjali. Naposled se je Branko vdal. »Debro, pripravite letalala!«

75. Srečna trojica je poskočila. Kot bi mignil, so potegnili iz lopa Čavko, nato Salamandro in nazadnje so se zableščala v soncu dolga, bela krila Triglava. Tistega Triglava, katerega so Janox, Peter in Marko pred meseci občudovali, kako se je lahko dvigal pod oblako. Z njim bo danes poletel najboljši učenec — Peter. Branko, ki je bil tudi motorni pilot, je pripravil zaprege. Pa ne mislite timelna in kočije marveč aerozapregol

76. »Izberi si lep teren za pristajanje,« je že naročil Peter, ki si je pravkar privezoval padalo in sedel v kabino. »Tako po pristanku nam telefoniraj. Sporoči točno mesto pristanka, da te pridom z zaprege iskat. Srečno!« Potisnil je stekleni pokrov preko kabine, sedel v motorno letalo in pognal motor. Ozrl se je. Peter je veselo pokimal. »Vse v redu!« Branko je dvignil desni ce. Pozor, pripravljeno! Motor je zabučal glasneje.